



Barn- och skolnämnd Lunds stad

Sammanträdesdatum 2017-02-15

Tid 18.00

Plats Barn- och skolförvaltning Lund stad, St Södergatan 47

Nämnden samlas 17:30 mötet öppnar kl 18:00.

Följande ärende ska behandlas:

1. Årsanalys 2016 med bokslut

Dnr BSL 2016/0584

2. Barn- och skolnämnd Lunds stads begäran om överföring av budgetavvikelse från 2016 till 2017

Dnr BSL 2017/0150

3. Anmälningar till nämndsammanträdet den 15 februari

Dnr BSL 2017/0024

4. Redovisning av delegationsbeslut

Dnr BSL 2017/0022

5. Skoldirektören informerar

Monica Molin (S)
Ordförande

Eva-Lotta Kittel
Nämndsekreterare
eva-lotta.kittel@lund.se

Ledamöter

Monica Molin (S), ordförande
Yanira Difonis (MP), vice ordf
Lars Hansson (L), 2:e v ordf
Rita Borg (S)
Mårten Spanne (S)
Vera Johnsson (M)
Nils Paulsson (M)
Ann-Charlotte Ewerhard (M)
Erik Hammarström (MP)
Gösta Eklund (V)
Dragan Brankovic (SD)
Mattias Horrdin (C)
Victor Landing (KD)

Ersättare

Pär-Ola Nilsson (S)
Per-Arne Lundgren (S)
Eva Ohlsson (S)
Jerker Karlsson (M)
Sofia Lindbom (M)
Jens Modéer (MP)
Håkan Friberg (L)
Victor Zetterman (L)
Ursula Savonius (L)
Chelsea Long (V)
Mats Hansson (SD)
Max Eskilsson (C)
Eli Blondin (FI)

1. Årsanalys 2016 med bokslut

Dnr BSL 2016/0584

Sammanfattning

Årsanalysen är en sammanfattning av väsentliga händelser och resultat från verksamheten år 2016 utifrån de olika perspektiven; utbildningsresultaten kopplat till utvecklingsarbetet med sitt systematiska kvalitetsarbete, personalredovisning, miljöredovisning och ekonomisk redovisning

Beslutsunderlag

Barn och skolförvaltningens tjänsteskrivelse den 15 februari 2016 dnr 2016/0584.

Årsanalys 2016 Barn och skolnämnd Lund Stad.

Förvaltningens förslag till beslut

Barn- och skolnämnd Lunds stad föreslås besluta

- att godkänna årsanalys 2016 med bokslut
- att överlämna redovisningen till kommunstyrelsen

Beslut expedieras till:

Kommunstyrelsen

Skolområdeschefer

2. Barn- och skolnämnd Lunds stads begäran om överföring av budgetavvikelse från 2016 till 2017

Dnr BSL 2017/0150

Sammanfattning

Ansökan om överföring av budgetavvikelser skall redovisas till kommunstyrelsen. Huvudregeln är att uppkomna budgetavvikelser överförs i form av tilläggsbudget eller som eget kapital.

Bokslutet 2016 visar en budgetavvikelse om 9,0 mnkr i förhållande till ramen på 1 723,3 mnkr. Den budgetavvikelse som önskas balanseras är 10 196 tkr varav 8 960 tkr önskas balanseras till år 2017 som tilläggsbudget för redan planerad verksamhet och resterande 1 236 tkr som eget kapital.

Beslutsunderlag

Barn- och skolförvaltning Lunds stads tjänsteskrivelse den 27 januari 2017 dnr BSL 2017/0150

Förvaltningens förslag till beslut

Barn- och skolnämnd Lunds stad föreslås besluta

att föreslå kommunstyrelsen att 8 960 tkr balanseras som tilläggsbudget för BSN Lunds stad år 2017 för redan planerad verksamhet och resterande 1 236 tkr som eget kapital

Beslut expedieras till:

Kommunstyrelsen

Kommunkontoret, ekonomiavdelningen



Peter Nyberg

Barn- och skolnämnd Lund stad

peter.nyberg2@lund.se

Årsanalys 2016 med bokslut

Sammanfattning

Årsanalysen är en sammanfattning av väsentliga händelser och resultat från verksamheten år 2016 utifrån de olika perspektiven; utbildningsresultaten kopplat till utvecklingsarbetet med sitt systematiska kvalitetsarbete, personalredovisning, miljöredovisning och ekonomisk redovisning

Beslutsunderlag

Barn och skolförvaltningens tjänsteskrivelse den 15 februari 2016 dnr 2016/0584.

Årsanalys 2016 Barn och skolnämnd Lund Stad.

Barnets bästa

Innehållet i årsanalysen beskriver i olika perspektiv det förutsättningar som barn och elever möts av i sin vardag. Så som våra olika verksamheter bedrivits och de förutsättningar som verksamheterna fått, har hela tiden haft barnets bästa för ögonen. Hela det systematiska kvalitetsarbetet syftar till att ge barn och elever bästa möjliga utbildning och omsorg. Arbetet med personal och ekonomi syftar till att stärka verksamheterna på bästa sätt.

Ärendet

Årsanalysen är en sammanfattning av väsentliga händelser och resultat från verksamheten år 2016 utifrån de olika perspektiven; utbildningsresultaten kopplat till utvecklingsarbetet med sitt systematiska kvalitetsarbete, personalredovisning, miljöredovisning och ekonomisk redovisning. Utifrån dessa redovisningar finns ett antal utmaningar som i analysen framkommit som särskilt angelägna.

Förvaltningens förslag till beslut

Barn- och skolnämnd Lund stad föreslås besluta

att godkänna årsanalys 2016 med bokslut

2017-02-15

Diarienummer
BSL 2016/0584

att överlämna redovisningen till kommunstyrelsen

Mats Jönsson
Skoldirektör

Peter Nyberg
Biträdande förvaltningschef

Beslut expedieras till:
Kommunstyrelsen
Skolområdeschefer



2016

ÅRSANALYS 2016

Barn och skolnämnd Lund Stad



Innehållsförteckning

| | |
|--|-----------|
| Sammanfattning | 3 |
| Förvaltningsberättelse | 4 |
| Händelser av väsentlig betydelse | 4 |
| God ekonomisk hushållning..... | 5 |
| <i>Målstyrning.....</i> | <i>5</i> |
| <i>Vision 2025</i> | <i>5</i> |
| <i>Fokusområden</i> | <i>9</i> |
| <i>Kommunfullmäktiges särskilda uppdrag till nämnderna</i> | <i>15</i> |
| Personal..... | 15 |
| <i>Personalstrategiska nyckeltal</i> | <i>15</i> |
| <i>Ledarskap och medarbetarskap</i> | <i>17</i> |
| <i>Mångfald berikar</i> | <i>18</i> |
| <i>Hälsa och arbetsmiljö.....</i> | <i>19</i> |
| <i>Attraktiva anställningsvillkor.....</i> | <i>23</i> |
| <i>Analys</i> | <i>24</i> |
| Miljö..... | 26 |
| <i>Förvaltningens mål och resultat.....</i> | <i>26</i> |
| <i>Analys av mål och resultat.....</i> | <i>28</i> |
| Ekonomi..... | 29 |
| <i>Resultat.....</i> | <i>29</i> |
| <i>Investeringsredovisning</i> | <i>31</i> |
| Intern kontroll | 31 |
| Framtid och utveckling..... | 32 |
| Nämndens verksamhetsredovisning..... | 34 |

Sammanfattning

Måluppfyllelsen inom nämndens verksamheter var åter igen mycket hög. Nämnas bör att meritvärdet för åk 9 steg för fjärde året i rad.

BSN Lunds stad redovisar en positiv budgetavvikelse på 9,0 mnkr gentemot tilldelad ram på 1 723,3 mnkr. Tilläggsbudgeten för skolors särskilda behov, ökad ersättning för flyktingspecifika kostnader och statsbidrag för mottagning av flyktingar har påverkat resultatet positivt.

Implementeringen av nämndens tre mål (stress, motivation och likvärdig betygssättning) pågick under våren och alla ledare fick fortbildning i den nya målprocessen. Arbete med att höja måluppfyllelsen pågick sedan på respektive enhet under hela hösten.

Våra stora utvecklingsområden med digitaliseringen och bedömning för lärande har varit högt prioriterat. Utöver de månatliga samtalsgrupperna på alla enheter, gemensam fortbildning och ett antal insatser ytterligare har tjugo pedagoger och ett antal skolledare påbörjat vetenskapliga studier, inom bedömning för lärande, på sin egen yrkespraktik genom våra nystartade forskningscirklar.

Implementeringen av fritidshemsverksamheten för barn 10-13 år har gått bra, leds nu av rektorer och verksamheten är direkt kopplad till LGR 11.

Utvecklingen i omvärlden kommer aldrig gå så långsamt som idag och följsamhet gentemot utvecklingstakten behöver vara stor. Arbete med innovationer är mycket spännande och en väg in i framtidens undervisning.

Miljö är ett av de övergripande perspektiven i läroplanen för grundskolan. Det betyder att undervisningen i våra grundskolor planeras utifrån detta perspektiv. Målsättningen är att våra elever ska utveckla ansvarstagande för den miljö de själva kan påverka och få ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor.

En ny lokalplan har arbetats fram för att säkerställa lokaltillgången, optimera lokalutnyttjandet för att minska lokalkostnaderna samt att ersätta de inohusmiljöprojekt som identifierats. Lokalplanen tillsammans med det pågående arbetet att ta fram standardlokalprogram för framtidens skolbyggnader kommer att vara viktigt de kommande åren.

Mycket fokus läggs på att hitta vägar för att minska sjukfrånvaron och med syfte att främja hälsa och en god arbetsmiljö. Under året har den partsgemensamma gruppen för lärares arbetsmiljö lagt fokus på lärares arbetstid. Därtill har ett förväntansdokument på lärare fastställts.

Förvaltningschefen gav under året skolområdescheferna i uppdrag att skapa förutsättningar så att ingen rektor eller förskolechef har mer än 30 medarbetare. Syftet är att öka attraktiviteten i att vara anställd samt främja arbetsmiljö och kvalitet för såväl ledare som personal i våra verksamheter.

Förvaltningsberättelse

Händelser av väsentlig betydelse

Pedagogisk utveckling

De stora pedagogiska utvecklingsinsatserna inom bl.a. Bedömning för lärande och förskolans lärande fortsätter. I mars var James Nottingham och föreläste för 2000 pedagoger från alla våra verksamheter i Lund. Utbildningsinsatser för våra samtalsledare pågår och där nu både rektorer och förskolechefer genomför sitt 5:e utbildningstillfälle. Under våren genomfördes en introduktionsutbildning för tillkommande samtalsledare och skolledare.

Under hösten 2016 har våra första forskningscirkel startat. 40 pedagoger och 10 skolledare i skola och förskola studerar sin egen verksamhetspraktik, med hjälp av handledare och vetenskapliga ledare i samarbete med högskolan.

Under 2016 har nya digitala system tagits i bruk. Således används numera Google apps for education (GAFE) för huvudsakligen intern kommunikation inom skolan och mellan lärare och elever. Detta ger utökade möjligheter till ett formativt lärande. Samtidigt har ett policydokument under våren processats. Dokumentet är tänkt som ett stöd till skolorna där det beskrivs hur kommunikation med hemmet i verktyget Unikum skall skötas. Här sker bl.a. kommunikationen om pedagogisk planering och elevers skolresultat.

Tre nya skolor (Palettskolan, Vårfruskolan och Fågelskolan) har anslutit till den statliga satsningen på läslyftet.

Förvaltningen har inlett ett samarbete med psykologiska institutionen om elevers upplevelse av stress i skolan. En forskningsöversikt är genomförd och presenterad för politiker och skolledare. I nästa steg planeras en vetenskaplig studie under våren 2017 där undersökningen vänder sig till elever och lärare i Lund.

Arbetsmiljö

Under våren har den partsgemensamma gruppen för lärares arbetsmiljö lagt stort fokus på lärares arbetstid. Därtill har ett förväntansdokument på lärare fastställts innan sommaren.

Förvaltningschefen har också gett skolområdescheferna i uppdrag att skapa förutsättningar så att ingen rektor eller förskolechef har mer än max 30 medarbetare.

Lokaler

Vi har invigt Tvillingsskolan under våren 2016 och precis innan sommaren flyttade Lsr's sin hemvist från Observatorieparken till Stora Södergatan.

I augusti 2016 invigdes Prästängsskolan i Stångby och senare under hösten Källby Ängars förskola.

Ett arbete kring att ta fram standardlokalprogram för nybyggnation av skolor och förskolor har initierats. Samtidigt pågår ett förvaltningsövergripande arbete med att se över riktlinjer för utemiljöers utformning och standard, den s.k. lekvärdesfaktorn.

Nämnden har i slutet av 2016 antagit en lokalplan för Lunds stad. Lokalplanen ersätter de tidigare områdeslokalplanerna. Detta innebär att både politiker och tjänstemän får en bättre översikt av de projekt som pågår och de som behöver beställas i förhållande till aktuell befolkningsutveckling. Den nya processen kommer också att innebära möjligheter till en årlig revidering och då vara ett mer följsamt planeringsunderlag än de tidigare områdeslokalplanerna.

Organisation

Ett antal organisatoriska händelser av större vikt har ägt rum första halvåret.

Fritidshemsverksamheten för barn 10-12 år ligger nu organisatoriskt under Barn och skolförvaltningarnas ansvar. Fritidshemsverksamheten för barn 10-12 år leds nu av rektorer och är direkt kopplad till LGR 11. Under våren har ett stort samarbete pågått mellan skolförvaltningarna och Kultur och Fritidsförvaltningen gällande övertagande av både lokaler och personal.

Från och med höstterminen 2016 är de tidigare två skolområdena Centrum Väster och Järnåkra- Klostergården sammanslagna till ett skolområde.

På junisammanträdet fattade Kommunfullmäktige beslut om sammanslagning av Barn och skolnämnderna Lund Öster och Lunds stad.

Nämnden har under 2016 haft två utvecklingsdagar. Särskolans organisation och verksamhet, utmaningarna från årsredovisningen 2015 och lokalplanen har varit teman på utvecklingsdagarna.

God ekonomisk hushållning

Målstyrning

Nämnden har antagit följande tre prioriterade mål;

- Minska elevernas upplevelse av negativ stress
- Motivation för lärande ska öka hos barn och elever
- Förbättra likvärdigheten i bedömningen vid betygssättning.

Processen att implementera målen i verksamheterna har pågått under våren där rektorer och förskolechefer dels har fått fortbildning i den nya målprocessen och dels gett tillfälle till dialog och reflektion kring hur målen skall konkretiseras i respektive skola/förskola. Alla rektorer och förskolechefer har fått i uppdrag att i tillämpliga former involvera de prioriterade nämndsmålen i kommande lärsplan (lå 16/17) för systematiskt kvalitetsarbete. Det arbete som är påbörjat ute i verksamheterna redovisas under förvaltningsberättelsen i årsredovisningen. Skolkontorets utvecklingsenhet har också arbetat fram ett förslag på lämpliga indikatorer till de tre nämndsmålen. Nämnden fastställde indikatorerna på novembersammanträdet 2016. Indikatorerna är inlagda i årsplanen för 2017.


Nämnden har avsatt 150 tkr bl.a. för att genomföra en forskningsöversikt inom området elevers stress. Psykologiska institutionen har fått uppdraget att göra denna forskningsöversikt. Denna redovisades för politikerna i september och för våra skolledare i december. Nästas steg i samarbetet blir att under 2017, genomföra en vetenskaplig studie bland lärare och elever i Lund.


Vision 2025

Visionen för Lunds kommun beskriver bilden av ett framtida önskvärt tillstånd och är utgångspunkt för alla verksamheter. Lund – idéernas stad I mötet mellan idéer och handlingskraft skapas framtidens Lund. Här kan du vara dig själv och utvecklas tillsammans med andra. Lund har en hållbar utveckling med balanserad tillväxt. Vi är kända för vårt effektiva transportsystem och hushållning med energi och resurser. Här finns livskvalitet med







god hälsa, trivsel och frihet. Lunds stadskärna är levande, lockande och lättillgänglig för alla. Staden och omlandet stödjer varandra i ömsesidig utveckling. Lund är den goda staden – trygg och överblickbar, med en spännande blandning av historia och framtid. Lund är en attraktiv och självklar arena. Här möts idéer, näringsliv och kultur för att berika varandra. Lund är ett ledande internationellt centrum för forskning, utbildning och företagande. Lund är en kreativ miljö, där det är lätt att starta och driva företag. Utbildningen från förskola och skola till universitet är världsledande. I Lund finns naturliga mötesplatser för en levande dialog med delaktighet och påverkan. Servicen är av god kvalitet, lättillgänglig och flexibel för att passa skiftande behov. Genom ökad samverkan mellan kommunen och andra aktörer i regionen, nationellt och internationellt, skapas förutsättningar för en attraktiv region. Utvecklingen drivs av allas engagemang och ansvar för Lund. Alla kan stå på scen men också vara publik. Idéernas Lund kännetecknas av öppenhet för nya intryck, kombinerad med humor och glädje. Här får du vara ung lite längre.

Nämndens mål

| Fokusområden | Nämndens utvecklingsmål | Bedömning av målet | Indikatorer | Mål 2016 | Utfall 2016 | Utfall 2015 |
|--------------------------------------|---|---|--|----------|-------------|-------------|
| Lund, en attraktiv och kreativ plats | Minska elevernas upplevelse av negativ stress |  Går ej att bedöma | Andel elever i åk 5 som minst en gång per vecka känt sig stressad i skolan på grund av annat än skoluppgifter (t ex det som händer på rasterna, relationer till kompisar/lärare) under det senaste halvåret? | | * | |
| | | | Andel elever i åk 8 som minst en gång per vecka känt sig stressad i skolan på grund av annat än skoluppgifter (t ex det som händer på rasterna, relationer till kompisar/lärare) under det senaste halvåret? | | * | |
| | | | Andel elever i åk 5 som minst en gång per vecka känt sig stressade på grund av skoluppgifter efter skoltid (t.ex. läxor, prov och inlämningar) under det senaste halvåret? | | 30,4 % | |
| | | | Andel elever i åk 8 som minst en gång per vecka känt sig stressade på grund av skoluppgifter efter skoltid (t.ex. läxor, prov och inlämningar) under det senaste halvåret? | | 66,5 % | |

| Fokusområden | Nämndens utvecklingsmål | Bedömning av målet | Indikatorer | Mål 2016 | Utfall 2016 | Utfall 2015 |
|--------------|---|--------------------|--|----------|---|-------------|
| | | | Andel elever i åk 5 som anger att skolan pratar om hur man kan minska stress. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 8 som anger att skolan pratar om hur man kan minska stress. | | * | |
| | | | Uppföljning av skolornas stressförebyggande arbete genom kvalitetsdialog i områdenas ledningsgrupper. | |  Nej | |
| | Motivation för lärande ska öka hos barn och elever. | Går ej att bedöma | Andel elever i åk 5 som svarar att mina lärare förväntar sig att jag ska göra mitt bästa. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 8 som svarar att mina lärare förväntar sig att jag ska göra mitt bästa. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 5 som svarar jag känner mig motiverad till mitt skolarbete. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 8 som svarar jag känner mig motiverad till mitt skolarbete. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 5 som svarar: I min skola finns det extra uppgifter på en högre kunskapsnivå när man är klar. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 8 som svarar: I min skola finns det extra uppgifter på en högre kunskapsnivå när man är klar. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 5 som anser att det stämmer ganska eller mycket bra att lärarna låter dem vara med och utvärdera undervisningen. | | 89,2 % | |

| Fokusområden | Nämndens utvecklingsmål | Bedömning av målet | Indikatorer | Mål 2016 | Utfall 2016 | Utfall 2015 |
|--------------|-------------------------|--------------------|--|----------|-------------|-------------|
| | | | Andel elever i åk 8 som anser att det stämmer ganska eller mycket bra att lärarna låter dem vara med och utvärdera undervisningen. | | 70,7 % | |
| | | | Andel elever i åk 5 som anser att lärarna är tydliga med vad som krävs för att nå kunskapskraven i skolan. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 8 som anser att lärarna är tydliga med vad som krävs för att nå kunskapskraven i skolan. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 5 som svarar att eleverna får vara med på lektionerna och påverka på vilket sätt man ska arbeta med olika skoluppgifter. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 8 som svarar att eleverna får vara med på lektionerna och påverka på vilket sätt man ska arbeta med olika skoluppgifter. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 5 som svarat att lärarna hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 8 som svarat att lärarna hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det. | | * | |
| | | | Andel elever i åk 5 som svarar att det stämmer mycket eller ganska bra att mina lärare ger mig feedback på mina arbeten/prov så jag vet vad jag kan göra bättre. | | 95,4 % | |

| Fokusområden | Nämndens utvecklingsmål | Bedömning av målet | Indikatorer | Mål 2016 | Utfall 2016 | Utfall 2015 | |
|---------------------------------|---|---|--|----------|---|-------------|--|
| | | | Andel elever i åk 8 som svarar att det stämmer mycket eller ganska bra att mina lärare ger mig feedback på mina arbeten/prov så jag vet vad jag kan göra bättre. | | 75,3 % | | |
| | | | Redovisning av arbetet med BFL (hur lärare synliggör målen samt lärares feedback) som enligt forskning bidrar till högre studiemotivation. | |  Nej | | |
| | | | Uppföljning av skolornas arbete med motivation genom kvalitetsdialog i områdenas ledningsgrupper. | |  Nej | | |
| | Förbättra likvärdigheten i bedömningen vid betygsättning. |  Går ej att bedöma | Betyg i relation till nationella prov i åk 6 och 9, uppdelat på pojkar och flickor. | |  Ja | | |
| | | | Betygsfördelning mellan ämnen i åk 6 och 9. | |  Ja | | |
| | | | Andel nationella ämnesprov som rättas avidentifierat eller genom kollegial rättning i matematik, svenska och engelska. | | ** | | |
| | | | Uppföljning av skolornas utvecklingsarbete med likvärdighet i bedömning och betygsättning genom kvalitetsdialog i områdenas ledningsgrupper. | |  Nej | | |
| | Inflytande, delaktighet och service | | | | | | |
| | Ekologisk hållbarhet | | | | | | |
| | Ekonomisk hållbarhet | | | | | | |
| Social hållbarhet | | | | | | | |
| Långsiktig kompetensförsörjning | | | | | | | |

* Följs upp först i Lunk 2017.

** Kan besvaras först i ÅR 2017.

Fokusområden

Lund, en attraktiv och kreativ plats

Lunkfrågorna i tabellen ovan som inte har någon utfall ska ställas för första gången i Lunk 2017, dvs. det finns inget resultat för 2016. Enkäten har gjorts om så många frågor har omformulerats.

Stress

Andel elever i åk 5 och 8 som känt sig stressade minst en gång i veckan på grund av skoluppgifter efter skoltid (t.ex. läxor, prov och inlämningar) under det senaste halvåret?

24,5% av pojkarna och 37,5% av flickorna i årskurs 5 anger att de är stressade pga skoluppgifter minst en gång per vecka 2016. Jämfört med 2015 är detta en marginell ökning för flickor och en tydlig minskning för pojkar. 54,9% av pojkarna och 78% av flickorna i årskurs 8 anger att de känt sig stressade pga skoluppgifter minst en gång per vecka 2016. Jämfört med 2015 är det en sänkning av flickors upplevda stress och en ökning för pojkar.

Uppföljning av skolornas stressförebyggande arbete genom kvalitetsdialog i områdenas ledningsgrupper.

Skolorna arbetar med att minska elevernas stressnivå genom att göra skolarbetet begripligt, meningsfullt och hanterbart, genom att vara tydliga med mål och stötta eleverna med återkoppling längs vägen samt låta eleverna ha inflytande över sitt skolarbete. Skolorna arbetar också med stress genom att diskutera stress-begreppet med eleverna, använda sig av studieteknik, avslappningsövningar och se över planeringen med arbetsområden och deadlines för barnen. Studien som genomförs i förvaltningen bidrar med mer kunskap och förhoppningsvis både orsaker och möjliga åtgärder för att bättre komma tillrätta med stressproblematiken.

Motivation

Fler pojkar (60,3%) än flickor (54,5%) i åk 8 upplever att de har möjligheter att påverka hur de ska arbeta i skolan. Fler flickor (89,3%) än pojkar (80,8%) vill kunna påverka hur de ska arbeta i skolan. Fler elever önskar alltså att de skulle kunna påverka hur de arbetar i skolan än som upplever att de kan göra det i dagsläget, åk 8 2016. Siffrorna för upplevd möjlighet att påverka är ungefär desamma som tidigare år.

På frågan som gäller om läraren ger återkoppling/feedback i undervisningen så att eleven kan veta vad han/hon kan förbättra upplever 70,6% av flickorna i åk 8 att de får sådan återkoppling/feedback, medan 80% av pojkarna upplever detsamma. För flickorna har det inte skett någon förändring i svaren sedan 2015. En sänkning marginellt har skett hos pojkarna. I frågan om eleverna upplever att lärarna tydliggör målen i skolan svarar 75,4% av flickorna att det stämmer bra eller mycket bra, medan 83,3% av pojkarna svarar detsamma.

Redovisning av arbetet med BFL (hur lärare synliggör målen samt lärares feedback) som enligt forskning bidrar till högre studiemotivation.

Utvecklingen av BFL drivs av samtliga enheter. Något skolområde har samtalsgrupper över enhetsgränser. Auskultationer mellan pedagoger i syfte att få syn på och driva vidare BFL-utvecklingen sker också, både inom skolområdena och mellan dem. Samtliga forskningscirkel är igång, utbildning i BFL för nyanställda och samtalsledarutbildningar går enligt plan. Enheternas SKA visar tydligt att BFL är prioriterat och utvecklingsinriktat.

Gemensam fortbildning har skett i BFL-anda.

Uppföljning av skolornas arbete med motivation genom kvalitetsdialog i områdenas ledningsgrupper.

Skolorna arbetar för att höja elevernas motivation till lärande genom ökad delaktighet och inflytande, utgå från elevernas erfarenhet och intressen, fortsatt BFL-utveckling, Carol Dwecks teorier om mindset, James Nottinghams utmanande undervisning, arbete mot stress, värdegrundsfrågor, demokrati och jämställdhet samt öka användningen av IKT i undervisningen.

Likvärdighet

Statistik över betyg i relation till nationella prov i åk 6 går tyvärr inte att få fram eftersom Skolverket är försenad med sin statistik.

Betyg i relation till nationella prov i åk 9 uppdelat på flickor och pojkar, 2015/2016

| Enhet | Högre (alla) | Högre (flickor) | Högre (pojkar) | Lika (alla) | Lika (flickor) | Lika (pojkar) | Lägre (alla) | Lägre (flickor) | Lägre (pojkar) |
|-----------|--------------|-----------------|----------------|-------------|----------------|---------------|--------------|-----------------|----------------|
| Engelska | 5,2 % | 2,9 % | 2,3 % | 79,3 % | 39,0 % | 40,2 % | 15,5 % | 5,3 % | 10,2 % |
| Matematik | 21,4 % | 10,6 % | 10,8 % | 75,1 % | 35,0 % | 40,2 % | 3,5 % | 1,3 % | 2,2 % |
| Svenska | 27,4 % | 14,5 % | 13,0 % | 62,5 % | 29,2 % | 33,2 % | 10,1 % | 3,0 % | 7,1 % |

I Lunds stad år 2016 får 15,5 % av eleverna ett lägre slutbetyg än provbetyget i engelska och endast 5,2 % får ett högre slutbetyg än provbetyg. I matematik ser det omvänt ut. Det är istället 21,4 % som får ett högre slutbetyg än provbetyg och endast 3,5 % som får ett lägre slutbetyg än provbetyg. I svenska är det 27,4 % som får ett högre slutbetyg än provbetyg och 10,1 % som får ett lägre slutbetyg än provbetyg. I svenska och engelska är det dubbelt så många pojkar som flickor som får ett lägre slutbetyg än det nationella provbetyget i respektive ämne.

För betygsfördelning mellan ämnen i åk 6 (se nedan under verksamhetsberättelsen)

Betygsfördelning mellan ämnen i åk 9

| Ämne | A | B | C | D | E | F | - | Total |
|------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|-------|-------|---------|
| Bild | 17,2 % | 24,1 % | 29,5 % | 19,3 % | 6,3 % | 1,4 % | 2,2 % | 100,0 % |
| Biologi | 19,4 % | 21,6 % | 24,7 % | 14,9 % | 14,2 % | 2,0 % | 3,1 % | 100,0 % |
| Engelska | 38,8 % | 24,1 % | 21,0 % | 8,1 % | 4,2 % | 0,8 % | 3,0 % | 100,0 % |
| Franska | 29,5 % | 23,7 % | 26,6 % | 10,8 % | 8,6 % | - | 0,7 % | 100,0 % |
| Fysik | 16,9 % | 19,2 % | 26,8 % | 14,7 % | 15,0 % | 2,8 % | 4,5 % | 100,0 % |
| Geografi | 23,3 % | 23,3 % | 25,2 % | 12,8 % | 10,5 % | 2,3 % | 2,5 % | 100,0 % |
| Hem & Konsumentkunskap | 16,1 % | 27,1 % | 30,1 % | 16,4 % | 6,8 % | 0,2 % | 3,5 % | 100,0 % |
| Historia | 22,8 % | 27,1 % | 22,7 % | 11,3 % | 11,9 % | 0,8 % | 3,4 % | 100,0 % |
| Idrott & Hälsa | 31,3 % | 22,7 % | 25,5 % | 8,3 % | 6,9 % | 3,1 % | 2,2 % | 100,0 % |
| Kemi | 13,0 % | 20,0 % | 28,3 % | 14,2 % | 16,9 % | 3,8 % | 3,8 % | 100,0 % |
| Matematik | 19,2 % | 16,1 % | 28,5 % | 12,7 % | 19,1 % | 3,3 % | 1,1 % | 100,0 % |
| Musik | 33,8 % | 22,8 % | 21,1 % | 14,6 % | 3,8 % | 1,6 % | 2,4 % | 100,0 % |
| Religionskunskap | 23,8 % | 21,4 % | 26,9 % | 13,1 % | 10,2 % | 2,0 % | 2,5 % | 100,0 % |
| Samhällskunskap | 24,6 % | 22,1 % | 25,5 % | 12,8 % | 11,3 % | 1,4 % | 2,3 % | 100,0 % |

| Ämne | A | B | C | D | E | F | - | Total |
|------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|---------|
| Slöjd | 21,6 % | 27,5 % | 31,9 % | 11,3 % | 4,1 % | 1,6 % | 2,0 % | 100,0 % |
| Spanska | 25,1 % | 22,3 % | 27,5 % | 11,8 % | 10,5 % | 1,4 % | 1,4 % | 100,0 % |
| Svenska | 23,9 % | 23,6 % | 27,4 % | 13,7 % | 9,6 % | 1,3 % | 0,6 % | 100,0 % |
| Svenska som andraspråk | - | - | 11,8 % | - | - | 76,5 % | 11,8 % | 100,0 % |
| Teknik | 14,6 % | 21,9 % | 28,2 % | 15,6 % | 14,2 % | 2,5 % | 3,0 % | 100,0 % |
| Tyska | 31,7 % | 22,8 % | 22,8 % | 17,8 % | 4,0 % | 0,5 % | 0,5 % | 100,0 % |

Precis som för åk 6 så sticker Lunds stads elevers betyg i engelska ut, 62,9 % av eleverna har ett A eller B i engelska i slutbetyg i åk 9. Detta ska även ställas i relation till det faktum att många av eleverna som får ett slutbetyg i engelska har fått ett högre betyg i de nationella proven i engelska. I övrigt är det flera ämnen som fördelar sig mellan betygsstegen på ett likartat sätt som 2015: bild, engelska, idrott och hälsa (dock färre -, vilket är positivt), kemi, matematik, spanska, svenska och tyska. En höjning i resultaten syns i ämnena biologi, franska (marginellt), fysik, geografi, musik, religion, samhällskunskap och teknik. Flest F och - finns i Svenska som andraspråk, därefter följer ämnet fysik. Som helhet har årets 9or presterat lika eller högre i sina ämnen jämfört med 2015. Eleverna har alltså inte presterat sämre resultat i något ämne jämfört med 2015.

Uppföljning av skolornas utvecklingsarbete med likvärdighet i bedömning och betygsättning genom kvalitetsdialog i områdenas ledningsgrupper.

Genom samplanering och sambedömning i lärargrupper främjas likvärdighet i bedömning och betygsättning. Nationella prov sambedöms i de flesta fall, ibland inom en skolenhet, ibland mellan skolenheter. Bedömningsportalen på Skolverket används. Arbetet är prioriterat och ett av de mest förekommande prioriterade utvecklingsområdena på enheterna i det systematiska kvalitetsarbetet.

Långsiktig kompetensförsörjning

En stor utmaning är att säkra kompetensförsörjningen framöver och förvaltningen arbetar utifrån kommunens kompetensförsörjningsstrategi genom att ha fokus på insatser för att attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avsluta.

Attrahera och Rekrytera

Förvaltningen har under året varit representerad vid två jobbmässor, en jobbmässa med inriktning för nyanlända akademiker och en för lärarstudier på Malmö högskola. Jobbmässan för nyanlända arrangerades via Arbetsförmedlingen och riktade sig till nyanlända som söker arbete bland annat inom skola och administration. På mässan representerade HR-konsulter från kommunens två barn- och skolförvaltningar och socialförvaltningen förutom sin egen förvaltning även övergripande Lunds kommun som arbetsgivare.

Under hösten arrangerade Malmö högskola och Malmö studentkår en arbetsmarknadsdag på Malmö högskola. Mässan riktade sig främst till studenter som utbildar sig till förskollärare, lärare samt studie- och yrkesvägledare. Mässbesökarna fick möjlighet att träffa olika ambassadörer för vår verksamhet som HR-konsulter från skolförvaltningarna, förskolechefer, förskollärare, biträdande rektor samt medarbetare med IKT-ansvar. Det fanns också utrymme för erfarenhetsutbyte med arbetsgivare i regionen som står inför samma rekryteringsutmaning som vi.

Genom att många studerande från Malmö och Kristianstad högskolor genomför sin arbetsplatsförlagda del av utbildningen inom våra förskolor och skolor ges en värdefull möjlighet att visa upp våra verksamheter och knyta kontakter med framtida medarbetare. Detta är därmed en viktig rekryteringskanal för oss.

Utveckla och Behålla

Det arbetas mycket med att kunna erbjuda utvecklingsmöjligheter i arbetet samt med insatser för att skapa en god, trivsamt och hälsofrämjande arbetsmiljö vilka alla är viktiga delar både för att kunna behålla befintliga medarbetare och för att kunna rekrytera till våra vakanser.

Karriärtjänster och utvecklingsmöjligheter

Karriärtjänster finns i form av förstelärare och förvaltningen har i nuläget 80 lärare som tilldelats uppdrag som förstelärare.

Förutom rektorer genomgår även biträdande rektorer och förskolechefer det statliga Rektorsprogrammet. Den gedigna rekryterande skolledarutbildning som regelbundet genomförs i kommunen är viktig både som en möjlighet till karriär och utveckling i arbetet och för att underlätta rekrytering av nya skolledare.

Barn- och skolnämnd Lunds stad har tagit beslut om förutsättningar vid studier enligt Lärarlyftet, vidareutbildning av lärare (VAL) och utländska lärares vidareutbildning (ULV), för att lärare ska kunna öka sin behörighet eller få behörighet och legitimation.

Inom förvaltningen pågår en satsning kring bedömning för lärande, BFL, och bedömning för förskolans lärande, BFFL. Inom ramen för BFL och BFFL har lärare getts möjlighet till utbildning som samtalsledare.

Förutsättningar för våra ledare

För att ge goda förutsättningar för våra ledare och för att medarbetarna ska ha tillgång till ett nära ledarskap är riktmärket inom förvaltningen att varje skolledare/chef ska ha max 30 medarbetare. Förvaltningen har olika forum för skolledarna med bland annat möjlighet till erfarenhetsutbyte i nätverk. För nya skolledare genomför skolkontoret en tvådagars introduktion som förutom information om Lunds kommun och förvaltningen även omfattar vilket supportstöd som ges via förvaltningens skolkontor.

Avsluta

Avslutningssamtal ska genomföras mellan chef och medarbetare då en anställning avslutas. Detta är ett sätt att fånga upp värdefulla synpunkter från medarbetaren och är också en del i ett bra avslut för medarbetaren, som ska känna sig välkommen att återkomma till förvaltningen och Lunds kommun framöver.

Goda exempel från våra verksamheter

Några av de många goda exempel som finns i våra verksamheter är;

- Lärare "skuggar varandra" för att utvecklas kollegialt.
- Arbete för att anlita "kända" vikarier vid vikariebehov för att ge stabilitet både för elever och medarbetare.
- Samarbete mellan enheter vid rekrytering för att spara tid och använda varandras kompetenser i rekryteringsprocessen.
- Ny punkt på dagordningen vid arbetsplatsträffar: Guldkorn för att lyfta positiva erfarenheter.
- Användning av sociala medier i större utsträckning för att synliggöra lediga tjänster.
- Fokus på ökad samverkan mellan exempelvis skola och fritidshem.

- Riktad inbjudan till lämpliga arbetssökande på arbetsförmedlingen. Utarbetat en broschyr för att dela ut vid tillfället.
- Utveckla samarbete mellan pedagoger genom olika nätverk, arbetsplatsträffar och gemensam kompetensutveckling.
- Kollegialt lärande genom att pröva arbete/tekniker i klasser och återkoppla till kollegor.

Utmaningar

Vi ser en ökad personalomsättning och en högre rörlighet bland många av våra yrkesgrupper i förskola och skola. Det är oftast svårt att rekrytera nya medarbetare till en del av våra yrkesgrupper, som förskollärare, fritidspedagoger och lärare inom vissa ämnesområden. Både för lärare och förskollärare gäller legitimationskrav för att anställas på tillsvidareanställning. Det kan därför medföra att det i vissa fall måste anställas obehöriga förskollärare eller lärare på visstidsanställning och att vakanta tjänster måste utannonseras på nytt. Det kan också vara svårt att rekrytera till tjänster som skolledare. Även om personalomsättningen har ökat, kan vi dock konstatera att den ökade rörligheten i vissa fall medfört att vi fått ett bättre sökunderlag till våra vakanta tjänster.

En allt större utmaning är också att lönerna ökar vid nyrekrytering och lönerna för redan anställda medarbetare inte kan höjas i samma utsträckning, vilket innebär en ökad risk för att befintliga medarbetare söker sig till andra arbetsgivare. Närliggande kommuner har samma rekryteringsbehov, vilket medför att konkurrensen om personalen ökar, och vi ser allt oftare att våra förskollärare och lärare söker sig till andra kommuner för att på så sätt kunna höja sin lön. Vi har under 2016 sett flera exempel på att både pedagoger och skolledare erbjudits 3 000 - 6 000 kronor mer i lön för liknande tjänster i andra kommuner. Vi hamnar då oftast i ett läge där vi måste erbjuda högre lön för att kunna nyrekrytera och anställa till en lön som kanske den pedagog eller skolledare som slutat hade valt att stanna kvar för inom förvaltningen och i Lunds kommun.

Åtgärder handlingsplan kompetensförsörjning

Öka andelen heltidsarbetande

I den mån det är möjligt utannonseras heltidstjänster då vakanser uppkommer. De personalförstärkningar som gjorts utifrån Lågstadiesatsningen har också medfört att redan anställda medarbetare har kunnat erbjudas att arbeta heltid.

Inkluderande arbetsgivare

Inom förvaltningen anställs i den mån det är möjligt personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, genom arbetsmarknadspolitiska insatser. Anställningarna görs efter kontakt med Arbetsförmedlingen och efter yttrande av berörd facklig organisation och kan avse exempelvis utvecklingsanställningar, trygghetsanställningar eller anställningar med lönebidrag eller med bidrag för personligt biträde, så att anpassningar utifrån behov kan göras i anställningen.

Under året har skolförvaltningarna haft gemensamma möten främst med Arbetsförmedlingen men även med Kom Vux avseende praktik- och auskultationsplatser för nyanlända lärare och hur vi kan ta tillvara kompetensen hos nyanlända med lärarbakgrund, bland annat lärare som går *Lärarpåret* inom SFI.

Lunds skolors resurscentrum har samarbetat med Arbetsförmedlingen i syfte att få kontakt med relativt nyanlända personer i etableringsprogrammet som har ett förflutet i skolans värld i sina hemländer.

Studentsamverkan

Förvaltningen har en naturlig studentsamverkan genom att studerande till lärare eller förskollärare gör sin verksamhetsförlagda del av utbildningen på våra förskolor och skolor och det är också en viktig rekryteringskanal för oss.

Under året har förvaltningen tagit emot ett antal lärarstudenter från Malmö högskola och Kristianstad högskola för verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Totalt har vi tagit emot cirka 104 studenter från Malmö och 10 från Kristianstad. Av dessa totalt 114 studerande, var 17 placerade på vår övningsförskola Annegården och vår övningsskola Lerbäckskolan.

Förutom våra två övningsskolor finns ett antal partnerskolor. Inom förvaltningen finns cirka 10 medarbetare med samordningsansvar som ansvarar för mottagandet av studenterna på respektive skola. Dessa samordnare sköter i huvudsak kontakten med högskolorna och studenterna.

För att få nya medarbetare att söka sig till oss, likväl som att få våra nuvarande medarbetare att stanna kvar, så är det viktigt att vara en attraktiv arbetsgivare. Kontakten med högskolorna och studenterna är viktig och för närvarande pågår ett arbete med att se över och ytterligare utveckla detta.

Under året har förvaltningen också tagit emot yngre studerande, främst praktikanter och studerande på lärlingsanställningar från Barn- och fritidsprogrammet på Vipan. Förvaltningen har totalt haft 19 studerande på lärlingsanställningar utplacerade på olika förskolor. Det är viktigt att visa upp kommunen som en attraktiv arbetsgivare för alla potentiella medarbetare, även om det i framtiden kommer att krävas ytterligare insatser för att tillgodose våra kommande personalbehov.

Kommunfullmäktiges särskilda uppdrag till nämnderna

| Särskilda uppdrag | Status |
|--|----------|
| Utreda kostnaderna för tillagningskök respektive mottagningskök | Försenad |
| Utreda förutsättningarna, ekonomiskt, personalmässigt och lokalmässigt, för att uppfylla kommunens målsättning för gruppstorlek i förskolan och presentera en plan för hur målsättningen skulle kunna uppfyllas inom innevarande och nästkommande mandatperiod | Avslutad |
| Utreda eventuella vinster av samordning och sammanläggning av barn- och skolförvaltningarna | Avslutad |

Personal

Personalstrategiska nyckeltal

Antalsstatistik

Antalet anställda inom förvaltningen har ökat med 57 medarbetare jämfört med föregående år. Antalet medarbetare har främst påverkats av att fritidshemmen för äldre barn överflyttats till barn- och skolförvaltningarna och genom möjlighet till personalförstärkningar utifrån den statsbidragsfinansierade Lågstadiesatsningen och Fritidshemssatsningen.

| | 2015-12-31 | | | 2016-12-31 | | |
|--------------------------|------------|-----|--------|------------|-----|--------|
| | Kvinnor | Män | Totalt | Kvinnor | Män | Totalt |
| Tillsvidareanställda | 1 726 | 373 | 2 099 | 1 725 | 409 | 2 134 |
| Visstidsanställda | 262 | 116 | 378 | 280 | 122 | 402 |
| Totalt* | 1 950 | 475 | 2 425 | 1 967 | 515 | 2 482 |
| Totalt antal årsarbetare | 1 840 | 448 | 2 288 | 1 870 | 499 | 2 368 |

*Eftersom medarbetare kan inneha en tillsvidareanställning del av tjänst och visstidsanställning del av tjänst kan summan av de två anställningsformerna bli högre än totalt antal månadsanställda.

Övertid och mertid

Arbete på övertid har minskat jämfört med föregående år, vilket är positivt. Även mertiden, då deltidsanställda arbetar utöver ordinarie arbetstid, minskar.

| | 2015 | | | | 2016 | | | |
|--------|-------------|-------------|------------|------------|-------------|-------------|------------|------------|
| | Övertid (h) | Övertid (%) | Mertid (h) | Mertid (%) | Övertid (h) | Övertid (%) | Mertid (h) | Mertid (%) |
| Kvinna | 7 067 | 0,2 % | 21 402 | 0,6 % | 5 123 | 0,1 % | 19 153 | 0,5 % |
| Man | 1 736 | 0,2 % | 4 165 | 0,5 % | 1 482 | 0,2 % | 3 983 | 0,4 % |
| Totalt | 8 803 | 0,2 % | 25 567 | 0,6 % | 6 605 | 0,1 % | 23 135 | 0,5 % |

Personalomsättning

Vi har haft en större rörlighet inom förvaltningen under 2016 jämfört med 2015 och personalomsättningen uppgår till 12,1 %, jämfört med 9,4 % föregående år.

Personalomsättningen har varit ungefär lika stor bland förskollärare som för lärare i grundskolan och tillsammans utgör dessa yrkesgrupper 69 % av de medarbetare som valt att sluta på egen begäran under 2016. Medelålder för de som valt att avsluta sin anställning på egen begäran är 40 år för förskollärare och 47 år för grundskollärare. Vi ser även en ökning av egen uppsägning bland medarbetare med administrativa arbetsuppgifter.

| | 2015 | | 2016 | |
|----------------------------|----------------------------|------------------|----------------------------|------------------|
| | Antal tillsvidareanställda | Andel avslut (%) | Antal tillsvidareanställda | Andel avslut (%) |
| Slutat på egen begäran | 136 | 67 % | 196 | 73 % |
| Pension | 63 | 31 % | 60 | 22 % |
| Annan orsak | 5 | 2 % | 12 | 4 % |
| Summa | 204 | 100 % | 268 | 100 % |
| Antal tillsvidareanställda | 2 172 | | 2 206 | |
| Personalomsättning | 9,4 % | | 12,1 % | |

Personalomsättningen beräknas i kommunens personalredovisning i antalet externa avgångar för tillsvidareanställda (inkluderat vilande) dividerat med antalet tillsvidareanställda per den 31 december 2015 respektive 31 december 2016.

Medelålder

Medelåldern inom förvaltningen är drygt 45 år och flest medarbetare har vi inom yrkesgruppen 30-49 år. Cirka 11,5 % av medarbetarna, exklusive timavlönad personal, är under 30 år.

| | 2015-12-31 | 2016-12-31 |
|---------|------------|------------|
| Kvinnor | 46 | 45,9 |
| Män | 42,2 | 41,8 |
| Total | 45,4 | 45,2 |

Pensionsålder

Genomsnittlig pensionsålder inom förvaltningen är 64,3 år, vilket är något lägre än föregående år.

| | 2015 | | 2016 | |
|--------|-----------------------------|-------|-----------------------------|-------|
| | Genomsnittlig pensionsålder | Antal | Genomsnittlig pensionsålder | Antal |
| Kvinna | 64,7 | 58 | 64,2 | 57 |
| Man | 65,0 | 10 | 64,6 | 6 |
| Totalt | 64,7 | 68 | 64,3 | 63 |

Pensionsavgångar

Inom de yrkesgrupper som vi har svårast att rekrytera till har tolv grundskollärare, nio förskollärare och 5 fritidspedagoger gått i pension under året. Bland förvaltningens skolledare uppgår antalet pensionsavgångar under 2016 till sju.

I ett längre perspektiv, till och med 2027, kommer 24 % av dagens tillsvidareanställda att ha gått i pension, baserat på pensionsålder 67 år. Baserat på pensionsavgång vid 65 års ålder är motsvarande siffra 29 %. För yrkesgrupperna speciallärare/specialpedagoger, lokalvårdare och måltidspersonal är andelen som går i pension högre och uppgår till 40 % till och med 2027, baserat på pensionsålder 65 år. Pensionsavgångarna för skolledare ligger under samma tid och baserat på pension vid 65 års ålder på knappt 39 %.

| | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | Andel |
|--------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|-------|
| Kvinna | 7 | 18 | 36 | 47 | 56 | 48 | 47 | 47 | 51 | 58 | 52 | 24 % |
| Man | 1 | 3 | 8 | 9 | 11 | 9 | 11 | 10 | 16 | 5 | 3 | 21 % |
| Total | 8 | 21 | 44 | 56 | 67 | 57 | 58 | 57 | 67 | 63 | 55 | 24 % |

Ledarskap och medarbetarskap

Mål

Lunds kommun ska ha medskapande medarbetare och chefer som företräder kommunen, leder och utvecklar sig själva, arbetslag och verksamhet baserat på kommunens värdegrund med uppdrag och brukaren i fokus.

Som ett led i verksamhetsutvecklingen har en medarbetarenkät genomförts under året. Resultatet kommer att presenteras, analyseras och användas för framtagande av handlingsplaner.

- För de flesta verksamheter kommer resultatet av medarbetarenkäten att presenteras på årets första arbetsplatsträff. En del kommer också att arbeta med resultatet vid verksamhetsmöte, personalkonferens eller vid särskilda utvecklingsdagar.
- Medarbetarna diskuterar resultatet i grupper och bestämmer gemensamt prioriterade områden att fördjupa sig i.
- De prioriterade områdena behandlas vidare, olika tänkbara förbättringar ses över och förslag om åtgärder tas fram.
- Handlingsplaner skrivs utifrån resultatet av diskussionerna.
- Handlingsplanerna kommer därefter att genomföras utifrån de olika enheternas förutsättningar.

Genom denna process ges varje medarbetare möjlighet till att själv påverka sin arbetssituation, vilket ökar upplevelsen av delaktighet och också förväntas påverka verksamheten i en positiv riktning.

HME mäter medarbetarnas engagemang samt chefernas och organisationens förmåga att ta tillvara på och skapa engagemang. Skalan går från 0-100 och ett högt värde indikerar en hög nivå av hållbart medarbetarengagemang.

| | 2016 |
|-------------------|-------|
| HME Motivation | 78 |
| HME Ledarskap | 74 |
| HME Styrning | 78 |
| HME Total | 76 |
| | |
| Antal svar | 1 499 |
| Svarsfrekvens i % | 70 |

Mångfald berikar

Mål

Lunds kommun ska vara en arbetsplats där varje medarbetares kompetens, erfarenheter och olikheter tas tillvara.

Förvaltningen har som ambition att driva ett utvecklingsinriktat likabehandlingsarbete där verksamheten präglas av mångfald där olikheter ses som en styrka. Under året som gått har en ny Mångfaldsplan 2016-2018 med inriktning mot medarbetare börjat gälla. Samtliga skolområden har upprättat en handlingsplan om hur man planerar att arbeta utifrån mångfaldsplanen och omsätta den i praktiken.

Ett antal nätverksträffar med förvaltningens mångfaldsinspiratörer har arrangerats och mångfaldsinspiratörerna inom förvaltningen består nu av nära 30 medarbetare från de olika skolområdena. Några frågor som nätverket aktivt arbetat med har varit den nya

mångfaldsplanen, ett flertal praktiska värderingsövningar, ett antal utbildningsfilmer samt uppföljning av förvaltningens HBTQ-informationssatsning. En halvdagsföreläsning gällande våld i nära relationer anordnades för samtliga mångfaldsinspiratörer och förvaltningens Dialoggrupp gällande jämställdhet och mångfald.

Den tidigare informationsinsatsen gällande HBTQ och ett gott bemötande följdes upp genom en enkätundersökning som skickades ut till samtliga medarbetare och chefer inom förvaltningen. En sammanställning av resultatet kommer att redovisas för barn- och skolnämnden under våren 2017.

Övriga goda exempel på det mångfaldsarbete som bedrivits under året är:

- På Flygelskolan finns ett inarbetat Likabehandlingsråd med vuxenrepresentanter samt elevrepresentanter från årskurs 3-5.
- Ett antal förskolor, exempelvis Arken och Plommonet har haft utbildning för pedagogerna i Bygga broar. Detta arbete går också att applicera på medarbetarna.
- Förskolorna Målarstugan, Trollet och Lilltrollet har bedrivit ett arbete som handlade om retorik och härskarteknik och som belyste hur vi som individer möter andra människor och värderingar.
- På Svaneskolan har man arbetat med SVANEPRIDE som lyfter HBTQ och mångfald och arbetar för att blanda elever med olika intressen som kultur, musik, idrott och politik i olika grupper och konstellationer. Även detta arbete går att applicera på medarbetare.
- Bland annat Gunnesboskolan har haft ett fortsatt samarbete med socialförvaltningen och arbetsförmedlingen gällande att ta emot personer utifrån olika arbetsmarknadsåtgärder.
- Inom Lunds skolors resurscentrum har man genomfört en HBTQ-utbildning för all personal, utöver förvaltningens satsning inom detta område.
- På Backaskolan har man tagit beslut om att arbeta mer aktivt med normkritik genom att börja ”normspana” eller ”mångfaldspana” på vilka normer reklam och media ger oss.
- Förskolorna Forsbergsminne och Solen har arbetat utifrån boken Normkreativitet.
- Tunaskolan har anlitat föreläsare på temat normkritik.
- Servicepersonalen inom skolområde Centrum-Torn har använt sig av BRYT ”ett metodmaterial om normer i allmänhet och heteronormen i synnerhet” från RFSL.

Ett aktivt mångfalds- och jämställdhetsarbete inom förvaltningen genererar flera vinster till verksamheten och kan ses som en investering gällande förvaltningens anseende som en attraktiv arbetsgivare samt öppnar upp för en bred rekrytering. Inom arbetet med mångfald och jämställdhet finns tydliga kopplingar till nödvändigheten att våga testa nya idéer och ha ett öppet förhållningssätt. Det krävs även ett innovativt och kreativt perspektiv samt flexibilitet gällande individer och deras förutsättningar vilket ligger helt i linje med såväl medarbetarpolicy och kompetensförsörjningsstrategi. Förvaltningens arbete med normkritik öppnar upp för många möjligheter när man ifrågasätter gällande normer på arbetsplatsen.

Hälsa och arbetsmiljö

Mål

Arbetsplatserna i Lunds kommun ska vara attraktiva ur hälsosynpunkt.

- Antalet arbetsplatser som fått utmärkelsen ”Utmärkt hälsofrämjande arbetsplats” ska uppgå till minst 60 stycken för kommunen totalt. [1] Personalstrategisk

handlingsplan 2015-2016.

Sju arbetsplatser inom förvaltningen har utmärkelsen *Utmärkt hälsofrämjande arbetsplats* steg 1 och en arbetsplats har även utmärkelsen steg 2.

14 arbetsplatser har ett pågående arbete med målsättningen att det ska leda fram till att få utmärkelsen.

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid



| Nyckeltal | Utfall 2016 | Utfall 2015 |
|---|-------------|-------------|
| Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid – kvinnor | 8,5 | 8,1 |
| Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid – män | 4,4 | 4,4 |
| Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid – total | 7,6 | 7,4 |

Sjukfrånvaron inom förvaltningen uppgår till 7,6 % jämfört med 7,4 % under 2015. Även om vi ser en ökning av förvaltningens sjukfrånvaro med 0,2 procentenheter jämfört med föregående år, kan vi konstatera att ökningstakten nu mattats av jämfört med de senaste åren. Sjukfrånvaron för kvinnor ökar med 0,4 procentenheter jämfört med föregående år medan männens sjukfrånvaro ligger kvar på samma nivå som för 2015.

Korttidssjukfrånvaro respektive långtidssjukfrånvaro

Totalt sett ökar korttidsfrånvaron på upp till 14 dagar marginellt medan sjukfrånvaro på mellan 15 - 90 dagar minskar och den långa sjukfrånvaron på mer än 90 dagar ökar.

Sett till olika åldersgrupper kan vi konstatera att sjukfrånvaro som varar 15 - 90 dagar minskar såväl för medarbetare yngre än 30 år som för de i åldersgruppen 30 - 49 år. För åldersgruppen 30 - 49 år minskar också den korta sjukfrånvaron på 1 - 14 sjukdagar. Även om både den korta och långa sjukfrånvaron ökar i åldersgruppen 50 år och äldre, kan vi konstatera att ökningen är marginell avseende sjukfrånvaro på 90 dagar eller mer.

| Åldersgrupper | Sjukfrånvaro 1 - 14 dagar | Sjukfrånvaro 15 - 90 dagar | Sjukfrånvaro mer än 90 dagar |
|-----------------|---|---|---|
| Yngre än 30 år |  |  |  |
| 30 - 49 år |  |  |  |
| 50 år och äldre |  |  |  |

Grön markering = minskning

Röd markering = ökning

Sjukfrånvaro per yrkesgrupp

Sjukfrånvaron för lärarna i grundskolan ligger mellan 3,4 % och 5,1 %. Vi ser en minskning av sjukfrånvaron för lärare i praktiskt-estetiska ämnen, speciallärare och specialpedagoger medan sjukfrånvaron ökar något för övriga lärargrupper inom grundskolan. Sjukfrånvaron för förskollärare, barnskötare och fritidspedagoger samt elevassistenter ökar jämfört med 2015. För lokalvårdarna, som var den yrkesgrupp som hade den största ökningen av sjukfrånvaron

mellan 2014 och 2015, ser vi nu en minskning av sjukfrånvaron från 9,0 % till 8,5 %.

För förskollärarna är det långtidssjukfrånvaron som ökar medan korttidsfrånvaron minskar. För fritidspedagoger är situationen den omvända och ökningen av sjukfrånvaron ligger helt på korttidsfrånvaron. För barnskötare ökar både den kortare och längre sjukfrånvaron medan vi ser en minskning av sjukperioder som varar mellan 15 - 90 dagar.

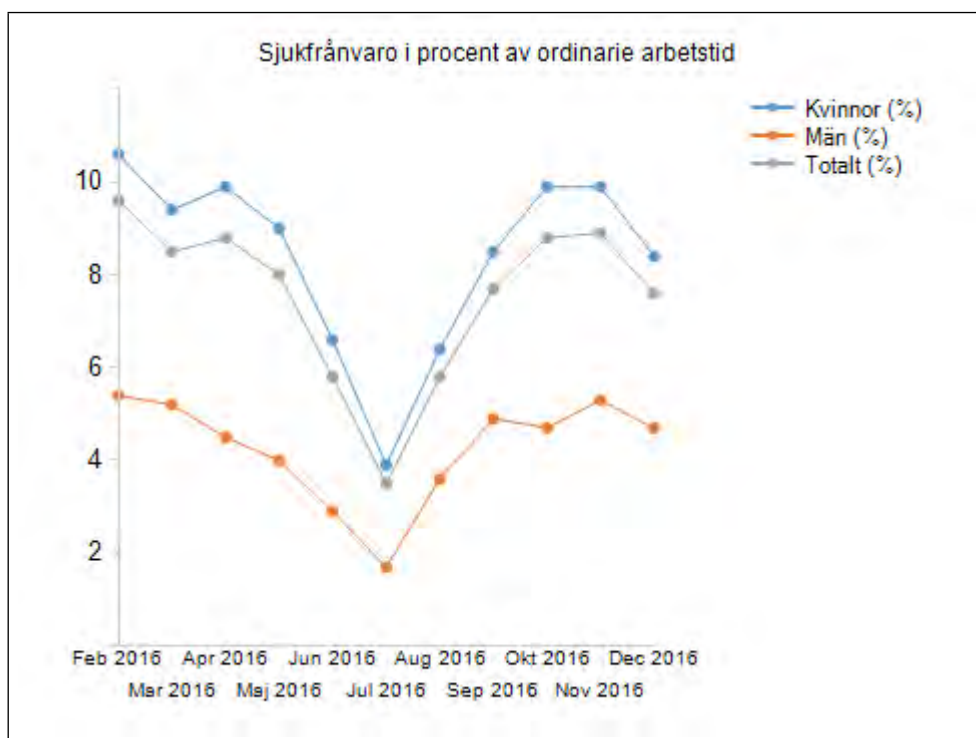
| Sjukfrånvarotid i % av ordinarie arbetstid exklusive timavlönad personal | 2 015 | 2 016 |
|--|---------|---------|
| Barnskötare | 10,80 % | 11,40 % |
| Förskollärare | 9,40 % | 10,30 % |
| Fritidspedagog | 6,10 % | 6,60 % |
| Lärare senare år | 4,40 % | 5,10 % |
| Lärare tidigare år | 4,60 % | 4,80 % |
| Lärare praktiskt/est | 4,50 % | 3,40 % |
| Speciallärare | 5,20 % | 4,70 % |
| Specialpedagog | 4,20 % | 4,10 % |
| Elevassistent | 9,00 % | 9,50 % |
| Lokalvårdare | 9,00 % | 8,50 % |

Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer

| Nyckeltal | Utfall 2016 | Utfall 2015 |
|--|-------------|-------------|
| Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i procent av total sjukfrånvaro - män | 27,2 | 36 |
| Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i procent av total sjukfrånvaro- kvinnor | 45,6 | 45,3 |
| Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i procent av total sjukfrånvaro - total | 43,4 | 44,2 |

Sjukfrånvaron på 60 dagar eller mer minskar med 0,8 procentenheter sedan föregående år. Det är sjukfrånvaron bland män som står för minskningen medan kvinnornas sjukfrånvaro på mer än 60 dagar ökar något.

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid, senaste 12 månaderna



Arbets-skador och tillbud



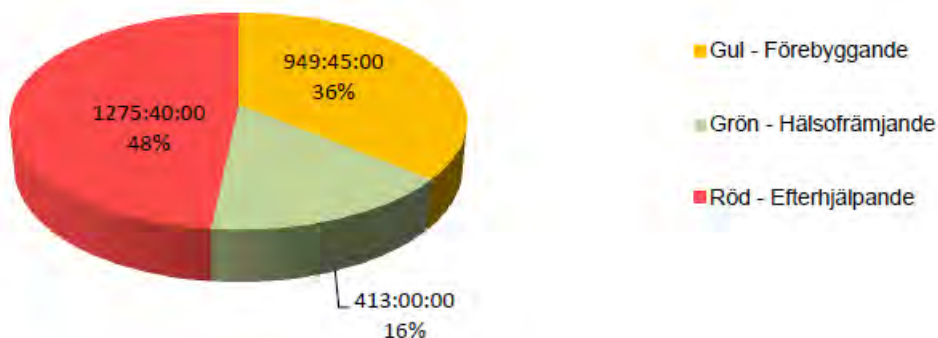
Under perioden 2016-01-01 – 2016-12-31 har totalt 88 händelser registrerats som arbets-skador vilket är färre än föregående år då 93 arbets-skador rapporterades in. Av de 88 arbets-skadorna är 59 registrerade som olycksfall i arbetet, 15 som färdolycksfall och 14 som sjukdom eller annan ohälsa i arbetet. Under samma period har 23 händelser registrerats som tillbud. Två olycksfall har registrerats som mycket allvarliga händelser och rapporterats vidare till Arbetsmiljöverket. Händelserna var en halkolycka respektive en incident mellan elev och medarbetare.

Företagshälsovård

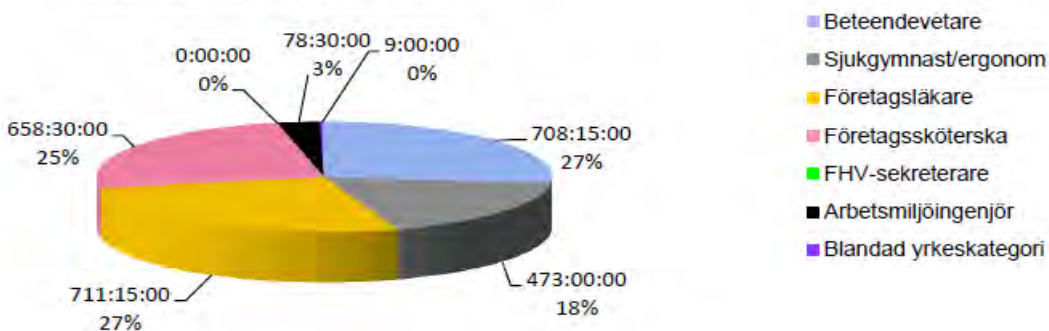
Förvaltningen har ett nära samarbete med företagshälsovården, både genom det löpande rehabiliteringsarbetet och det förebyggande arbetet inom arbetsmiljö och hälsa.

Kostnadsramen har under senare år utökats och omfattar 2900 timmar med en timkostnad på 900 kronor för 2016. Vid årets slut återstod 540 timmar som inte förbrukats under året. Av dessa var 279 timmar överförda från föregående år. 400 timmar får överföras till 2017 vid debitering under januari-februari för tidiga insatser/hälsosamtal.

Tidsfördelning på tjänstekategori



Tidsfördelning på yrkeskategori



Attraktiva anställningsvillkor

Mål

Kommunens löner och anställningsvillkor ska stimulera till medskapande, utveckling, goda arbetsprestationer och bästa möjliga service till invånarna.

Att skapa goda anställningsvillkor är betydelsefullt ur många aspekter, inte minst för att kunna behålla våra kompetenta medarbetare och för att kunna nyrekrytera. Att vi har medarbetare som ser sitt arbete som meningsfullt och känner arbetsglädje och trivsel skapar kontinuitet och stabilitet i verksamheterna vilket i sin tur skapar trygghet för våra barn och elever. Stort fokus läggs bland annat på;

- Att hitta vägar för att minska arbetsbelastning och upplevd stress och ge möjlighet till stöd i arbetet.
- Att erbjuda en bra introduktion för nya medarbetare.
- Att ge goda möjligheter att utvecklas i arbetet, genom exempelvis olika slag av kompetensutveckling och möjlighet till utbyte i nätverk.
- Att erbjuda friskvårds- och trivselaktiviteter av olika slag.
- Att skapa en god arbetsmiljö tillsammans på arbetsplatserna.
- Att ge bra förutsättningar för våra ledare/chefer, i form av bland annat ett rimligt antal medarbetare och ett bra stöd i form av kringresurser och administrativt stöd.

Analys

Det finns många exempel från både skolor och förskolor hur man aktivt arbetar för att minska den upplevda arbetsbelastningen och stressen för att främja hälsan.

En skola beskriver hur man ser en tydlig förbättring av den upplevda arbetsbelastningen och anledningen till detta har sannolikt många orsaker. En del är översynen av organisationen då arbetslagen ombildades så att medarbetarna i större omfattning undervisar ett begränsat antal elever i en årskurs/arbetslag. Andra bidragande orsaker är de förhållandevis små klasserna och ett aktivt kollegialt samtal kring normer och värden i kombination med ett mer systematiskt och regelbundet samtal med eleverna om trivselregler och förhållningssätt.

En annan skola beskriver hur pedagogerna får hjälp av skolledning/elevhälsa/arbetslag med att besvara ifrågasättande mail från vårdnadshavare. Många pedagoger uppskattar den här insatsen och känner det som ett stöd.

Flera olika skolor fortsätter med olika lösningar som till exempel sambedömning och frigörande av tid för rättning av nationella prov för att minska den upplevda arbetsstressen. Man har även börjat förlägga utvecklingssamtal på eftermiddagstid istället för kvällstid.

En del förskolor ser över sin organisation och struktur, exempelvis kring dokumentation, planeringstid, tydliga ansvarsområden, samverkan med vårdnadshavarna, utbildning för pedagogerna samt att man tidigarelägger arbetsplatsträffar så att arbetsdagen kan avslutas tidigare.

Alla skolområden har de senaste åren arrangerat utbildningsdagar för sin servicepersonal med temat arbetsmiljö och hälsa. Ett skolområde har gjort en omfattande certifieringsutbildning för sina lokalvårdare. Man har även införskaffat nya städmaskiner och mer lättmanövrerade städvagnar.

Ett skolområde har också arrangerat en utbildningsdag för vaktmästarna i säkerhetsrondering för att höja yrkeskunnandet, skapa en bättre arbetsmiljö och stärka sammanhållningen inom yrkeskåren.

Utbildningsdagar och nätverksträffar har arrangerats för både slöjdlärare och idrottslärare.

Under året har det gjorts en satsning för att arbeta aktivt med ljudnivåerna i förskolan. Alla förskolechefer har fått en genomgång kring hur man kan arbeta förebyggande i det vardagliga arbetet för att sänka ljudnivåerna i förskolan. Program för arbetsplatsträffar, metoder för kartläggning av ljudnivåer och goda exempel är förmedlade på skolledarforum. Bullerprojektet genomförs i samarbete med företagshälsovården.

Nya Skrylledagen är ett nytt koncept med fokus på mindfulness och det pedagogiska arbetet inom förskolan. Fyra utbildningsdagar har genomförts under året med cirka 80 deltagare totalt. Mindfulness erbjuds också som workshops i personalgrupper ute på arbetsplatserna. Inom rehabiliteringsarbetet erbjuds även grupprogram i stresshantering samt ett specialprogram för medarbetare som kommer tillbaka efter en långtidssjukskrivning.

Under året har också ett förväntansdokument fastställts som ska fungera som ett stöd till lärare i olika situationer i mötet med vårdnadshavare. En partssammansatt arbetsgrupp finns i kommunen där diskussion förs om åtgärder för att minska den upplevda stressen hos lärare.

Tidiga signaler på ohälsa

Under hösten har en ny satsning för att minska sjukfrånvaron och fånga upp tidiga signaler på ohälsa förberetts genom diskussioner i ledningsteamet och i förvaltningens ledningsgrupp. HR-konsult har gått igenom både den långa och korta sjukfrånvaron i varje ledningsteam.

Syftet är att arbeta systematiskt för att fånga upp signaler på ohälsa och slussa till företagshälsovården för hälsosamtal, för att bryta en negativ utveckling i ett tidigt skede.

Chef och medarbetare har inledningsvis ett samtal och gör tillsammans en rehabiliteringsutredning. Därefter beställer chefen hälsosamtal och medarbetaren får träffa företagssköterska. En åtgärdsplan tas fram vid ett gemensamt återkopplingsmöte. Chefen ska slussa till hälsosamtal vid tidiga signaler på ohälsa exempelvis vid upplevelse av stress och att man mår dåligt, vid hög korttidssjukfrånvaro på 7-8 sjukfrånvarotillfällen under ett års tid samt även vid färre antal sjukfrånvarotillfällen när det finns behov. Vid inventeringen av sjukfrånvaron i slutet av 2016 framgick att cirka 60 medarbetare behöver slussas till hälsosamtal på grund av hög korttidssjukfrånvaro.

När det gäller den längre sjukfrånvaron finns ett inarbetat arbetssätt med bedömning av rehabiliteringsbehov, eventuell sluss till företagshälsovården, uppföljning och stöd av HR-konsult i rehabiliteringsprocessen.

Under året har informationsinsatser för våra chefer genomförts utifrån Arbetsmiljöverkets nya föreskrift OSA, Organisatorisk och social arbetsmiljö. Skyddsombuden har fått samma utbildning på kommunövergripande nivå.

Sjukfrånvaroutvecklingen

Sjukfrånvaron har ökat inom vår förvaltning sedan 2012. Vi kan konstatera att det sker en inbromsning av sjukfrånvaroutvecklingen under 2016 med endast en ökning på 0,2 procentenheter. Vi har konstaterat tidigare att det är ett långsiktigt arbete att minska sjukfrånvaron och vi hoppas att den mångfald av insatser som genomförts inom förvaltningen, är en bidragande orsak till att ökningstakten nu har bromsats upp. Sedan 2014 finns det ett ökat fokus på förekomsten av hög arbetsbelastning och upplevd stress. Då infördes frågor om arbetsbelastning och stress också i medarbetarenkäten som genomfördes det året och som också genomförts under 2016. Vi ser också ett allt större fokus på organisatoriska förbättringar och en ökad medvetenhet hos skolledare och chefer om dess betydelse för arbetsbelastning och upplevd stress.

Andra åtgärder inom förvaltningen som bedöms ha positiva effekter på sjukfrånvaroutvecklingen är riktmärket på max 30 medarbetare per chef och riktade insatser som genomförts för olika yrkesgrupper, exempelvis för idrottslärare, slöjdlärare och lokalvårdare. Även det förväntansdokument för lärare som fastställts, det kollegiala lärandet och ett aktivt värdegrundsarbete i våra verksamheter bedöms som betydelsefullt för sjukfrånvaroutvecklingen.

En utmaning som vi har att förhålla oss till är den ökande personalomsättningen, vilken leder till fler ändringar i arbetslagen och svårigheterna att direkt bemanna tjänsterna med rätt kompetens gör att det ibland blir en kortsiktighet i planeringen med tillfälliga lösningar som följd. Denna instabilitet som kan uppkomma i arbetslagen medför ökade krav på de mer erfarna medarbetarna, vilket gör att arbetsbelastningen och den upplevda stressen i arbetet kan öka.

Inbromsningen är även en återspeglning av sjukfrånvaroutvecklingen på nationell nivå. Av försäkringskassans information framgår att sjukpenningtalet historiskt har varierat kraftigt med uppgångar och nedgångar. Den senaste uppgången sedan 2012 tycks nu ha brutits och sjukpenningtalet ökar inte sedan juli 2016 och bedömningen är att man kommer att uppnå det nationella målet på 9,0 sjukpenningdagar år 2020 om den positiva trenden fortsätter.

Med ett fortsatt aktivt hälsofrämjande arbete och organisatoriska förbättringar ute på arbetsplatserna, tidiga insatser med hälsosamtal och aktivt rehabiliteringsarbete har vi

förhoppningar om att se en positiv utveckling de närmaste åren. Genom de pengar som avsatts av barn- och skolnämnden för att minska sjukfrånvaron under 2017 kommer vi att intensifiera de insatser som görs, med särskilt fokus på de höga sjuktalen på våra förskolor.

Miljö

I följande avsnitt redovisas nämndens miljöarbete inom ramen för Lunds kommuns program för ekologisk hållbarhet (LundaEko II) och förvaltningens miljöledningssystem.

Förvaltningens mål och resultat

I tabellen nedan redovisas bedömningar av de delmål i Lunds kommuns program för hållbar utveckling (LundaEko II) som nämnden är ansvarig för, samt de förvaltningsmål som är framtagna inom ramen för förvaltningens miljöledningssystem.

| Mål | Delmål | Förvaltningsmål |
|---|--|--|
| 1. Att motivera alla som bor och verkar i Lunds kommun att agera för en hållbar utveckling. | 1.1 Lunds kommun ska bidra med kunskap, information, goda exempel och verktyg för att göra det enkelt att välja hållbara alternativ. | |
| | 1.2 Lunds kommun ska öka och utveckla samarbetet och dialogen kring hållbar utveckling inom organisationen samt med företag, universitet, organisationer och medborgare. | |
| | 1.3 2020 ska Lunds kommuns betygsindex för hur nöjda medborgarna är med kommunens miljöarbete vara minst 75 i SCB:s medborgarundersökning. | |
| | 1.4 Andelen grundskolor och förskolor med utmärkelser för lärande för hållbar utveckling ska öka till 70 procent 2016 och till 100 procent 2020. | Öka miljöcertifierade förskole- och skolenheter (t.ex. grön flagg) inom skolområdet. ● Kommer att klara målet |
| 2. Alla som bor och verkar i Lunds kommun ska bidra till en mer hållbar konsumtion. | 2.1 Vid alla upphandlingar av varor, produkter och tjänster, ska Lunds kommun ställa krav, lägst enligt Miljöstyrningsrådets kriterier, BASTA: s kriterier, TCO-märkningen, Svanen, Bra Miljöval, EU-Ecolable eller motsvarande. | |
| | 2.2 Vid alla upphandlingar ska Lunds kommun ställa krav på att varor, produkter och tjänster ska innehålla så lite som möjligt av miljö- och hälsofarliga ämnen. | |

| Mål | Delmål | Förvaltningsmål |
|--|---|--|
| | 2.3 Vid alla Lunds kommuns upphandlingar där det föreligger risk för brott mot grundläggande arbetsvillkor och mänskliga rättigheter i leverantörskedjan ska sociala och etiska krav ställas och följas upp. | |
| | 2.4 2016 ska minst 70 procent av inköpskostnaden för livsmedel gälla ekologisk mat. År 2020 ska andelen vara 100 procent. År 2016 ska 100 procent av inköpskostnaden för mejeriprodukter, frukt, grönsaker, nötkött (i första hand naturbeteskött), lammkött (i första hand naturbeteskött), kaffe och te gälla ekologiskt märkt och 100 procent av inköpt fisk ska vara MSC-märkt. Dessutom ska 70 procent av potatisen vara ekologiskt odlad. | Öka medvetenheten för skolområdenas personal om matens inverkan på miljön ● Kommer att klara målet |
| | 2.5 2016 ska 100 procent av kaffe, te, banan, kakaopulver, drickchoklad för automat, fotbollar, vitpeppar och svartpeppar vara rättvisemärkta. ◆ Osäkert | |
| | 2.6 Den totala mängden hushållsavfall* ska minska med 2 procent per år från år 2013 till 2020. | |
| | 2.7 Andelen utsorterat avfall* ur hushållsavfallet ska öka till 55 procent till 2016 och till 65 procent 2020. | |
| 3. Värna Lundabarnas hälsa och miljön genom att minimera exponeringen för miljö- och hälsofarliga ämnen. | 3.5 Samtliga förskolor och skolor i Lunds kommun ska senast 2015 ha inventerats med avseende på produkters och materials innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen. Ett åtgärdsprogram baserat på inventeringen ska vara framtaget 2016. | Minimera barn och elevers exponering för miljö- och hälsofarliga ämnen inom skolområdet. ● Kommer att klara målet |
| 4. Utsläppen av växthusgaser i Lunds kommun ska minska med minst 50 procent till 2020 jämfört med 1990 och vara nära noll 2050. | 4.1 Den kommunala organisationen ska vara fossilbränslefri senast 2020. | Minimera energiförbrukningen inom skolområdets verksamheter ● Går ej att bedöma |
| 5. Alla som bor och verkar i Lunds kommun ska bidra till ett samhälle som är väl anpassat till pågående och förväntade klimatförändringar, och där negativa konsekvenser för människor, samhälle och miljö kan undvikas. | 5.1 Lunds kommun ska ta fram en klimatanpassningsplan som hanterar förvaltningsövergripande klimatanpassningsfrågor senast 2016. | |

| Mål | Delmål | Förvaltningsmål |
|--|--|-----------------|
| 6. Lunds kommun ska utveckla och underhålla hållbara stads- och tätortsmiljöer med människan i centrum. | 6.7 För att minska exponeringen för UV-strålning ska åtgärder vidtas vid utformning, underhåll och renovering av allmänna platser, lekplatser, skol- och förskolegårdar. | |
| 7. Skydda och utveckla kommunens natur och grönområden på ett sätt som främjar biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt skapa en god tillgänglighet och förutsättningar för rekreation, friluftsliv och natur- och kulturupplevelser. | | |
| 8. Värna Lundabornas hälsa och miljön genom att minimera skadliga utsläpp till luft och vatten samt säkra en långsiktigt hållbar och trygg dricksvattenförsörjning. | 8.1 De regionala målen för halterna av partiklar (PM 10 och PM 2,5), bensen, kvävedioxid och marknära ozon ska inte överskridas. | |

Analys av mål och resultat

Miljöperspektivet är ett av de övergripande perspektiven i läroplanen för grundskolan. Det betyder att undervisningen i olika ämnen ska planeras utifrån detta perspektiv enligt Lgr11. Detta är huvuduppgiften när det gäller arbete för miljön i Barn- och skolförvaltningen. Arbetet är formulerat i Lgr11 i syfte att våra barn och unga ska utveckla ansvarstagande för den miljö de själva direkt kan påverka och få ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska även belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Efter avslutad grundskola är målet att samtliga elever har fått kunskaper om förutställningarna för en god miljö och en hållbar utveckling samt förståelse för den egna livsstilens betydelse för miljön, hälsan och samhället.

Miljöfrågor och ekologisk mat beaktas kontinuerligt i undervisningen på alla enheter. Information ges om ekomatssatsningen i syfte att öka elevernas valkompetens i sammanhang med livsmedel. Skolorna arbetar även på olika sätt med att öka elevernas medvetenhet om matens inverkan på miljön. Flera skolor har matråd, där elever och personal träffar måltidsservice. På träffarna diskuteras bland annat matsvinnets påverkan på miljön. Skolorna arbetar t.ex. med miljömärkning, närproducerad mat, metoder att minska matsvinnet, transporter av livsmedel och djur samt livsmedelsproduktionens negativa betydelse för övergödning av sjöar och hav. Någon skola har haft ett projekt med att under en period väga matavfallet från skolmatsalen, inom ramen för ett arbete om matens inverkan på miljön, i syfte att minska matavfallet. Skolorna arbetar med att medvetandegöra eleverna om vegetarisk mat. På flera förskolor samlas matavfallet som sedan återanvänds i uppvärmningssyfte. Visst matavfall återvinns på många förskolor, t.ex. i komposter, där barnen kan följa matens väg från avfall till jord.

Barn- och skolförvaltning Lund stad har under året fortsatt arbetet med att minimera barns och elevers exponering för miljö- och hälsofarliga ämnen inom förvaltningen samt ta fram tillhörande åtgärdsplan. Ytterligare 12 förskolor och 2 skolor har genomfört en kartläggning för att minimera barns och elevers exponering för miljö- och hälsofarliga ämnen under 2016. Fler enheter är på väg att genomföra kartläggningen. Förskolorna har gjort en översyn av plastleksaker och gummimaterial. Mycket material, framför allt plast, har bytts ut mot annat. Medvetenheten om valalternativ har ökat vid nyinköp och vid nyanskaffning av lekmaterial väljs bara produkter som är ofarliga för miljön.

Under 2016 har förskolor och skolor i Lunds stad arbetat för att få behålla sina miljöcertifieringar eller för att få en miljöcertifiering. Följande förskolor är miljöcertifierade enligt Grön flagg: Annegården, Saltkråkan, Sagostunden, Ladugårdsmarkens förskola, Toppen, Orkesterparken, Stormhatten, Tornastugan, Tåget, Hyddan, Arken, Fågel Blå, Grynmalaregården, Morkullan, Måsen, Nordvästan, Körsbäret, Solstrålen, Vildanden, Östertull montessoriförskola och Vinden.

Under 2016 är följande skolor miljöcertifierade enligt Grön flagg; Ladugårdsmarkens skola, Flygelskolan, Ekelundskolan, Lerbäckskolan, Kulparkskolan, Mårtensskolan, Klostergårdsskolan, Vårfruskolan, Apelskolan, Stenröseskolan, Håstad skola och Valkärraskolan.

Skolor och förskolor som ansökt om att bli certifierade enligt Grön flagg under 2016 är Prästängsskolan, Lergöken, Uroxen och Forsbergs minne.

Holken, Kobjer, Källbystugan, Stormhatten, Tåget och Väderlekens förskola har utmärkelsen förskola för hållbar utveckling.

Totalt har 21 förskolor Grön flagg-certifiering, 6 har Skolverkets lärande för hållbar utveckling-certifiering (2 förskolor har både Skolverkets certifiering och Grön flagg). Av skolorna har 12 Grön flagg-certifiering.

Antalet miljöcertifierade förskolor och skolor i Lunds stad har ökat från 32 enheter 2015 till 37 enheter 2016. De två förskolor som har dubbel certifiering har bara räknats en gång.

Ekonomi

Resultat

Resultaträkning

| Mnkr | Budget 2016 | Utfall 2016 | Utfall 2015 |
|----------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| Intäkter | 219,1 | 304,6 | 246,9 |
| Kostnader | -1 928,6 | -2 006,6 | -1 876,8 |
| Avskrivningar | -13,8 | -12,3 | -12,2 |
| VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER | -1 723,3 | -1 714,3 | -1 642,0 |
| Finansiella kostnader | 0,0 | -0,0 | -0,0 |
| RESULTAT E FINANSIELLA POSTER | -1 723,3 | -1 714,3 | -1 642,0 |
| Kommunbidrag | 1 723,3 | 1 723,3 | 1 640,3 |
| RESULTAT | 0,0 | 9,0 | -1,7 |

Avvikelser:

År 2015: Skolpeng, volymavvikelse (-3,2 mnkr)

År 2016: Skolpeng, volymavvikelse (+2,5 mnkr), Lokalanpassning (-2,4 mnkr) och Resultatenheter (+8,9 mnkr)

Analys av resultatet

BSN Lunds stad redovisar en positiv budgetavvikelse på 9,0 mnkr gentemot tilldelad ram på 1 723,3 mnkr. Tilläggsbudgeten för skolors särskilda behov, ökad ersättning för flyktingspecifika kostnader och statens tillfälliga statsbidrag för mottagning av flyktingar har förbättrat resultatet under året.

Volymavvikelsen motsvarar 2,5 mnkr skall återbetalas efter faktiskt antal barn och elever

enligt regelverket för direkt skolpeng. Avvikelsen hänför sig till förskolan (-3,1 mnkr) samt grundskolan (+5,6 mnkr).

Resultatenheterna visar ett överskott (+8,9 mnkr) vid de fem skolområdena, vilket motsvarar 0,83 % av deras budget. En bidragande orsak till överskottet är positiva effekter av tilläggsbudgeten för skolors särskilda behov och riktade statsbidrag till "Mindre barngrupper i förskolan" samt "Lågstadiesatsning och Fritidshemssatsning". På grund av statens korta framförhållning angående de riktade statsbidragen och osäkerheten inför framtida ekonomi har det genererat en försiktighet i verksamheterna och därför har detta bidragit till ett överskott.

Verksamheter som har underskott är skolskjutsresorna (-0,6 mnkr). Likaså visar specialskolorna ett underskott (-0,9 mnkr) på grund av ökat antal elever med särskilda behov. Vidare saknas finansiering för kostnaden som avser god inomhusmiljö i skol- och förskolelokaler (-1,4 mnkr) samt lokalanpassning som avser driftskonsekvenser för nya objekt under året (-2,4 mnkr).

Årets avvecklingskostnad blev lägre än beräknat (+1,6 mnkr) då förvaltningen kunnat lösa de förflyttningsbehov som funnits inom förskolan och grundskolan utan att det medfört någon extra kostnad. Likaså har kostnader för uppstart av nya förskoleavdelningar blivit lägre (+1,3 mnkr) jämfört med budget.

Budskapet om budget i balans har varit tydligt och budgetansvariga har varje månad lämnat en ekonomisk uppföljning. Den ekonomiska styrmodellen har gjort att såväl nämnden som samtliga budgetansvariga haft aktuell uppföljning varje månad.

Förskole- och skolverksamheten har präglats av en god ekonomisk hushållning genom decentraliserat budgetansvar, ändamålsenlig ekonomisk styrmodell, systematisk uppföljning samt effektivt utnyttjande av personal och lokaler.

Grundförutsättning för att kunna söka statsbidraget Lågstadiesatsning F-3 är att personaltätheten ej får minska från läsåret 14/15 till läsåret 15/16 och 16/17. Med anledning av ofullständig kostnadsuppräknings i skolpengen mellan 2014 och 2016 har nämnden omfördelat medel (4 mnkr) för att nå upp till samma personaltäthet som F-3 hade höstterminen 2014. Statsbidraget avser ca 19 mnkr för Lågstadiesatsning och Fritidshemssatsning. Inom förskolan finns statsbidraget för "Mindre barngrupper" på ca 5 mnkr.

Nämnden har sedan tidigare ett *positivt eget kapital* på 50,6 mnkr.

Nettokostnadsutvecklingen i löpande priser uppgår till 4,4 % (pris/löneökning ca 2,5 % och ca 1,9 % volymförändringar) jämfört med år 2015. Volymökningen grundar sig på att 371 fler elever inom skolan och 21 barn inom skolbarnomsorgen samt 24 färre barn placerats inom förskolan.

Den *budgetavvikelse som önskas balanseras* till år 2017 motsvarar 8,9 mnkr för redan planerad verksamhet. Medlen avser resultatenheternas överskott och för att klara de ekonomiska utmaningarna 2018 måste förvaltningen långsiktigt stärka förskolors och skolors ekonomi. Det är därför viktigare än någonsin att förskolor och skolor får överföra sitt ekonomiska resultat från 2016 till 2017 och därefter till 2018. Det är också av största vikt att den högre bemanningen kan bibehållas för att inte riskera att förlora något av de riktade statsbidragen.

Riktade statsbidrag

| Barn- och skolnämnd Lund Stad (mnkr) | 57,3 |
|---|-------------|
| Karriärstjänster för lärare | 6,4 |
| Läraryftet | 0,4 |
| Lärlönelyftet | 7,3 |
| Läxhjälp | 1,0 |
| Matematiklyftet | 0,2 |
| Migrationsverket | 13,8 |
| Omsorg obekvämtid | 0,8 |
| Skapande skola | 1,7 |
| Skolbibliotek | 0,2 |
| Sommarskola | 0,4 |
| Specialpedagogiska skolmyndigheten, insatser för särskild undervisning på sjukhus | 2,5 |
| Specialpedagogik, kompetensutveckling | 0,4 |
| Fritidshemssatsning | 2,5 |
| Lågstadiesatsning F-3 | 14,2 |
| Mindre barngrupper i förskolan | 5,5 |

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning

| Mnkr | Budget 2016 | Utfall 2016 | Utfall 2015 |
|---------------------|--------------------|--------------------|--------------------|
| Inventarier, fordon | -13,4 | -7,4 | -11,3 |
| TOTALT | -13,4 | -7,4 | -11,3 |

Analys av investeringar

Årets budgetavvikelse beror på allmän återhållsamhet eftersom inventarieanslagen saknar medel för driftskonsekvenser av investeringar. Med utgångspunkt från kommunens osäkra ekonomiska läge måste förskole- och skolverksamheten klara de ekonomiska utmaningarna 2018.

Intern kontroll

Förvaltningens interna kontrollarbete har under 2016 fungerat bra. Det löpande kontrollarbetet har följt de planer och policys som är framtagna och vid avvikelser har dessa korrigerats, rutinerna förtydligats och utbildning har givits på plats då det behövts. Uppföljning av nämndens ekonomi och måluppfyllelse har skett i samband med bokslutsdialog med ledningsteamet och i delårsrapport 1 och 2 samt månadsvis uppföljning. Resultatet av den interna kontrollen har kommunicerats till samtliga chefer inom förvaltningen.

Handlingsplanen för intern kontroll 2016 innehöll nio kontrollmål. I granskningen identifierades brister för tre av kontrollmålen. Förvaltningen har därför upprättat en

åtgärdsplan för hur upptäckta brister ska åtgärdas.

Ett hjälpmedel för planering, prioritering och uppföljning i internkontrollarbetet är riskanalysen. En väl genomförd riskanalys tydliggör vilka hot som föreligger till följd av påverkbara eller opåverkbara risker och som kan inverka på organisationens möjligheter att nå sina mål. Riskbedömning handlar om att identifiera organisationens viktigaste processer. I analysen ingår att identifiera potentiella risker eller felkällor, en bedömning av konsekvenserna, samt i vilken grad vi kan kontrollera riskerna. Riskanalysen utgör ett viktigt beslutsunderlag för att ta fram interna kontrollmål och upprätta handlingsplaner.

En arbetsgrupp bestående av personer inom olika arbetsområden har genomfört en riskinventering, en process där eventuella riskområden har identifierats. Därefter har en riskanalys gjorts för samtliga dessa identifierade riskområden. Resultatet av analyserna finns presenterade i dokumentet "*Riskanalys BSN Lunds stad 2016*". Utifrån riskanalysen har förvaltningen identifierat ett antal risker som låg till grund för vilka kontrollmål förvaltningen föreslog till handlingsplanen för intern kontroll 2017.

Framtid och utveckling

Nämndens målarbete

Den nya målstrukturen har under 2016 initierats. Den största centrala satsningen sker inom området som handlar om elevers upplevelse av stress. En samarbete med psykologiska institutionen är påbörjat och en forskningsöversikt är gjord. Tanken är att psykologiska institutionen i samarbete med Barn- och skolförvaltning Lunds stad under 2017 skall genomföra en vetenskaplig studie bland Lunds elever och lärare. Resultatet av studien kan förhoppningsvis ge vägledning i strategier för att elevers upplevelse av stress skall minska framöver. Arbetet med nämndens tre målområden; elevers stress, motivation och likvärdig betygssättning kommer att bidra till en utbildning och en verksamhet av mycket hög kvalitet.

Lokalplanering

Arbetet med att dels säkerställa att lokaltillgången möter den utbyggnadstakt som råder i Lund och dels optimera lokalutnyttjandet, för att minska lokalkostnaderna kommer att vara ett viktig strategiskt område de kommande åren. En god grund för arbetet med att ta fram bra rutiner för beställningar har lagts i och med nämndens antagande av en ny lokalplan. Lokalplanen tillsammans med det arbete som pågår med att i samarbete med Servicenämnden, ta fram bra standardlokalprogram för olika byggnationstyper kommer att vara viktigt de kommande åren.

I Lunds kommun växer antalet barn i förskole- och skolålder enligt den befolkningsprognos som tas fram av kommunkontoret. Befolkningsprognosen är utgångspunkt för nämndens lokalplanering och underlaget som den nyligen antagna lokalplanen bygger på. Inom några delområden så är befolkningsutvecklingen mycket kraftig. Stora utbyggnadsområden planeras över kommande femårsperiod i Stångby, Brunnsberg, Öresundsvägen och Råbylund. Nämnden kommer lägga särskild vikt vid att utbyggnaden av förskola och skola sker i takt med befolkningsökningen i ovan nämnda områden.

Miljö

Miljö är ett av de övergripande perspektiven i läroplanen för grundskolan. Det betyder att undervisningen i Lunds stads grundskolor i olika ämnen planeras utifrån detta perspektiv. Syftet är att våra barn och unga ska utveckla ansvarstagande för den miljö de själva direkt kan påverka och få ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska även belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan

anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Antalet miljöcertifierade förskolor och skolor i Lunds stad har ökat från 32 enheter 2015 till 37 enheter 2016. De två förskolor som har dubbel certifiering har bara räknats en gång. Arbetet med att varje skolområde skall öka med minst en miljöcertifierad enhet per år fortsätter.

Ekonomiska och kompetensförsörjning

Lunds kommuns budgetförutsättningar från 2018 och framåt kommer naturligtvis i hög grad att påverka nämndens ansvarsområde. I en tid där de ekonomiska förutsättningarna blir tuffa är det av stor vikt att rätt prioriteringar sker. Samtidig har vi stora utmaningar inom kompetensförsörjningsområdet med ökad rörlighet på arbetsmarknaden, yrkeskategorier som är svårrekryterade och en statlig påverkansfaktor på löneläget inom vissa yrkesgrupper. Vi kommer att stå inför stora utmaningar när det gäller att hantera denna komplexitet.

Den nya skolpengen tas i bruk under 2017. Utredningarna om ny resursfördelningsmodell för särskolan, resursskolorna och våra Lie-grupper, kommer tillsammans med nya riktlinjer för fördelning av tilläggsbelopp att presenteras under 2017.

Bildandet av ny förvaltning

I januari 2018 kommer en gemensam skolförvaltning inom förskola och grundskola att bildas i Lunds kommun. Arbetet med att processa, förankra och sjösätta den nya förvaltningen kommer att ta stor plats under 2017 och sannolikt även under de kommande åren. Utmaningen blir att behålla all vår goda och framgångsrika verksamhet samtidig som tillfället till utveckling och förbättring måste tas tillvara.

Pedagogisk utveckling

Våra stora prioriterade utvecklingsområden med digitaliseringen och bedömning för lärande kommer att vara fortsatt i fokus. Till exempel har vi påbörjat och möjliggjort för lärare, fritidspedagoger, förskollärare och skolledare att bedriva vetenskapliga studier på sin egen yrkespraktik genom våra forskningscirklar. Vi tror det är viktigt att kunna erbjuda denna möjlighet även de kommande åren.

Samtidigt behöver insatserna inom området omvärldsbevakning öka. Utvecklingen i omvärlden går allt snabbare och förvaltningens följsamhet gentemot utvecklingstakten behöver vara hög. Vi ser att arbete med innovationer är en väg att rusta både organisationen, men också våra elever för framtiden.

Nämndens verksamhetsredovisning

Nuläge

Barn- och skolförvaltningarna i Lund är en lärande arbetsplats med ett gemensamt uppdrag att lära barn och elever för livet. Det är vardagen för de tre olika barn- och skolförvaltningarna i Lund. Förvaltningarna har arbetat med en gemensam plattform, BFFL/BFL, sedan 2013/2014. Förvaltningsövergripande kompetensutveckling sker kontinuerligt på olika nivåer och en arbetsgrupp bestående av skolledare och utvecklingsledare från de olika förvaltningarna planerar dessa. Gemensamma nyckelstrategier för förskola respektive grundskola, Lsr, gymnasieskola och komvux går som en röd tråd genom hela utbildningssystemet. Detta ska Lund vara stolt över. Samtalsgrupper på olika nivåer i organisationen ger tid för gemensam reflektion och ett kollegialt lärande som upplevs mycket givande. Effekterna av detta arbete i de olika skolformerna inom BSF Lunds stad är till viss del synliggjorda i årsredovisningen och till stor del i de olika kvalitetsrapporter som verksamheterna skriver årligen.

Verksamheterna ska arbeta vetenskapligt, där återkoppling har stark evidens i forskning, och det är lagstyrt att ge barn och elever möjlighet att nå så långt som möjligt i sin utveckling. Det är viktigt att arbeta med ett fungerande verksamhetsnära systematiskt kvalitetsarbete och den största utmaningen i detta arbete är analysfasen, att hitta orsaker och därigenom också förklaringar till varför det ser ut som det gör i verksamheten är komplext och kräver kunskaper både om forskning och om metoder att undersöka sin egen praktik. Förvaltningen kan stödja verksamheterna ytterligare i detta arbete och arbetar med former för hur det ska ske framöver.

Eleverna presterar mycket bra resultat och de anger även en hög siffra på sitt allmänna mående, men uppger oroande svar inom frågor som rör stress. Balansen mellan krav, förväntningar och möjligheter att nå så långt som möjligt är ofta svårt för eleverna. Här behöver förvaltningen mer kunskap för att identifiera orsaker och vidta åtgärder för att goda resultat och allmänt mående ska gå hand i hand.

Digitala verktyg såsom Gafe och Unikum är infört på förskola och skola. Ett gemensamt dokument, ska/bör/kan, för Unikum är framtaget och implementeras under våren 2017. Dokumentets syfte är att sträva mot en likvärdighet för barn/elever, vårdnadshavare och pedagoger när det gäller att synliggöra återkoppling, visa på hur planering och uppföljning sker och synliggöra verksamheternas arbete. Fortbildning i dessa digitala verktyg sker och kommer så att göra utifrån behov över tid.

Kompetensutveckling

I förskolan belyses pedagogisk dokumentation, interkulturellt arbete och fokus på digitala verktyg som områden där kompetensutveckling bör satsas på. Förvaltningen eftersträvar en likvärdighet vid betygssättning och detta kräver ett fortsatt fortbildningsarbete, förvaltningens uppgift blir att skapa förutsättningar för att arbeta vidare med olika slag av kompetensutveckling kring bedömningsfrågor i skolan. Förskoleklass och fritidshem är områden där kompetensutveckling ses över och utifrån de verksamheternas behov görs specifika kompetensutvecklingsinsatser. Utvecklingsarbetet, där ambitionen är att utveckla de olika verksamheterna systematiskt, kommer att ha en central plats i de kommande årens verksamhetsplanering. Det behövs en beredskap för den nya nationella IKT-strategin och ett arbete för att utveckla det digitala lärandet, något som också identifierats i verksamheternas systematiska kvalitetsarbeten.

Föregående års utvecklingsområden

| Utvecklingsområden: | Förslag till åtgärder: |
|---|--|
| Likvärdighet vid bedömning och betygssättning. | BFL, fortbildningsinsatser, erfarenhetsutbyte, samrättning (inom skolor och mellan skolor) och bedömningsdiskussioner vid nationella prov. |
| Stort glapp mellan pojkars och flickors utveckling i svenska språket | Fler riktade insatser i förskola, Språklyft, musik och sångtexter, litteratur för att fånga allas intressen, med efterföljande kommunikation kring sagan, medvetenheten vid formuleringar och ordval vid de dagliga dialogerna. |
| | I skolornas systematiska kvalitetsarbete prioriterar ungefär hälften av skolenheterna olika språk- och läsutvecklingsarbeten under 2016, vilket gör språkutvecklande arbete till ett av de största prioriterade områdena. |
| Förbättra analysarbetet för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet ytterligare | Utvecklat analysarbetet bland annat genom fortsatt kamratåterkoppling och erbjudande om analysstöd från förvaltningskontoret. Påbörjat ett större arbete med huvudmannens årshjul för SKA. |
| Utveckla förskola, fritidshem och skola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet | Genom bedömning från lärande-projektet (BFL/BFFL), utvecklat undervisningen utifrån aktuell forskning samt arbetet med forskningscirklar. |
| | Samtalsgrupper i olika konstellationer med pedagoger i verksamheterna, skolledare på skolledarforum och forskningscirklar för ledare i de olika förvaltningarna. Forum för kollegialt lärande utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. |
| Minska ohälsosam stress för barn, elever och personal | Se över arbetsorganisationen för barn och pedagoger i förskola, fritidshem och skola samt synliggöra problematiken ur ett helhetsperspektiv. Samarbeta med psykologiska institutionen för att ta reda på orsaker och hitta möjliga åtgärder för att minska ohälsosam stress. |
| Stora skillnader mellan pojkar och flickor vad gäller utrymme, inflytande och resultat. | Skapa förutsättningar för att utveckla den pedagogiska miljön utifrån ett jämställdhetsperspektiv. |
| | Aktivt och medvetet bemöta barn utifrån individ och inte utifrån kön. Genusperspektivet ska belysas när enheterna följer upp arbetet med normer och värden i sitt årliga systematiska kvalitetsarbete. |
| Skapa en beredskap för den nya nationella IKT-strategin samt arbeta för att utveckla det digitala lärandet | Ökad användning av unikum. Ska, bör, kan-arbetet för Unikum är klart, har inneburit ökad tydlighet för förskolor och skolor i kraven när det gäller arbetet i Unikum. Detta gör det lättare att följa förskolornas och skolornas pedagogiska arbete samt att sammanställa och följa måluppfyllelsen. Utbildningarna som har hållits av Skoldatateket är mycket använda av enheterna. |
| Kvalitetssäkra övergångarna mellan förskola och skola samt mellan olika stadier så att det gagnar barn och elever på allra bästa sätt | Påbörjat ett arbete med att sätta fokus på övergångar i skolområdena. Inledande uppgift för gruppen är en inventering av hur arbetet ser ut på de olika skolområdena. Utifrån inventeringen ska arbetsgruppen ta fram ett stödmaterial för arbetet med övergångar. |

Förutsättningar

Barn- och skolnämnd Lunds stads organisation bestod läsåret 2015/2016 av fem geografiska skolområden som ansvarar för förskoleverksamhet, grundskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och förskoleklass. Ett av skolområdena ansvarar även för pedagogisk omsorg.

Ett sjätte verksamhetsområde, Lunds skolors resurscentrum, Lsr, ansvarar för mottagande av elever i särskolan, träningskola och förberedelseklasser, handledning och konsultation till skolor, Lasarettsskolan och BUP-skolan.

Barn- och skolförvaltning Lunds stad innefattar skolområdena Centrum/Torn, Norra Fäladen, Centrum/Väster, Linero/Tuna/Östra Torn (LTÖ), Järnåkra/Klostergården samt Lunds skolors resurscentrum (Lsr).

För ledning av skolområdena ansvarar ett ledningsteam bestående av skolområdeschef, rektorer, förskolechefer, administrativ chef och bitr. rektor/bitr.förskolechef. Skolområdeschef är direkt underställd förvaltningschefen. Alla skolområden innehåller såväl förskolor som grundskolor F-9. Inom förvaltningen finns också särskild verksamhet för bland annat barn med hörselnedsättning, gravt autistiska elever och för barn med grav språkstörning. Det finns även verksamhet i form av en uteförskola, fem förskolebussar och en dygnet-runt-förskola med öppethållande året runt, samt två öppna förskolor. S:t Hansgården är ett fritidshem med djurhållning, riktad till elever i åk 4-6. Fritidshemmet har öppet vardagar mellan 14-18 samt hela dagar på loven. Djurhuset är öppet för allmänheten.

Inom BSF Lunds stads verksamhetsområde bor ca 90 912 invånare 2016, vilket är en ökning med 563 personer jämfört med året innan. Invånarantalet fortsätter att öka på grund av fortsatt utbyggnad av bostäder och näringsliv. Prognosen visar att det kommer att ske en fortsatt ökning. Antagandet bygger på att Lunds attraktivitet på grund av bl.a. MAX IV- och ESS-företagen och universitetet, samt att kommunala kärnverksamheter såsom förskola och skola håller en hög kvalitet. Ytterligare en faktor är att antalet nyanlända till Lund har ökat. Detta sammantaget medför i sin tur en fortsatt ökad efterfrågan på förskolor och skolor i Lunds stad.

Under 2016 var i genomsnitt 3412 barn och 7657 elever placerade inom förskoleverksamhet respektive grundskola i Lunds stad. Det finns 55 förskolor och fem förskolebussar samt 9 dagbarnvårdare med ansvar för pedagogisk omsorg inom förvaltningen. 43 barn är inskrivna i pedagogisk omsorg. Skolbarnsomsorg erbjuds genom fritidshem för 6-13 åringar i anslutning till skolan. Det finns 26 skolor inom förvaltningen för förskoleklass och/eller grundskola. Vid fyra av grundskolorna finns också grundsärskola.

Tabell: Barn och elevantal per skolområden, genomsnitt april/oktober 2016

| Skolområden | Förskola antal barn | år F-9 | Förändring sedan 2015 | | Budget 2015 tkr |
|------------------------|------------------------|--------|-----------------------|--------------|--------------------|
| | | | Förskola F-9 | antal elever | |
| Norra Fäladen | 547 | 1 222 | -7 | 17 | 179 247 |
| Centrum/Torn | 908 | 1 899 | 20 | 74 | 268 517 |
| Järnåkra/Klostergården | 406 | 958 | -4 | 33 | 136 232 |
| Linero/Tuna/Östra torn | 945 | 2 097 | -11 | 79 | 290 379 |
| Centrum/Väster* | 649 | 1 481 | -13 | 38 | 202 296 |
| Totalt | 3 455 | 7 657 | -15 | 241 | 1 076 671 |

*Inklusive 43 platser i pedagogisk omsorg

Barngruppskonsekvens

Förskolechefen har återkommande reflektionstillfällen med sina pedagoger där barngruppens sammansättning och behov diskuteras och åtgärdas utifrån det som framkommer.

Barngruppskonsekvens görs oftast muntligt och flera områden uttrycker ett utvecklingsområde inför 2017 att även dokumentera analysen. Förskolechefgruppen ska gemensamt arbeta fram ett dokument med en tydlig struktur för dokumentationen. Konsekvenser av barngruppen beror naturligtvis på många olika faktorer såsom barnantal, ålder på barnen i gruppen, barn med olika behov och även på tillgången av skickliga pedagoger. Värt att nämna i sammanhanget om barngruppskonsekvens är att vårdnadshavares rätt att byta förskola under hela året ger pedagogerna utmaningar i arbetet med barngruppens ständiga förändrade struktur. De ständiga inskolningarna utspridda under året blir tidvis en utmaning för pedagogerna, och verksamheten, som både ska få till den viktiga anknytningen till de nya barnen samtidigt som befintliga barn ska få den pedagogtid de har behov av.

Arbetet med att stärka barnets rättigheter

Barn- och skolförvaltning Lunds stad deltar aktivt i det kommungemensamma arbetet för att stärka barns rättigheter. Lunds stad genomför regelbundet utbildningar (hur barnrättsperspektivet ska hanteras i ärendeberedningen) som riktar sig till handläggarna i arbetet med att stärka barnets rättigheter. I förvaltningens arbete med beredning och tjänsteskrivelser så skriver varje handläggare ett avsnitt i tjänsteskrivelserna om hur beslutet kan komma att påverka barn och elever.

Nyanlända barn och elever

LundaVälkomsten har tagit emot ett stort antal nyanlända barn och elever under 2015/2016. Kartläggningar och hälsosamtal har genomförts i LundaVälkomstens regi. Arbetet med de allmänna råden om utbildning för nyanlända elever samt kartläggningsmaterialet från Skolverket för att kartlägga nyanlända elevers kunskaper har påbörjats, med bland annat kompetensutvecklingsinsatser. En handlingsplan tas fram för arbetet med skolplacering av nyanlända elever med funktionsnedsättning. LundaVälkomsten har tagit emot 260 elever i grundskoleåldern under läsåret 2015/2016, merparten pojkar motsvarande årskurs 7-9. 10 nya förberedelseklasser startades under året med stöd av LundaVälkomsten. Efter införandet av gränskontrollerna har antalet nyanlända sjunkit drastiskt. Huvuddelen av Lunds nyanlända elever pratar dari/persiska och Välkomsten har fått använda sig av språkstödare i arbetet, då modersmålscentrum har haft svårigheter att erbjuda studiehandledning och modersmålsundervisning i den takt nyanlända har kommit. Vidare fortsätter arbetet med en kvalitetshöjning i undervisningen av nyanlända, utifrån ett språkutvecklande arbetssätt, samt att alla får kunskaper om vilka lagar och regler som berörs när det gäller nyanländas undervisning. Ett arbete genomförs för att skapa bättre förutsättningar inför rektors beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp genom att ge en bättre bild av den nyanlända elevens kunskaper och förmågor i den inledande bedömningen. Överlämningarna mellan LundaVälkomsten och mottagande skola ska också vara likvärdiga dvs. relevant information ska ges i tillräcklig omfattning.

Normer och värden

Förskolan

Arbetet med normer och värden är centralt i verksamheten, pedagogernas medvetenhet i hur det arbetet bedrivs beskrivs vidare i texten nedan. Förskolechefernas svar visar på att det arbetet bedrivs aktivt och målmedvetet.

| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | Totalt | Medelvärde |
|--|---|---|---|----|----|--------|------------|
| Personalen arbetar aktivt med normer och värden som en integrerad del i arbetet med barns utveckling och lärande och kopplar samman det med hur barn utvecklar förmågan att ta ansvar och ha inflytande. | 1 | 0 | 0 | 16 | 17 | 34 | 4,41 |
| Personalen strävar efter att se det unika hos varje barn och arbetar medvetet med olikheterna i barngruppen? | 0 | 1 | 2 | 12 | 19 | 34 | 4,44 |
| Totalt | 1 | 1 | 2 | 28 | 36 | 68 | 4,43 |

Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar. Verksamheten på förskolan genomsyras av att utveckla barnens förmåga att ta hänsyn till och utveckla sin empatiska förmåga i relation till sin omgivning. Förskolan stävar mot att barnen ska utveckla sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen. Pedagogerna på förskolan reflekterar över olika insamlad data, såsom filmdokumentation, bildokumentation, barnintervjuer (när åldern tillåter sådana) och i vardagen övrigt förekommande situationer. Utifrån det som synliggörs reflekterar pedagogerna dels i respektive arbetslag och dels tillsammans med barnen. Vad det är som sker i de olika situationer som uppmärksammas ger underlag till diskussioner om vad som är bra alternativt kan utvecklas på förskolan. Pedagogernas samspel med barnen i syfte att visa positiva exempel och lära barnen att sätta gränser ger barnen en viktig bas i arbetet med normer och värden. En medvetenhet i vardagen hos pedagogerna är viktig t.ex. vid projekt och teman där pedagogerna skapar olika gruppkonstellationer med barn. Effekterna av detta arbetssätt som belyses i SKA-rapporterna är att barnen visar respekt för varandra och vägleder, tar hand om varandra istället för att stänga ute. Barnen för dialoger vid konfliktlösning, argumenterar och går tillsammans vidare i leken eller med uppgiften de har. Pedagogernas viktiga roll som positiva och medvetna förebilder i vardagen gällande att skapa en tillåtande miljö med ett demokratiskt klimat, där samhörighet och ansvar utvecklas ger barnen en viktig bas i utvecklingen av tilliten till sin egen förmåga.

Trygghet och trivsel

I Lunds elevenkät Lunken, som vänder sig till elever i årskurs 5 och 8, svarade 96% av eleverna i åk 5 både 2015 och 2016 att det stämmer mycket bra eller ganska bra att de känner sig trygga på lektionerna. Motsvarande siffra för åk 8 var 95% för båda åren. På frågan om eleverna känner sig trygga på rasterna svarade 96% av eleverna i åk 5 och 95% av eleverna i

åk 8 år 2016 att det stämmer mycket bra eller ganska bra. Detta får ses som ett gott resultat. När eleverna tillfrågades om de känt sig kränkta svarade 84% av åk 5 och 80% av åk 8 nej på den frågan 2016. När det gäller de barn och elever som inte känner sig trygga på sina förskolor eller skolor eller känner sig kränkta eller diskriminerade så arbetar enheterna aktivt för att främja och förebygga kränkningar.

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolorna och skolorna utvärderar varje år sina planer mot diskriminering och kränkande behandling, gör förnyade kartläggningar och riskanalyser utifrån dessa samt upprättar nya mål för att förhindra diskriminering och kränkande behandling. Det finns ett flertal förstelärare i Lund som har fått i uppdrag att ytterligare utveckla och förbättra det förebyggande och främjande arbetet avseende diskriminering och kränkande behandling. Skolorna arbetar även med misstanke om kränkningar eller anmälda kränkningar i sina antimobbing/kränkningsteam i enlighet med sin plan mot diskriminering och kränkande behandling. De flesta förskolor och skolor upprättar sin plan med hjälp av antingen Skolinspektionens kartläggningmaterial ”husmodellen” eller Do:s och Skolinspektionens digitala stödmaterial ”plan för förskola/skola”.

Anmälan till huvudmannen om kränkande behandling

Antalet anmälningar till huvudmannen 2016, som varje månad redovisats till nämnden och som avser misstanke om diskriminering eller kränkande behandling, har under året uppgått till 203 anmälningar. Av dessa 203 anmälningar avser 15 (3 förskola och 12 skola) misstanke om verbala och fysiska kränkningar utförda av *pedagoger mot barn och elever*. Resterande 188 anmälningar kan delas upp i 71 anmälningar som avser fysiska kränkningar *mellan elever*, 55 anmälningar som avser verbala kränkningar mellan elever, 48 anmälningar som avser fysiska och verbala kränkningar mellan elever, 13 anmälningar som avser digitala kränkningar mellan elever och en anmälan som avser trakasserier på grunden etnicitet mellan elever. Det finns en skillnad i rapporteringen till huvudmannen mellan framförallt skolor i Lunds stad. Vissa skolor rapporterar alla incidenter mellan elever som en misstanke om kränkande behandling medan andra skolor endast rapporterar allvarigare incidenter mellan elever till huvudmannen. Skolornas olika rutiner gör att det ser ut som det sker fler kränkningar på vissa skolor i Lund, när förklaringen troligen är den att vissa skolor har bättre rutiner för att anmäla misstanke om kränkande behandling till huvudmannen.

Digital stöprocess för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Barn- och skolförvaltning Lunds stad har även tagit fram en digital stöprocess för rektorer och förskolechefer avseende vilka åtgärder som ska vidtas vid misstanke om kränkande behandling. Stöprocessen finns på intranätet och innehåller bl.a. en blankett för anmälan till huvudmannen, en blankett för anmälan till skolledare samt blanketter för utredning och åtgärder. Vidare finns det ett analysstöd för hur man kan arbeta med likabehandlingsfrågor i skolan samt stödmaterial som kan användas vid upprättandet av en plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Nätkränkningar

Under året har Elza Dunkels (docent i pedagogiskt arbete och lärarutbildare vid Umeå universitet) föreläst om nätkränkningar för personal inom skola. Skolledare har även i olika forum informerats om vikten av att arbeta in nätkränkningar/trakasserier och utsatthet på digitala medier i sina planer mot diskriminering och kränkande behandling. Skolinspektionen har i sin senaste kvalitetsgranskning ”Skolors arbete mot kränkningar och trakasserier på nätet” 2016-11-14 granskat 24 skolors arbete mot trakasserier och kränkningar på nätet. Granskningen visar att skolorna inte gör tillräckligt för att främja en trygg miljö för eleverna

på nätet och inte heller bedriver ett tillräckligt förebyggande arbete för att hindra att elever blir kränkta. Användningen av digitala medier är numera en integrerad del av elevers vardagsliv. På nätet precis som i den fysiska skolmiljön förekommer trakasserier och kränkande behandling av elever. Skolan har en skyldighet att utreda kränkningar som har en koppling till verksamheten, oavsett om de sker i skolan eller på nätet. I sin granskning poängterar Skolinspektionen vidare att kränkningar på nätet inte är en isolerad händelse för de utsatta eleverna utan följs av kränkningar även på skoltid utanför nätet. Barn- och skolförvaltning Lunds stad instämmer med skolinspektionen att det är viktigt att inte se kränkningarna på nätet som *en isolerad* händelse utan att se nätet som *ett ställe* en kränkning kan ske på, varför det blir så viktigt för verksamheterna att arbeta med helheten i sitt främjande och förebyggande arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Antalet nya anmälningar till Skolinspektionen, BeO (Barn- och elevombudet) och DO gällande anmälan om rätt till utbildning, uteblivet stöd samt anmälan om kränkande behandling har minskat igen jämfört med föregående år. Under 2016 har det kommit in 14 nya anmälningar, vilket kan jämföras med 25 anmälningar 2015, 13 anmälningar 2014 och 28 anmälningar 2015. Antalet ärenden som Skolinspektionen skickat över till kommunen för hantering inom kommunens klagomålshantering (innan Skolinspektionen prövar dem) har ökat från 5 till 10 ärenden mellan 2015 och 2016.

Intern kontroll 2017

Under 2017 kommer förvaltningen att inom ramen för intern kontroll följa upp förskolors och skolors planer mot diskriminering och kränkande behandling. Förvaltningen kommer att samla in planer för att kontrollera att planerna innehåller kartläggningar av verksamheten, en analys utifrån dessa kartläggningar samt tydliga och uppföljningsbara mål med koppling till verksamhetens konstaterade behov inom området. Dessutom kommer en kontroll att göras av elevernas delaktighet i kartlägningsarbetet samt av hur riskerna för kränkningar på nätet kartläggs och analyseras i planerna.

Genus och normkritiskt arbete

Alla har rätt till att vara den man är och vill vara. Det är viktigt att barn och elever bemöts utifrån den person man är alternativt vill vara och inte utifrån kön. Dialogen i vardagen för att synliggöra och anpassa miljöer och material utifrån alla barns behov är ständigt pågående i förskolan och skolan. Situationsanpassade och konkreta diskussioner med barn och pedagoger utifrån uppkomna händelser lyfts när det är aktuellt. Arbetet med planen mot diskriminering och kränkande behandling är löpande där verksamhetsnära kartläggning utifrån de specifika behov som synliggörs ska lyftas. Arbetet ska också vara främjande och förebyggande för att på så sätt identifiera de åtgärder och insatser som krävs. Dessa ska tydligt åtgärdas, beskrivas och följas upp utifrån verksamhetens årshjul.

Den kommunövergripande utbildningsinsats med inriktning på HBTQ som genomfördes 2015 har haft och har positiva effekter gällande samsyn och ett gemensamt förhållningsätt. Den film och det diskussionsunderlag som är kopplat till den utbildningen ska finnas på alla skolområden och på så sätt är uppföljning och även fortbildning av nya kollegor enkelt att göra.

Utifrån uppdraget ”Genus och normkritiskt arbete”, har en inventering i samarbete med pedagoger, förskolechefer, rektorer och utvecklingsledare utifrån specifika frågeställningar gjorts. Genusperspektivet ska belysas när enheterna följer upp arbetet med normer och värden i sitt årliga systematiska kvalitetsarbete.

Generellt ska verksamheterna under 2017 beakta följande:

- 1 Återkommande översyn av miljö och material för att anpassa dessa så det utmanar barn oavsett kön.
2. I vardagssituationer ska barn bemötas utifrån individuella förutsättningar. Talutrymme och uppmärksamhet ska fördelas likvärdigt med stöd av pedagoger.
3. Erbjud barn att utmana sig själva och prova nya lek- och lärmiljöer.
4. Tydligt normkritiskt perspektiv när man diskuterar olika yrkesval.
5. Aktivt och medvetet bemöta barn utifrån individ och inte utifrån kön.
6. I olika sammanhang beakta och belysa familjekonstellationers olika sammansättning.
7. Vid skolornas arbete med resultatuppföljning ska utvecklingen av pojkars och flickors måluppfyllelse analyseras.

Minska elevernas upplevelse av negativ stress

Resultaten i Lunk-enkäten visar på en hög stressnivå hos elever i Lund, i synnerhet för flickor. 2015 uppgav 82,2% av flickorna i åk 8 att de upplevde sig stressade p.g.a. skoluppgifter en gång per vecka eller oftare. Siffran för samma fråga var för pojkarna i åk 8 var 50,3%. 2016 är siffrorna för flickor 78% och för pojkar 54,9%. Mellan 2015 och 2016 har alltså upplevelsen av att känna sig stressad över skolarbetet jämnat ut sig mer mellan pojkar och flickor i åk 8, en sjunkande tendens för flickor och en ökande tendens för pojkar. Fortfarande är siffrorna höga för båda grupperna. Om vi ser tillbaka på år 2014 uppgav då 85,2% av flickorna sig stressade pga skolarbetet minst en gång per vecka och 50% av pojkarna uppgav detsamma. Vi ser alltså en sänkning av flickornas upplevelse av stress p.g.a skolarbetet för andra året i rad, medan pojkarna här har ett oförändrat svarsresultat.

På frågan om eleverna upplever sig stressade i skolan det senaste halvåret syns samma tendenser, en ökning hos pojkar från 2015 till 2016 och en minskning hos flickor sedan 2014. På frågan om eleverna upplevt sig stressade det senaste halvåret (inte specifikt riktat mot skolan och skolarbetet) syns en höjning i stressnivå bland svaren från pojkar från 2015 till 2016, från 45,5% till 53,5%. Bland flickor ligger siffrorna relativt konstant, en ökning från 2015 finns dock. 2016 uppger 80,1% av flickorna i åk 8 att de varit stressade minst en gång per vecka det senaste halvåret, vilket är höga siffror.

Frågor som inte så explicit efterfrågar upplevelsen av stress omfattar huvudvärk, magsmärta och svårigheter att somna. Här uppger 43,9% av flickorna och 28,4% av pojkarna att de har haft huvudvärk minst en gång i veckan. Här stiger siffrorna för båda könen konstant sedan 2014. Om huvudvärksuppfattningen är ett tecken på stress motsvarar inte utvecklingen den utveckling som vi ser i de explicita frågorna om stress. Svaren som rör ont i magen utvecklar sig över tid på samma sätt som med huvudvärk, en ökning sker mellan 2014 och 2016. Hos pojkar har dock ökningen stannat av mellan 2015 och 2016. Att ha ont i magen är mindre vanligt än att ha ont i huvudet, enligt elevsvaren. Fler flickor upplever att de har svårt att somna minst en gång i veckan än pojkar, men skillnaderna är inte så stora som i andra frågor. Siffrorna håller sig dessutom relativt konstanta från 2014. 2016 uppger 47,5% av flickorna och 37,7% av pojkarna i åk 8 att de minst en gång per vecka har svårt att somna. Den summariska uppfattningen om sin hälsa som ska anges på en skala 1-10 uppger 71,2% av flickorna och 87,3% av pojkarna en siffra från 7-10 på denna fråga. Utvecklingen här är en relativt konstant siffra hos pojkarna och en sänkning, dock marginell för flickorna.

Sammantaget har Barn- och skolförvaltning Lunds stad identifierat en utmaning när det gäller åk 8's uppfattning av stress och har från hösten 2016 inlett ett forskningssamarbete med Psykologiska institutionen, Lunds Universitet, för att ytterligare fördjupa kunskapen kring

stress hos elever, hitta möjliga orsaker och i förlängningen åtgärder som kan vidtas för att minska den stress eleverna upplever i samband med skolan. Arbetet har inletts med en fördjupning av de svar som finns i Lunk-enkäten och en formulering av det uppdrag som Psykologiska institutionen har åtagit sig. Undersökningen riktar sig till elever i åk 8 som, jämfört med åk 5, har betydligt högre utslag i frågor som rör stress.

Utveckling och lärande/kunskaper

Förbättra likvärdigheten i bedömningen vid betygssättning

Skolområdena har redovisat hur nuläget ser ut kopplat till nämndsålet likvärdig bedömning. I arbetet med de nationella proven träffas lärare både inom skolområden och från olika skolområden för samrättning och bedömningsdiskussioner. Även de lärare som aktuellt läsår inte har klasser som skrivit något nationellt prov deltar. Skolområdena genomför även fortbildningsinsatser för olika lärargrupper och för rektorer avseende bedömning. Utöver detta har 11 skolor också deltagit i matematiklyftet som varit mycket uppskattat av både rektorer och pedagoger.

Förvaltningen eftersträvar en likvärdighet vid betygssättning och detta kräver ett fortsatt fortbildningsarbete. Det gäller att fortsätta utvecklingen av lärarnas bedömarkompetens i ett F-9-perspektiv. I augusti 2017 ska alla F-9 skolor ha en gemensam bedömningsdag som syftar till likvärdig bedömning. Pedagoger i alla ämnen från åk F-9 kommer att träffas över skolgränserna för att diskutera bedömning i sina respektive ämnen. I skolområdena arbetas det samtidigt vidare med formativ bedömning (bedömning för lärande) på ett mycket aktivt sätt.

BFL-samtalsgrupper förskola

Förskolechefer och rektorer ingår i samtalsgrupper på de återkommande skollärdarforumen. Ledare för de grupperna är skolområdeschef, utvecklingsledare och förskolechef. Samtalsunderlagen för förskolechefer 2016/2017 utgår från syftesfördjupningarna med ett tydligt fokus på ledarperspektivet. Det kollegiala lärandet har upplevts som mycket positivt och givande vilket i sin tur ger en kvalitetssäkring i ledarskapet inom förskolan. Ledare för förskolechefers och rektorers samtalsgrupper träffas återkommande för att stämma av, i syfte att reflektera över tillfällena och se vad som krävs för att föra samtalsgrupperna framåt, samt se till att det bedrivs ett likvärdigt arbete i de olika grupperna.

Det kollegiala lärande som sker i samtalsgrupperna på förskolorna är en avgörande faktor för pedagogernas medvetenhet i att konkretisera de nyckelstrategier som beslutades 2013 och som fortfarande utgör den bas i de olika fokusområden som samtalsgrupperna diskuterar. Förskolechef, tillsammans med samtalsledare utformar grupper och fokusområde som är aktuella för respektive verksamhet. Mellan samtalstillfällena träffas förskolechef och samtalsledare för att reflektera över senaste tillfället och arbeta vidare framåt för att utveckla nästa. En röd tråd utifrån fokus, med innehåll baserat på t.ex. litteratur eller artiklar.

Konkretiseringar utifrån nyckelstrategierna är nu synliga i verksamheten, nedan finns exempel under respektive nyckelstrategi på hur kopplingen kan se ut.

Vardagssituationer som potentialer för kvalitet och lärande:

- *Vilket lärande ser vi vid rutinsituationerna och hur utvecklar vi barnen utifrån den kunskapen?*
- *Vad erbjuder vi barnen när de ska vila och hur utformar vi en lugn miljö?*
- *Hur sker lärandet i kapprummen?*

Pedagogisk dialog i praktikens alla sammanhang:

- *Vilken form av dialog för vi som kollegor under dagen och hur konkretiserar vi det vi pratar om så det kommer verksamheten tillgodo?*

Strategier för goda etiska samspel:

- *Vad innebär etiska samspel för mig som pedagog?*
- *Hur förhåller vi oss som pedagoger till detta, har vi en samsyn?*

Barns betydelse för varandras lärande:

- *Barn lär av varandra, hur stärker vi barnen i det lärandet?*
- *Hur synliggör vi för barnen att de lär och exempel på vad de lär av varandra?*

Miljöns och atmosfärens betydelse för lärandet:

- *Medvetenheten om vikten av miljö och atmosfär och den flexibilitet som krävs utifrån barngruppens sammansättning och behov.*

Ett professionellt förhållningssätt där pedagogernas medvetenhet om uppdraget utvecklar en djupare förståelse för barns lärande ur ett helhetsperspektiv är en viktig effekt av detta arbete. En djupare förståelse för lärandet i ett helhetsperspektiv leder till att pedagogerna uppmärksammar situationer och konstellationer som gynnar barnen under de många olika situationer som är förskolans vardag.

Marsdagen

I mars deltog samtlig personal (förskola och skola) på utvecklingsdagen där James Nottingham föreläste utifrån ”Hur olika mindset påverkar motivation & lärande”. Efterföljande frågeställningar med fokus på synen av det egna arbetet och vad det genererar för barnen upplevdes som utvecklande. Vikten av en femte utvecklingsdag för förskolans pedagoger, där man tillsammans med kollegor i andra verksamheter tar del av kvalitativ kompetensutveckling ger en samsyn och en samhörighet. Att vara en del i ett sammanhang med fokus på utveckling på vetenskaplig grund stärker pedagogerna i sin profession.

LLL

Den kommunövergripande gruppen kring BFL, bestående av rektorer, områdeschefer, enhetschefer samt utvecklingsledare från Barn- och skolförvaltningen Lunds stad, Lund Öster samt Utbildningsförvaltningen, har planerat både samtalsledarutbildning samt innehåll i LLL-dagarna (LLL=Ledare för livslångt lärande i Lund). I oktober 2016 bjöds skolforskarna David Didau och Åsa Hirsch in till LLL-dagarna i Helsingör. David Didau bidrog med ny kunskap kring lärande och minnesfunktioner, medan Åsa Hirsch bidrog med mer kunskap kring hur BFL/BFFL-utveckling kan se ut i praktiken, både innehållsmässig och organisatoriskt. Dessa föreläsare är inbjudna till 2017 års marsdag för personal inom förskolan och skolan.

Samtalsledarutbildning

Samtalsledarutbildningen genomfördes av Susanne Bertelsen och Anna Davidsson från företaget Pilou. Samtalsledarutbildningen hölls för skola under september-oktober 2016. För förskola kommer utbildningen att hållas under januari-februari 2017. Utbildningen fokuserar på verktyg och metoder för att driva långsiktiga förändringsprocesser på förskola och skola. Utbildningens syfte var att ge information om vikten av och praktisk träning i att ställa fördjupande frågor samt träning i att ge feedback till kollegor. Utvärderingarna av utbildningen är genomgående mycket positiva, vilket har lett till att Pilou engageras även för utbildningen för läsår 2017/2018.

Forskningscirklar

Som ett led i kommunens satsning på bedömning för lärande har forskningscirklar inletts under hösten 2016 med både skolledare och pedagoger, en för skolledare och fyra för lärare/förskollärare. Vetenskaplig ledare för forskningscirkelarna med lärare är Anders Jönsson, professor i pedagogik vid högskolan i Kristianstad. Forskningscirkeln för skolledare leder universitetslektor Ulf Leo från Lunds universitet. Forskningsledare för övriga respektive grupper är disputerade pedagoger från Lunds kommun och deltagarna i cirkelarna är från alla tre förvaltningar i Lund från förskola till gymnasieskola. Cirkelarna kommer att fortsätta under sammanlagt två år och avslutas under våren 2018 genom att cirkeldeltagarna sprider sina resultat och nyvunna insikter till övriga pedagoger i kommunen. Forskningsområdena har tagits fram genom att deltagarna fått föreslå forskningsfrågor.

Frågorna är

1. Hur synliggörs lärandemålen och hur används dessa av barn/elever?
2. Barnens/elevernas motivation för att lära och nå skolans mål
3. Återkoppling från elever till lärare, som ett sätt att skapa förändring
4. Eleverna som läresurs för varandra
5. Att leda kollegialt lärande med fokus på BFL (skolledarcirkeln)

En grupp bestående av utvecklingsledare och rektorer har ansvarat för tillsättningen av cirkelledarna samt ansökningsförfarandet och arbetsgången tillsammans med de vetenskapliga ledarna. Forskningscirkelarna har under hösten inletts med deltagarnas förväntningar inför forskningscirkeln samt frågeställningar kring vetenskapligt förhållningssätt.

Under hösten har grupperna mellan träffarna läst en mängd litteratur och forskning kopplat till forskningscirkelns inriktning följt av intensiva diskussioner under mötestillfällena. Grupperna har även läst om och diskuterat begreppet forskning och vetenskapligt förhållningssätt. Engagemanget har varit stort och grupperna har tillsammans utvecklat vad gäller fokusområde men även fått en insyn och en röd tråd när det gäller hur det fungerar i olika verksamheter och på olika stadier. Gruppen befinner sig för närvarande i ett intensivt förberedelseskede när det gäller den egna studien. Deltagarna lägger mycket tid, engagemang och entusiasm på forskningscirkeln och det är hittills ett mycket lyckat projekt.

BFL-skola och fritidshem

I årets SKA-arbete fortsätter insatser inom bedömning för lärande att vara dominerande. Där skolorna nu befinner sig i utvecklingen ställs krav på att hålla vid och fortsätta arbetet, vilket ställer större krav efter att ett utvecklingsarbete pågått i flera år. Insatser för skolan i årets SKA-arbete utgår från nyckelstrategierna och är exempelvis att ytterligare tydliggöra målen för eleverna, förbättra den formativa processen, auskultera/besöka varandras klassrum med återkoppling, återkoppling med högre kvalitet till eleverna, använda matriser i Unikum, skapa samarbetskultur inom BFL mellan lärare, vidareutveckla BFL inom fritidshemmet där fokus ligger på att tydliggöra målen för fritidshemmet, tydliggöra bedömningsprocesser och struktur i kamratbedömningar, utarbeta bedömningsexempel för eleverna, förändra sammansättningen av samtalsgrupperna inom BFL, samt fortsätta att utveckla och prova olika tekniker för bedömning för lärande. Flera av insatserna för att höja kvaliteten i BFL-arbetet knyts till samtliga nämndmål: att minska negativ stress bland elever, öka likvärdigheten i bedömning och betygsättning samt höja studiemotivationen. För skolans del har samtalsgrupperna nystartats för rektorer avseende BFL denna höst. Det har uttryckts ett behov av en nystart och en tydligare arbetsgång i samtalsgrupperna. Samtalen har hållits enligt en samtalsmall under

hösten, av samtalsledarna, bestående av skolområdeschefer och utvecklingsledare.

I årets Lunk-enkät svarar eleverna på frågor som är direkt kopplade till BFL-satsningen. I stort sett samtliga elever i årskurs 5 och 80% av eleverna i årskurs 8 uppger att lärarna tydliggör målen med undervisningen. Årskurs 5 har lika positiva svar i frågan om lärarna ger feedback så att eleven vet vad hen kan göra bättre. I åk 8 ser det olika ut mellan pojkar och flickor, där 25% av flickorna inte anser att detta stämmer så bra, medan andelen pojkar som håller med om påståendet är betydligt större. 72,9% av flickorna i åk 8 och 83,1% av pojkarna anser att lärarna ger dem nya utmaningar så att de hela tiden utvecklas vidare. I åk 5 anser närmare 95% att detta sker, båda bland pojkar och flickor. Sammantaget är siffrorna positiva, man kan anta att elever i årskurs 8 ställer betydligt högre krav på undervisningen i dessa frågor jämfört med årskurs 5. Skolornas SKA-arbete omfattar i många fall utveckling av de frågor som i enkäten har något lägre resultat, förtydliga målen för eleverna samt bättre kvalitet i återkopplingarna. Är återkopplingarna av hög kvalitet leder detta också till att eleverna utmanas i sitt lärande på en högre nivå.

Skapa en beredskap för den nya nationella IKT-strategin samt arbeta för att utveckla det digitala lärandet

Skolverket har haft i uppdrag att föreslå en nationell IT-strategi och har lämnat förslag till regeringen i april 2016. IT-strategin är inte beslutad nationellt i dagsläget. Utredningen som omfattar 2017/2022 innehåller en ambition om ett ökat fokus på IT-utveckling i förskola och skola både när det gäller digital tillgänglighet för barn/elever och personal och den pedagogiska användningen av IT-verktyg. Alla barn/elever ska enligt förslaget utveckla en adekvat digital kompetens, IT används för att höja resultaten och effektivisera verksamheten, en förändring av skolans styrdokument för att tydliggöra uppdraget, insatser för att höja förskolechefers och rektorers förmåga att strategiskt leda digitalt utvecklingsarbete, kompetenshöjning hos personal i förskola och skola, ökning av tillgång till digitala verktyg som används som läresurser, tillräcklig infrastruktur och support, stort utbud av digitala läromedel, resurstillgång, planering, genomförande och uppföljning/utvärdering av undervisning ska underlättas av digitaliseringen, administration effektiviseras, ändamålsenliga digitala redskap för att följa utveckling och analys av undervisningen som ska ge denna.

Utredningen ger också konkreta mål för digital utrustning för barn/elever och personal:

Personal inom förskoleklass, grundskola, fritidshem – 1:1 inom två år, tillräcklig infrastruktur inom tre år, elever i grundskolan 1:1 inom tre år, barn i förskola och förskoleklass 1:5 inom fyra år, personal förskola 1:1 inom fyra år.

Ska/bör/kan-dokumentet för Unikum som färdigställts under 2016 motsvarar flera av punkterna i den föreslagna IT-strategin, bland annat gällande planering och genomförande av undervisningen, ökning av digital kompetens och ändamålsenliga digitala redskap. Det har inneburit ökad tydlighet för förskolor och skolor i kraven när det gäller ifyllandet i Unikum. Vid sammanställningar av måluppfyllelsen är det tydligt att skolornas registrering i Unikum har ökat markant. Detta gör det lättare att följa förskolornas och skolornas pedagogiska arbete samt att sammanställa och följa måluppfyllelsen. Visst behov av fortbildning har framförts, varför förvaltningen i januari går ut med en förfrågan om detta inför en insats tillsammans med IKT-pedagogerna på förvaltningen. Fortfarande ser arbetet med Unikum olika ut mellan skolorna. I skolornas SKA-arbete finns en tydlig ambition av en ökad användning av Unikum som ett pedagogiskt hjälpmedel. Även användningen av GAFE är uppskattad och omfattande. Här finns digitala redskap som underlättar administration och möjligheter till pedagogisk utveckling inom IT.

IKT i förskolan

Ipads i förskolan är numera en alltmer vanlig syn, de senaste åren har satsningar gjorts på att köpa in så att alla avdelningar har minst två. Andra förskolor har valt att köpa till alla pedagoger och vad som gör att det ser olika ut beror på faktorer såsom ekonomi och vad förskolechefen valt att prioritera. När digitaliseringen idag är normen i samhället behöver förskolan anpassa verksamheten, barnens förhållningssätt och medvetenhet ställer krav på pedagogerna. Ett oändligt urval av appar, internets utbud och hur förskolan ska använda sig av vad som gynnar barnen i sin utveckling är ett arbete som ständigt sker. Ipads används som ett viktigt verktyg i dokumentationsprocessen där Unikum naturligtvis är centralt.

IKT i skolan

Utbildningarna som har hållits av Skoldatateket är mycket använda av enheterna. Ipad steg 1, 2 och 3 omnämns i flertalet SKA-rapporter som exempel på högkvalitativ utbildning inom IT-stöd. Skoldatateket har också hållit utbildning inom läs- och skrivstöd för alla, läs- och skrivstöd i GAFE, olika sätt att redovisa samt hållit andra beställda utbildningar från skolenheterna. Skolornas arbete med IT syns också tydligt i årets Lunk, där 94% av eleverna i åk 8 anger att de dagligen i skolarbetet använder dator eller surfplatta. De flesta elever anger att skolorna arbetar för att främja en god kontakt på nätet, genom netikett-arbete. 99% av eleverna anger att man använder datorn/läsplattan för att söka information. 94% anger att de dagligen använder datorn/surfplattan i sitt skolarbete. Vidare anger en klar majoritet av eleverna i år 8 att man använder digitala ytor för samarbete i skolan (88%), använder dator/lärplatta i skolan för att göra presentationer ex Power Point, Keynote (95%). Drygt hälften av åk 8 anger att de använder dator/lärplatta i skolan för att spela in filmer, podcasts, ljudinspelningar (61%). 3/4 av eleverna i år 8 anger att de använder dator/lärplatta i skolan för att dokumentera, fotografera och skriva om sina arbeten eller sin utveckling. Drygt hälften av eleverna anger att datorn/lärplattan används för att maila (55%). De frågor som har lägre resultat i Lunk 2016 när det gäller IT är om datorn/lärplattan används för att göra beräkningar i ex Excel/Numbers (30%), koda/göra egna spel (16%), skriva bloggar/twittra (22%).

Barn och elever i behov av särskilt stöd

Alla barns olika behov i förskolan ska tillgodoses, det är pedagogernas viktigaste uppdrag. Hur verksamheten ska utformas utifrån dessa behov är förskollärarens ansvar och hela arbetslagets uppgift att genomföra. Förskolechefen är den som har yttersta ansvaret att leda och fördela arbetet så att förutsättningar för detta arbete finns. Som stöd för förskolorna finns ett förskoleteam. Förskoleteamet är ett tvärvetenskapligt team som stöttar verksamheterna utifrån de behov som lämnas in via uppdrag.Handledningsuppdragen kan se väldigt olika ut, exempelvis fokus på att stötta barns samspel i den sociala utvecklingen, utmana barnen i sin språkutveckling, synliggöra vardagsrutiners lärandesituationer och mycket annat. Syftet är att verksamheten ska utformas så att alla barn, oavsett behov utvecklas utifrån sina förutsättningar. Det är aldrig barnet som ska anpassas till verksamheten utan verksamheten som ska anpassas till barnet.

Interkulturellt förhållningssätt-förskola



Utifrån den enkät gällande måluppfyllelse som förskolecheferna fyllt i synliggörs att arbetet med interkulturellt arbete behöver utvecklas och exempel på hur det sker beskrivs i detta avsnitt.

| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | Totalt | Medelvärde |
|--|----------|----------|-----------|-----------|----------|-----------|-------------|
| Personalen ser till att arbetet med att stödja barns modersmål och det svenska språket integreras i den dagliga verksamheten samt att stödet ges så tidigt som möjligt? | 0 | 1 | 13 | 16 | 4 | 34 | 3,68 |
| Personalen reflekterar över sina värderingar och föreställningar om kulturella och språkliga olikheter och strävar efter att utveckla ett interkulturellt förhållningssätt | 0 | 1 | 10 | 19 | 4 | 34 | 3,76 |
| Totalt | 0 | 2 | 23 | 35 | 8 | 68 | 3,72 |

Det interkulturella arbetet är en del av förskolans vardag och medvetna och reflekterande pedagoger arbetar utifrån just den förskolan och barngruppens behov. Beroende på dessa

faktorer och med Lpfö 98 som utgångspunkt ska varje barn ges möjlighet att stärkas i sin identitet. Genom att konkretisera olika kulturer och språk med bilder, böcker, samtal, i leken ute och inne, språkpåsar, TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) och digitala lärmiljöer stärks ord och begrepp för barnen. Vardagens olika situationer uppmärksammas för att sätta språket i ett sammanhang och för att i varje möte vara nyfiken på olika språk och kulturer. Vårdnadshavarna har en central roll i detta arbete, genom att dela med sig av just sin kultur och sitt språk sker ett samarbete som synliggör att olika är lika.

”Bygga broar”

På ett skolområde utbildas pedagoger utifrån metodmaterialet ”Bygga Broar”. Socialförvaltningen driver arbetet med ”Bygga Broar” i Lund med utvecklingsmedel motsvarande en halvtidstjänst, och vissa övriga kostnader bekostas av Länsstyrelsen i Skåne. Ansökan om förlängning av medel för att fortsätta arbeta med metoden görs årligen och tre år i rad har medel godkänts, vilket upplevs som att Länsstyrelsen är intresserad av en långsiktighet för att implementera och sprida modellen i Lund. Tanken bakom detta är att stärka pedagogerna i de situationer som eventuellt kan uppstå när olika normer och värderingar kolliderar med barns rättigheter, svensk lagstiftning och förskolans styrdokument. Under utbildningens gång stärks pedagogernas interkulturella kompetens genom bl.a. föreläsningar och diskussionsgrupper där de egna värderingarna och föreställningarna synliggörs. Utvärderingar som gjorts i personalgruppen visar på ett gott betyg åt utbildningen. Förskolecheferna är mycket engagerade och drivande och upplever att den leder till en ökad kompetens hos pedagogerna i det interkulturella arbetet. Ett metodmaterial kommer att utökas till även andra områden under 2017.

Elever i behov av särskilt stöd

Det blir alltmer viktigt att arbeta med ett förändrat förhållningssätt till elevers olika behov. Det är också viktigt att arbeta mer inkluderande för att varje elevs behov ska kunna tillgodoses inom ordinarie grupp utom i specifika undantagsfall och därmed minska andelen elever som behöver undervisning utanför sin ordinarie grupp. Skolorna har arbetat med att ge pedagogerna ökad kunskap kring kompensatoriska hjälpmedel som ett led i att bredda den specialpedagogiska kompetensen. Genom att öka den generella kunskapen inom området hos pedagogerna kommer fler elever att kunna dra nytta av de alternativa verktyg som finns. En redovisning av insatsen av Skoldatateket finns under IKT-arbetet ovan. En satsning på att utöka den specialpedagogiska kompetensen har genomförts så att även de senare skolåren har tillgång till specialpedagoger.

Lunds skolors resurscentrum, Lsr, är den kommunövergripande centrala organisationen för barn i behov av särskilt stöd. Inom Lsr finns stora möjligheter att göra de individuella anpassningar som krävs för dessa barn, personaltätheten är hög och anpassad till elevernas stora behov. I den pågående översynen av Lsr fortsätter utvecklingen med att utöka det förebyggande arbetet i samverkan med skolorna i kommunen. De elever som går i den kommunövergripande särskilda undervisningsgruppen (resursskolan) ska göra detta under en begränsad tid och i nära samarbete med ursprungsskolan. Detta ser ganska olika ut beroende på individen men målsättningen är återgång till ordinarie undervisning när eleven är redo. Andelen elever i den kommunövergripande särskilda undervisningsgruppen är i förhållande till föregående år något högre. Under året har det gått ca 96 elever som tillhört målgruppen (LIG och resursskolor). Vidare har 8 elever varit individintegrerade som grundskoleelever på grundsärskolan.

En arbetsgrupp har bildats som ska ta fram ett stödmaterial för rektorer med förslag på hur skolor kan arbeta med elever med lång problematisk frånvaro. En inventering har genomförts under året av antalet elever med problematisk frånvaro samt av hur skolorna arbetar med eleverna.

En ”säker inloggning”, tvåfaktorsinloggning, har införts i Unikum, efter att några skolor varit pilotskolor i utprovningen av ett sådant system. Tvåfaktorsinloggningen innebär ökad IT-säkerhet i systemet, så att extra anpassningar och åtgärdsprogram kan skrivas in direkt i Unikum. Funktioner som visar när en elev har markerats för ”insats krävs” ger en indikation om att skolan behöver sätta in extra anpassningar, alternativt utreda elevens behov av särskilt stöd. Det blir lättare för pedagoger, rektorer och huvudman att följa upp arbetet med särskilt stöd. Utbildning i systemet pågår av IKT-teamet.

Kunskapsresultat

Förskolan

Att mäta resultaten i förskolan är en utmaning då förskolans uppdrag är tydligt med fokus på att barnen ska sträva mot målen och inte fokus på att uppnå dem. En skattning av kvaliteten i förskolan har gjorts även i år, genom en enkät som är baserad på de nuvarande anvisningarna i Skolverkets ”Allmänna Råd för kvalitet i förskolan”. De tar sin utgångspunkt i områden och faktorer vilka Skolverket identifierat som centrala för förskolans kvalitet. Kompletteringar har gjorts utifrån läroplanen Lpfö 98. Ett antal påståendefrågor har ställts utifrån de områden som handlar om arbetet i förskolan och måluppfyllelsen. I enkäten har förskolechefer i Lunds stad deltagit. Det är alltså förskolechefernas uppfattning om hur deras personal arbetar för att nå målen som visas i resultaten, under rubrikerna Interkulturellt arbete och Normer och värden visas exempel på enkätsvar. Den genomförda enkäten visar på ett mycket bra resultat och en hög måluppfyllelse. I årets redovisning har vi dock valt att inte redovisa den i sin helhet, den finns med som en del av underlaget tillsammans med underlag för det systematiska kvalitetsarbetet och övrigt insamlat material från verksamheten. Ett utvecklingsarbete gällande arbetet med att verksamhetsförankra och synliggöra måluppfyllelse kommer att starta upp för förskolan under 2017. Det är viktigt att detta arbete grundar sig på arbetet i vardagen och förskolecheferna behöver involvera pedagogerna i självskattningen för att svaren ska bli mer verksamhetsnära.

Grundskolan

Under 2016 har ungefär hälften av skolenheterna prioriterat olika språk- och läsutvecklingsarbeten, vilket gör språkutvecklande arbete till ett av de största prioriterade områdena i skolornas SKA-arbeten för perioden. Från hösten 2016 är även Skolverkets bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling samt taluppfattning obligatoriskt i årskurs 1, vilket ställer omfattande krav på verksamheterna att organisera och genomföra. Även ämnesproven i årskurs 3 är obligatoriska för skolorna. Syftet är att få en uppfattning om i vilken utsträckning eleverna har uppnått målen för årskursen i ämnena. Proven har även en diagnostisk funktion och ska visa på elevens starka och svaga sidor i ämnet. Resultaten på de nationella proven ska kunna ge underlag för analys av i vilken utsträckning kunskapsmålen nås på skolnivå, på huvudmannanivå och nationell nivå. Pedagogerna ska också kunna se vilka områden eleven behöver arbeta vidare med för att nå måluppfyllelse i slutet av terminen.

Nationella prov och måluppfyllelse åk 3 läsåret 2015/2016 i matematik och svenska (stad)

| 2015/2016 | Andel elever som fått godkänt på NP i svenska | Andel elever som fått godkänt på NP i matematik | Andel elever som uppnått målen i svenska | Andel elever som uppnått målen i matematik |
|--------------|---|---|--|--|
| Åk 3 alla | 86,8 % | 73,8 % | 95,3 % | 94,3 % |
| Åk 3 flickor | 91,3 % | 77,0 % | 96,7 % | 94,7 % |
| Åk 3 pojkar | 82,6 % | 70,8 % | 94,0 % | 93,9 % |
| | | | | |
| 2014/2015 | | | | |
| Åk 3 alla | 85,8 % | 77,4 % | 94,5 % | 95,6 % |

Källa: Uppgifterna är hämtade från Lunds kommuns databas Procapita via Qlikview och från Unikum.

I bedömningsanvisningarna från Skolverket ingår inte uppdraget att göra en sammanfattning av huruvida eleven har nått målen på de nationella proven i resp. ämnet – sammanvägt alla delprov. Detta skiljer sig från åk 6 och 9 där en sammanfattande bedömning i varje ämnesprov görs. I redovisningen för Lunds stad räknar vi det som en elev klarat de nationella proven endast om alla delprov klarats. Sammantaget innebär detta att slutbedömningen om en elev nått kunskapskraven i ämnet på ett mer relevant sätt beskriver studieresultatet.

Kommentar:

Måluppfyllelsen är hög för åk 3 i matematik även om den har sjunkit marginellt från 95,6 % år 2015 till 94,3 % år 2016. I svenska har måluppfyllelsen förbättrats jämfört med 2015 från 94,5 % till 95,3 % år 2016, vilket får betecknas som mycket positivt.

Nationella prov åk 3 läsåret 2015/2016 i svenska och matematik (stad)

| Ämne | Provrubrik | Ej klarat (alla) | Ej klarat (flickor) | Ej klarat (pojkar) | Ej deltagit | Godkända |
|---------|--------------------|------------------|---------------------|--------------------|-------------|----------|
| Svenska | Resultat delprov A | 2 | 0 | 2 | 6 | 98,9 % |
| Svenska | Resultat delprov B | 43 | 15 | 28 | 8 | 92,9 % |
| Svenska | Resultat delprov C | 27 | 12 | 15 | 8 | 95,1 % |
| Svenska | Resultat delprov D | 13 | 5 | 8 | 9 | 96,9 % |
| Svenska | Resultat delprov E | 15 | 6 | 9 | 9 | 96,7 % |
| Svenska | Resultat delprov F | 19 | 2 | 17 | 8 | 96,2 % |
| Svenska | Resultat delprov G | 29 | 8 | 21 | 8 | 94,9 % |
| Svenska | Resultat delprov H | 25 | 9 | 16 | 6 | 95,7 % |
| Svenska | Totalt | 87 | 28 | 59 | 10 | 86,8 % |

Kommentar:

I det nationella provet för åk 3 i svenska 2016 var det 87 (12%) av 719 elever som inte blev

godkända och av dessa var 59 (8,2%) pojkar och 28 (3,8%) flickor. Föregående år (2015) var det 56 pojkar och 25 flickor av totalt 652 elever som inte blev godkända. Denna skillnad i svenska mellan flickor och pojkar är en oroande trend som fortsätter och syns i statistiken även i åk 6-9. Samma trend kan ses även i riket. Här behövs det insatser i syfte att förbättra måluppfyllelsen så att fler pojkar når målen. Resultatmässigt ökar andelen pojkar med godkänt resultat på nationella proven i svenska i år 3 mer än vad flickornas resultat ökar, även om båda gruppernas resultat har en ökande trend sedan 2011. I det nationella provet för åk 3 i matematik 2016 fanns det också en skillnad mellan könen även om den inte var lika stor. Av 800 elever var det 199 elever som inte blev godkända och av dessa var 85 flickor och 114 pojkar. Detta kan jämföras med föregående år (2015) då 138 elever av totalt 676 inte blev godkända i matematik och av dessa var 65 flickor och 73 pojkar.

Betygsfördelning per ämne i åk 6, juni 2016 (stad)

| Ämne | A | B | C | D | E | F | - | Total |
|----------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|-------|---------|
| Bild | 8,1 % | 17,1 % | 34,8 % | 25,9 % | 12,1 % | 1,9 % | 0,1 % | 100,0 % |
| Biologi | 13,3 % | 21,7 % | 24,7 % | 12,7 % | 24,1 % | 3,6 % | - | 100,0 % |
| Engelska | 28,2 % | 28,2 % | 19,5 % | 11,0 % | 7,9 % | 4,6 % | 0,5 % | 100,0 % |
| Fysik | 16,4 % | 17,0 % | 20,6 % | 18,2 % | 21,2 % | 6,1 % | 0,6 % | 100,0 % |
| Geografi | 13,2 % | 16,2 % | 28,1 % | 17,4 % | 21,3 % | 3,8 % | - | 100,0 % |
| Hem & Konsumentkunskap | 1,5 % | 16,6 % | 34,1 % | 26,6 % | 18,8 % | 1,8 % | 0,7 % | 100,0 % |
| Historia | 7,3 % | 20,3 % | 25,4 % | 18,5 % | 25,4 % | 2,6 % | 0,4 % | 100,0 % |
| Idrott & Hälsa | 15,4 % | 23,9 % | 33,2 % | 14,0 % | 9,0 % | 4,2 % | 0,4 % | 100,0 % |
| Kemi | 13,2 % | 24,0 % | 19,2 % | 13,8 % | 24,6 % | 5,4 % | - | 100,0 % |
| Matematik | 16,2 % | 21,0 % | 22,6 % | 17,5 % | 16,2 % | 6,5 % | - | 100,0 % |
| Musik | 14,5 % | 17,9 % | 30,8 % | 20,9 % | 12,3 % | 3,3 % | 0,3 % | 100,0 % |
| Naturorienterande ämnen | 7,2 % | 19,1 % | 27,4 % | 19,3 % | 22,6 % | 4,2 % | 0,2 % | 100,0 % |
| Religionskunskap | 5,6 % | 17,9 % | 35,0 % | 16,2 % | 21,4 % | 3,8 % | - | 100,0 % |
| Samhällskunskap | 16,5 % | 16,9 % | 26,8 % | 15,2 % | 21,2 % | 3,0 % | 0,4 % | 100,0 % |
| Samhällsorienterande ämnen | 10,4 % | 23,7 % | 29,5 % | 21,1 % | 10,8 % | 4,2 % | 0,4 % | 100,0 % |
| Slöjd | 5,5 % | 18,0 % | 37,1 % | 22,6 % | 14,9 % | 1,8 % | 0,1 % | 100,0 % |
| Svenska | 9,5 % | 23,5 % | 30,6 % | 20,9 % | 11,7 % | 3,7 % | 0,1 % | 100,0 % |
| Svenska som andraspråk | - | 2,2 % | 13,3 % | 11,1 % | 33,3 % | 40,0 % | - | 100,0 % |
| Teknik | 6,3 % | 16,1 % | 32,7 % | 18,5 % | 23,9 % | 2,2 % | 0,3 % | 100,0 % |

Källa: Uppgifterna är hämtade från Lunds kommuns databas Procapita via Qlikview

Kommentar:

Det kan bl.a. konstateras att 56,4% jämfört med 57,3 % (2015) av eleverna i åk 6 i Lunds stad har ett A eller ett B i engelska. I svenska är motsvarande siffra 33,0% jämfört med 32,9% (2015) och i matematik 37,2% jämfört med 37,8% 2015. I åk 6 kan skolorna själva välja om de ska läsa samhällsorienterande och naturorienterande ämnen i block eller varje ämne för sig. I statistiken för skolorna i åk 6 i Lunds stad går det att se tendenser till att elever som läser ämnena var för sig inte får lika höga betyg i ämnena som elever får som läser dem i block.

Betyg per ämne i åk 6, juni 2016 i hela Lunds kommun och i riket

| Ämne | Genomsnittlig betygspoäng Riket (ej fristående) | | | Genomsnittlig betygspoäng Lund (ej fristående) | | |
|------------------------------------|---|---------|--------|--|---------|--------|
| | Total | Flickor | Pojkar | Total | Flickor | Pojkar |
| Bild | 13,6 | 15 | 12,4 | 14,5 | 16,1 | 13,3 |
| Engelska | 13,8 | 14 | 13,7 | 15,5 | 15,7 | 15,3 |
| Hem- och konsumentkunskap | 13,6 | 14,7 | 12,6 | 14,1 | 15,1 | 13,3 |
| Idrott och hälsa | 13,9 | 14,1 | 13,8 | 15,1 | 15,1 | 15 |
| Matematik | 12,8 | 13,1 | 12,5 | 14,2 | 14,3 | 14,1 |
| Modersmål | 14,3 | 14,8 | 13,8 | 14,3 | 14,6 | 14,1 |
| Musik | 13,8 | 14,8 | 13 | 14,9 | 16 | 14 |
| Naturorienterande ämnen (block) | 13,3 | 13,9 | 12,7 | 13,9 | 14,3 | 13,5 |
| Biologi | 12,9 | 13,6 | 12,2 | 14 | 14,7 | 13,4 |
| Fysik | 12,7 | 13,2 | 12,2 | 14,1 | 14,4 | 13,9 |
| Kemi | 12,6 | 13,2 | 12 | 13,8 | 14,3 | 13,4 |
| Samhällsorienterande ämnen (block) | 13,3 | 14 | 12,7 | 14,7 | 15,4 | 14,1 |
| Geografi | 13 | 13,6 | 12,4 | 13,9 | 14,7 | 13,2 |
| Historia | 12,9 | 13,5 | 12,2 | 13,4 | 14,4 | 12,6 |
| Religionskunskap | 12,9 | 13,7 | 12,1 | 13,7 | 14,6 | 13 |
| Samhällskunskap | 13 | 13,7 | 12,4 | 14 | 15 | 13,1 |
| Slöjd | 13,5 | 14,5 | 12,6 | 14,4 | 15,5 | 13,5 |
| Svenska | 13,4 | 14,7 | 12,2 | 14,2 | 15,4 | 13,2 |
| Svenska som andraspråk | 7,1 | 8,1 | 6,2 | 7,2 | 9,1 | 6,1 |
| Teckenspråk | 13,3 | 13,5 | 13,2 | . | . | . |
| Teknik | 13 | 13,5 | 12,5 | 13,9 | 14,4 | 13,4 |

Källa: Skolverkets databas SIRIS.

Kommentar:

Andelen elever som når kunskapskraven i alla ämnen i åk 6 i Lunds kommun är 87,0 % år 2016, vilket är en marginell nedgång jämfört med 87,4% år 2015. Utifrån tabellen ovan kan även konstateras att Lund lyckas bättre i alla ämnen jämfört med riket med undantag för svenska som andraspråk. Eleverna läser olika ämnen och olika antal ämnen under årskurs 6. Därför går det inte att ta fram ett sammanfattande mått för alla ämnen som är jämförbart mellan kommuner eller skolor.

Nationella prov åk 6 läsåret 2015/2016 i svenska, matematik och engelska

| Godkända NP åk 6 | Lund 2016 | Lund 2016 | Lund 2016 | Riket 2016 | Riket 2016 | Riket 2016 |
|------------------|-----------|-----------|-----------|------------|------------|------------|
| | Matematik | Svenska | Engelska | Matematik | Svenska | Engelska |
| Alla | 91,2 % | 95,1 % | 95,2 % | 90,4 % | 94,3 % | 93,9 % |
| Flickor | 91,1 % | 96,7 % | 96,2 % | 90,9 % | 97,2 % | 94,1 % |
| Pojkar | 91,2 % | 93,8 % | 94,4 % | 89,9 % | 91,5 % | 93,7 % |
| | | | | | | |
| Godkända NPåk 6 | Lund 2015 | Lund 2015 | Lund 2015 | Riket 2015 | Riket 2015 | Riket 2015 |
| | Matematik | Svenska | Engelska | Matematik | Svenska | Engelska |
| Alla | 92,0 % | 94,6 % | 95,7 % | 91,4 % | 95,3 % | 94,4 % |
| Flickor | 93,2 % | 96,3 % | 95,2 % | 92,3 % | 97,7 % | 94,5 % |
| Pojkar | 90,9 % | 93,1 % | 96,1 % | 90,6 % | 93,3 % | 94,4 % |

Källa: Uppgifterna är hämtade från Lunds kommuns databas Procapita via Qlikview samt Skolverkets databas SIRIS.

Kommentar:

De nationella proven i svenska/matematik/engelska görs av samtliga elever i åk 6. Lunds stad har goda resultat i jämfört med riket i alla tre ämnena för 2016 både för flickor och pojkar.

Resultaten ser liknande ut för åk 6 som för åk 3, också i åk 6 sjunker skillnaden mellan andelen pojkar och flickor med godkända resultat i nationella proven i svenska.

Betygsmässigt i åk 6 har andelen flickor som har A, B eller C i betyg sjunkit, medan andelen pojkar i kategorin har ökat. Fortfarande kvartstår skillnader mellan pojkar och flickor, där flickor har högre betyg i svenska än pojkar, ibland betydande skillnader, men trenden är vikande.

De nationella proven ska användas för att bedöma elevernas kunskaper och vara ett stöd vid betygsättningen. Proven används också för att göra bedömningar så likvärdiga som möjligt över landet. Ämnesproven mäter viktiga delar men inte allt. För att sätta betyg måste läraren alltid ha ett bredare betygsunderlag än de nationella proven. Därför förekommer skillnader mellan provresultaten och slutbetygen.

Meritvärdet i åk 9, slutbetyg 2016

| Enhet | Meritvärde (alla) | Meritvärde flickor | Meritvärde pojkar |
|------------------|-------------------|--------------------|-------------------|
| Riket | 218,8 (224,8) | 236,7 | 203,1 |
| Hela Lund | 245,9 (252,5) | 263,6 | 230,9 |
| Lunds stad | 249,3 | 266,4 | 235,0 |
| Fågelskolan | 218,1 (231,7) | 220,2 | 216,9 |
| Fäladsgården | 258,8 | 260,0 | 257,8 |
| Gunnesholmskolan | 232,0 (253,2) | 271,8 | 204,2 |
| Järnåkraskolan | 257,5 | 277,7 | 246,9 |
| Lerbäckskolan | 246,7 (255,8) | 265,3 | 225,8 |
| Svaneskolan | 264,9 | 276,1 | 251,7 |
| Tunaskolan | 245,5 (273,7) | 279,3 | 218,8 |
| Vikingaskolan | 205,7 (219,2) | 227,1 | 167,3 |
| Östratornskolan | 256,4 | 264,5 | 249,7 |

Källa: Skolverkets databas SIRIS samt för Lunds stad är uppgifterna hämtade från Lunds kommuns databas Procapita via Qlikview. (Inom parentes är statistiken som *inte* inkluderar de nyanlända)

Meritvärdet utgörs av summan av de 17 bästa betygens poäng. A= 20 p B= 17,5p C= 15p D=12,5p E=10p F=0p

Kommentarer:

Det genomsnittliga meritvärdet har i Lunds stad ökat från 247,0 (2015) till 249,3 (2016). I riket har flickorna höjt sig från 233,9 (2015) till 236,7 (2016). Pojkarna däremot har sänkt sig från 207,7 (2015) till 203,1 (2016) vilket kan förklaras med att en större andel nyanlända elever som vi tog emot i Barn- och skolförvaltningen under året var pojkar i åldern 13-16. Sammantaget för riket så har meritvärdet för alla gått ner från 220,3 (2015) till 218,8 (2016). Om nyanlända exkluderas från statistiken har meritvärdet för alla istället höjts till 224,8 (2016).

Flickor har i flera år haft högre meritvärde än pojkar. Sett till hela Lunds stad är skillnaden mellan pojkar och flickor större 2016 (31 poäng) jämfört med 2015 (21 poäng) och 2014 (17 poäng). I jämförelse med riket så är skillnaden i Lunds stad jämförbar, det skiljer 31 (för Lund) respektive 33 poäng i meritvärde mellan pojkar och flickor i Lunds stad och på riksnivå.

För åk 9 minskar dock skillnaderna mellan pojkar och flickor, om vi tittar på gruppen utan nyanlända, som har en ojämn könsfördelning. Med våra nyanlända ökar skillnaderna mellan pojkars och flickors andel godkända resultat på de nationella proven. Sammantaget ser resultaten positiva ut, skillnaderna mellan andelen pojkar och flickor som har godkända resultat av de nationella proven minskar. I åk 9 har andelen som har betygen A, B eller C ökat för båda könen från ht 2015 till ht 2016. Flickornas andel har dock ökat mer än pojkarnas. Sammantaget ökar båda gruppernas resultat, men flickornas resultat har ökat mer än pojkarnas, vilket resulterar i större skillnader än tidigare.

Det förekommer stora variationer mellan åren på en och samma skola varför det är svårt att utläsa några systematiska mönster på enhetsnivå. Som exempel kan nämnas att Svaneskolan hade en skillnad 2013 på 42 poäng mellan pojkar och flickor medan år 2014 var skillnaden ca 12 poäng och 2015 var skillnaden den lägsta av alla skolor i Lunds stad bara 6 poäng och

för 2016 är det 25 poängs skillnad. Störst skillnad 2016 mellan könen har Gunnesboskolan, där flickorna har 67 poäng mer än pojkarna och Tunaskolan där flickorna har 61 poäng mer än pojkarna.

Resultatmässigt lyckas elever i Lunds kommun med föräldrar utan eftergymnasial utbildning bättre i skolan än i riket (SIRIS slutbetyg år 9, 2015/2016). Andelen som uppnått kunskapskraven i alla ämnen är 8,3% högre i Lund än i riket, andelen som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet är 7,3% högre och det genomsnittliga meritvärdet i denna grupp är i Lund 8,7% högre. Gruppen med föräldrar med endast förgymnasial eller gymnasial utbildning når alltså högre skolresultat i Lund än vad samma grupp gör i riket i snitt. Dessutom är skillnaderna mellan grupperna mindre när det gäller mätetalet nått målen i alla ämnen, där gruppen med föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning lyckas avsevärt bättre i Lunds stad än i riket. Dock finns stora skillnader i resultat mellan eleverna utifrån föräldrars utbildningsbakgrund, som föranleder ett intensivt förebyggande arbete. Forskning visar att barn från resurssvaga förhållanden är mer benägna att drabbas av stressreaktioner, varför ovanstående insats för att minska ohälsosam stress är särskilt relevant utifrån denna målgrupp.

Godkända nationella prov i matematik, svenska och engelska åk 9, 2016

| Godkända NP åk 9 | 2 016 | 2 016 | 2 016 |
|------------------|-----------|---------|----------|
| | Matematik | Svenska | Engelska |
| Alla | 88 % | 94 % | 94 % |
| Flickor | 89 % | 95 % | 96 % |
| Pojkar | 87 % | 93 % | 93 % |
| | | | |
| Godkända NP åk 9 | 2 015 | 2 015 | 2 015 |
| | Matematik | Svenska | Engelska |
| Alla | 81 % | 97 % | 95 % |
| Flickor | 83 % | 98 % | 95 % |
| Pojkar | 80 % | 96 % | 94 % |

Källa: Uppgifterna är hämtade från Lunds kommuns databas Procapita via Qlikview samt Skolverkets databas SIRIS.

Kommentar:

Lunds stad har väldigt goda resultat för 2016 i matematik, 88% av eleverna hade godkänt på det nationella provet, vilket kan jämföras med 81% (2015). Det är fortsatt goda resultat även i svenska och engelska även om något färre godkänts i år jämfört med föregående år.

Meritvärdet i förhållande till nationella prov i matematik, svenska och engelska åk 9, 2016

| Lunds stad NP åk 9 2016 | Högre slutbetyg | Lika slutbetyg | Lägre slutbetyg |
|-------------------------|-----------------|----------------|-----------------|
| Engelska | 5,2 % | 79,3 % | 15,5 % |
| Svenska | 27,4 % | 62,5 % | 10,1 % |
| Matematik | 21,4 % | 75,1 % | 3,5 % |
| Lunds stad NP åk 9 2015 | Högre | Lika | Lägre |
| Engelska | 5,4 % | 78,9 % | 15,7 % |
| Svenska | 21,0 % | 69,2 % | 9,8 % |
| Matematik | 37,8 % | 59,3 % | 2,9 % |

Källa: Uppgifterna är hämtade från Lunds kommuns databas Procapita via Qlikview.

Det förekommer variationer i bedömningar om man jämför avikelser mellan betyg och nationella prov. I Lunds stad är det fler elever som får ett lägre slutbetyg i engelska än det nationella provbetyget. I Lunds stad år 2016 får 15,5 % av eleverna ett lägre slutbetyg än provbetyget i engelska och endast 5,2 % får ett högre slutbetyg än provbetyg. I matematik ser det omvänt ut. Det är istället 21,4 % som får ett högre slutbetyg än provbetyg och endast 3,5 % som får ett lägre slutbetyg än provbetyg. I svenska är det 27,4 % som får ett högre slutbetyg än provbetyg och 10,1 % som får ett lägre slutbetyg än provbetyg. Ämnesproven mäter viktiga delar men inte allt i en kurs, vilket kan förklara en del av variationerna. Samma variationer syntes föregående år både i Lunds stad och i riket.

Behörighet till gymnasieskolan

För att bli behörig att ansöka till gymnasieskolan gäller följande behörighetskrav: De som väljer att studera på ett yrkesförberedande program måste ha godkänt i Ma, Sv/SvA och Eng

samt betyg i ytterligare fem ämnen. För de högskoleförberedande programmen gäller godkända betyg Ma, Sv/SvA och Eng samt i nio ämnen till, sammanlagt tolv. För estetiskt program är det nio valfria ämnen. För ekonomi-, humanistiska- och samhällsvetenskapsprogrammen ska fyra av de nio övriga godkända ämnena vara geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap. För naturvetenskaps- och teknikprogrammen ska tre av de nio övriga godkända ämnena vara biologi, fysik och kemi.

Andel elever behöriga till gymnasieskolans nationella program läsåret 2015/2016

| Enhet | Behörighet yrke 2015 | Behörighet yrke 2016 | Behörighet estet 2016 | Behörighet samhälle 2016 | Behörighet natur 2016 |
|-------------------|----------------------|-----------------------|-----------------------|--------------------------|-----------------------|
| Fågelskolan | 80,4 % | 71,8 % (100%) | 66,7 % | 64,1 % | 64,1 % |
| Fäladsgården | 97,0 % | 94,6 % | 94,6 % | 94,6 % | 90,1 % |
| Gunnesboskolan | 86,3 % | 86,1 % (100%) | 86,1 % | 86,1 % | 86,1 % |
| Järnåkraskolan | 98,9 % | 100,0 % | 100 % | 93,4 % | 94,5 % |
| Lerbäckskolan | 98,8 % | 87,5 % (100%) | 86,5 % | 86,5 % | 82,3 % |
| Svaneskolan | 97,8 % | 100 % | 100 % | 93,7 % | 92,8 % |
| Tunaskolan | 98,9 % | 84,9 % (100%) | 84,9 % | 83,9 % | 81,7 % |
| Vikingaskolan | (Inga åk 9) | 79,3 % (100%) | 79,3 % | 75,9 % | 79,3 % |
| Östratornskolan | 96,3 % | 91,9 % | 91,9 % | 91,9 % | 90,5 % |
| Lunds stad | 92,0 % | 90,8 % (95,3%) | 89,9 % (94,8%) | 88,5 % (93,4%) | 86,8 % (91,8%) |
| Hela Lund | 93,0 % | 90,4 % | 89,8 % | 88,8 % | 87,0 % |
| Riket | 84,1 % | 81,0 % (86,0%) | 80,0 % | 78,5 % | 77,2 % |
| Skåne | 83,7 % | 83,5 % | 82,6 % | 80,9 % | 80,2 % |

Källa: Lunds kommuns databas Procapita via Qlikview samt (för riket och Skåne) Skolverkets databas SIRIS. (Inom parentes är statistiken som inte inkluderar de nyanlända).

Kommentar:

Andelen elever med behörighet till högre studier är i Lunds stad 90,8 % år 2016, vilket är en minskning från 92,0 % år 2015. I jämförelse med både riket och Skåne står sig Lunds stad dock väl. Andelen elever behöriga till gymnasieskolan har de senaste åren minskat i hela riket, även Lund följer denna trend. Det bör tilläggas att Skolverket för 2016 har delat in sin statistik på behöriga elever (exklusive nyanlända) samt behöriga elever (inklusive) nyanlända. Behöriga elever exklusive nyanlända visas inom parentes ovan. Exklusive nyanlända elever har Lunds gymnasiebehörighet ökat från 2015 till 2016.

Grundsärskolan

Grundsärskolan är ett alternativ till grundskolan för elever som inte bedöms nå upp till grundskolans kunskapskrav p.g.a. att de har en utvecklingsstörning. Utbildningen ska anpassas efter varje elevs förutsättningar. Grundsärskolan omfattar utbildning inom ämnen eller ämnesområden, eller en kombination av dessa. Utbildningen kan även omfatta ämnen enligt grundskolans kursplaner. Inom grundsärskolan finns en inriktning som kallas träningskola. Den är till för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen. I stället för enskilda ämnen finns fem ämnesområden: estetisk verksamhet, kommunikation, motorik, vardagsaktiviteter och verklighetuppfattning.

Eleverna ska efter avslutad grundsärskolan få ett intyg om utbildningen. Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det ska intyget kompletteras med ett allmänt studieomdöme. Studieomdömet ska innehålla information om elevens möjlighet att bedriva studier. Om en

elev eller elevens vårdnadshavare begär det ska betyg sättas i grundsärskolans ämnen i slutet av varje termin, från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 och när ett ämne har avslutats. En majoritet av vårdnadshavare med barn inom Lunds grundsärskolor väljer att inte begära ut betyg från skolan, varför majoriteten av sarskolorna inte betygsätter sina elever.

I sarskolornas systematiska kvalitetsarbete uppges attt arbete görs för att utveckla likvärdiga pedagogiska planer ngar och omdömen, utveckling av kommunikativa strategier för att använda alternativ kompletterande kommunikation i grundsärskolan. I övrigt sker en utveckling i enlighet med BFL-arbetet i kommunen, där skuggning och feedback har kopplats till nämndsålet likvärdig bedömning. Någon sarskola har arbetat med en särskild kompetensutvecklingsinsats i BFL för sarskolan. I sarskolans fritidshem har man arbetat med sociala relationer och grupptillhörighet. Andra utvecklingsinsatser som genomförts under året är arbete för att utveckla och tydliggöra grundsärskolans elevhälsoarbete, implementering av utbildningen "Att utveckla en tillgänglig miljö".

Sommarskolans resultat 2016

Åk 9 och introduktionsprogram

| | Engelska | Matematik | Svenska/Svenska som andra språk |
|--|----------|-----------|---------------------------------|
| Antal elever som började | 5 | 17 | 3 |
| Antal elever som uppnådde minst E för åk 9 | 3 (60%) | 14 (82%) | 2 (67%) |

Kommentar:

På sommarskolan 2016 var det 25 som började läsa ämnen engelska, idrott, matematik och svenska/svenska som andra språk och 4 som deltog i simundervisningen. 4 elever kom från introduktionsprogrammet och 2 elever från åk 8.

Av de elever som uppnådde minst betyget E blev 13 behöriga till gymnasiet. 4 elever deltog i simundervisning och samtliga uppnådde kunskapskravet för simning och livräddning. Lunds kommun ansökte om bidrag för undervisning av 60 elever på grundskolenivå och beviljades detta. Statsbidraget för grundskolan 2016 blev 379 kkr.

Sommarskolan är en del av den statsbidragsfinansierade lovskolan. Syftet är att ge elever som inte nått eller riskerar att inte nå kunskapskraven för betyget E och bli behöriga till gymnasiets nationella program. Sommarskolan ges som intensivkurs och eleverna kan endast läsa ett ämne. Nytt för i år var att bidraget även omfattade gymnasieskolan.

Undervisningen är frivillig och ska ges av legitimerade, behöriga lärare. För 2016 ansökte Lunds kommun om bidrag för att undervisa 60 elever på grundskolenivå från åk 7-9 eller gymnasieskolans introduktionsprogram. Sommarskola erbjuder ämnena engelska, idrott/simning, matematik och svenska/svenska som andra språk. I första hand erbjuds elever som gått ut åk 9 alternativt läser på gymnasieskolans introduktionsprogram eller språkintröduktion. I mån av plats erbjuds även sommarskola till elever i åk 7-8. Eleverna prövas för minst betyget E under sommarskolan. Sommarskolan gavs på Svaneskolan under de tre första veckorna efter skolavslutningen. För de elever som valt sommarskola/simning var undervisningen förlag till Källbybadet och Delphinbadet.

En parallell sommarskola erbjuds till asylsökande som kommit under läsåret. Denna sommarskola utfördes i samarbete med flyktingmottagningen på socialförvaltningen.

Sommarskolan (för asylsökande) genomfördes på Lerbäcksskolan under de tre första veckorna efter skolavslutningen. Halvdagsundervisning erbjöds i ämnena engelska,

matematik, samhällsorientering och svenska som andra språk. Personalen bestod av lärare, språkstödjare, simlärare från Poseidon och vägledare från barn i start (BIS). Eleverna erbjöds skollunch.

Bad/simskola erbjöds under halva dagen och arrangerades utomhus i Dalby och Södra Sandby eller inomhus på Högevallsbadet. Den 7 juli arrangerade socialförvaltningens personal en avslutning i Stadsparken med diplomutdelning och aktiviteter. På sommarskolan för asylsökande var 187 anmälda och av dessa deltog 134 ungdomar. 47 deltog 11-15 dagar och 50 deltog 5-10 dagar.

Barns/elevs ansvar och inflytande

Motivation för lärande ska öka hos barn och elever

Förskola

Lärnmiljöer konstruerade tillsammans med barnen skapar motivation för lek och lärande, att utmana och väcka barnens nyfikenhet i en kreativ miljö är en tydlig inriktning i förskolan. Närvarande och aktiva pedagoger som utforskar tillsammans med barnen och tar fasta på barnens nyfikenhet, behov och intressen. BFFL-satsningen har ytterligare förstärkt pedagogernas medvetenhet om vikten av sin egen utveckling för att utveckla och motivera barnen i sitt lärande. Uppföljning av de effekter pedagogerna ser och upplever följs upp kontinuerligt utifrån årshjul. Utformningen på årshjulen ser olika ut men syftet är detsamma, att synliggöra gruppen och barnens utveckling. Utifrån pedagogernas reflektioner synliggörs barnens intresseområden och på så sätt arbetar pedagogerna vidare i arbetet att medvetet utmana barnen där de befinner sig, både individuellt och i grupp. Barnens initiativ och upptäckarlusta är centralt för motivationen i både analogt och digitalt lärande.

Motivation-skola

Flera frågor i LUNK-enkäten är knutna till faktorer som har betydelse för motivation i skolarbetet. En av dessa är hur eleverna trivs i skolan. Årskurs 5 har genomgående högre resultat i Lunk-enkäten än årskurs 8. Utrymme i redovisningen ges till årskurs 8 för att identifiera utmaningar. I åk 8 har andelen elever som trivs bra eller mycket bra sammantaget ökat från 2015 till 2016. Det är störst skillnader hos kategorin flickor, där ökad trivsel märks mycket tydligt. 2015 var det 78,1% av flickor i Lunds stads grundskolor i åk 8 som uppgav att de trivs bra i skolan stämde mycket bra eller bra. 2016 är motsvarande siffra 84,9. Pojkarnas ökning av den upplevda trivselen är mer marginell, 0,9 procentenhets ökning. Övervägande del av åk 8 (89,4% av flickorna och 93,4% av pojkarna) uppger att det råder en positiv stämning på skolan. 81,2% av pojkarna upplever att eleverna bemöter lärarna med respekt, medan 76,1% av flickorna upplever detsamma. Andelen elever som upplever att det finns bristande respekt från elever gentemot lärare har ökat tydligt från 2015 till 2016. Majoriteten av eleverna upplever att lärare bemöter eleverna med respekt, ca 89 procent. Över åren har siffran varierat något, mellan 85 och 90%. Det råder hög nivå av trygghet på lektionerna, vilket också är av vikt för studiemotivationen.

Upplevelsen av stress kan också tydligt påverka elevernas motivation till skolarbetet. Jämför vi resultaten i Lunk för åk 8, där stressresultaten är som högst, ser vi att från 2015 till 2016 ökar pojkars upplevelse av stress, medan flickornas upplevelse av stress minskar. Fortfarande är flickors upplevelse av stress pga skolarbetet oroande högt, 78% av flickorna upplever sig stressade pga skolarbetet en gång per vecka eller oftare (54,9% för pojkar). När det gäller övriga frågor kring stress, se nämndmålet minska upplevelsen av negativ stress.

Fler pojkar (60,3%) än flickor (54,5%) i åk 8 upplever att de har möjligheter att påverka hur de ska arbeta i skolan. Fler flickor (89,3%) än pojkar (80,8%) vill kunna påverka hur de ska

arbeta i skolan. Fler elever önskar alltså att de skulle kunna påverka hur de arbetar i skolan än som upplever att de kan göra det i dagsläget, åk 8 2016. Siffrorna för upplevd möjlighet att påverka är ungefär desamma som tidigare år.

På frågan som gäller om läraren ger återkoppling/feedback i undervisningen så att eleven kan veta vad han/hon kan förbättra upplever 70,6% av flickorna att de får sådan återkoppling/feedback, medan 80% av pojkarna upplever detsamma. För flickorna har det inte skett någon förändring i svaren sedan 2015. En sänkning marginellt har skett hos pojkarna. I frågan om eleverna upplever att lärarna tydliggör målen i skolan svarar 75,4% av flickorna att det stämmer bra eller mycket bra, medan 83,3% av pojkarna svarar detsamma.

På frågan om skolan lär ut kunskaper som eleverna upplever att de kommer att ha nytta av i framtiden upplever ungefär tre fjärdedelar att skolan gör det. Pojkar upplever i högre grad än flickor att det är så. Likaså upplever ca tre fjärdedelar av eleverna att de får möjlighet att använda kamratåterkoppling/feedback på sina arbeten så att de vet vad de kan göra bättre.

Sammantaget visar siffrorna att de frågor som har betydelse för motivationen i skolan visar goda resultat i årets Lunk-enkät. Trivseln i åk 8 är hög, både på raster och på lektioner, eleverna upplever att bemötandet är respektfullt från lärarna och att skolan är en trygg plats. Oroande är en sjukande tendens när det gäller elevernas uppfattning om respekt från elever gentemot personal, och att stressnivån, trots att den har sjunkit för flickor ökar för pojkar, och fortsatt är hög för eleverna som helhet. Upplevelsen av att kunna påverka borde kunna öka ytterligare med tanke på skolornas fokuserade utvecklingsarbete, liksom resultaten för frågorna som rör nyckelstrategierna i bedömning för lärande, bland annat feedback och tydliggörande av målen för undervisningen.

I skolornas SKA-arbete är det mycket tydligt att ovanstående resultat avgör insatser för innevarande läsår. I stort sett samtliga skolor har fokusområden för läsåren 2015/2016 och 2016/2017 inom bedömning, med mål som att förtydliga undervisningens mål för eleverna, och utveckla den formativa processen i undervisningen, ge återkoppling av högre kvalitet. Skolorna knyter detta arbete bland annat till nämndmålet ökad studiemotivation. Andra mål för skolan som berör studiemotivation är att öka elevernas delaktighet och inflytande, samt utvecklingsområden inom normer och värden, två av de dominerande utvecklingsområdena i årets systematiska kvalitetsarbete för skolan. Även dynamiskt och salutogent förhållningssätt, förebyggande arbete mot stress, utgå från elevernas intressen och erfarenheter i högre grad, öka användningen av tekniska hjälpmedel, utarbeta bedömningsexempel för eleverna och på olika sätt underlätta för högre måluppfyllelse för eleverna knyts till nämndmålet att öka elevernas motivation till studier.

Sammanfattningsvis är resultaten av LUNK utifrån studiemotivation positiva. Skolorna arbetar gemensamt mycket aktivt för att öka elevernas studiemotivation ytterligare. För yngre barn läggs fokus på en kreativ lärmiljö med ett hållbart lärande, en god fysiskt lärmiljö och värdegrundsfrågor. För äldre barn lyfts vikten av att arbeta med uppgifter som av eleverna uppfattas är "på riktigt" och att ge barnen en god läsförmåga samt kooperativt lärande, alla områden steg för att höja elevernas studiemotivation.

Barns ansvar och inflytande i förskolan

Arbetet med barns ansvar och inflytande på förskolan sker på olika sätt i relation till barnens ålder och utveckling. Personalen uppmuntrar och stödjer barns delaktighet och inflytande samt stödjer dem i att ta ansvar för sina egna handlingar och förskolans miljö i vardagliga situationer. Utifrån den frågeställningen upplever förskolechefer och pedagoger att ett framgångsrikt arbete görs. Upplevelsen grundar sig på att barnen är tydliga med att påvisa vad de vill, hur deras miljö ska utformas och hur resonemang kring detta förs. Konkretisering av

detta innebär att pedagogerna blir medforskare tillsammans med barnen, att lyssna in och vara lyhörd för det barnen förmedlar. Utifrån detta formas leken och de aktiviteter som är relevanta, t.ex. konstruktionslek, motoriska lekar/övningar, språklek, rollek, utelek eller vad som visar sig vara barnens intressen här och nu. Reflektionstillfällen för pedagogerna där man diskuterar hur det blev och vilka åtgärder som krävs för att föra utvecklingen med barns ansvar och inflytande vidare sker kontinuerligt.

Elevers ansvar och inflytande i skolan

I SKA-rapporterna för skolan är elevers ansvar och inflytande ett av de dominerande utvecklingsområdena, både för läsåret 2015/2016 samt för 2016/2017. Det syns även i elevenkäten Lunk att det är ett utvecklingsområde. På påståendet jag VILL påverka arbetssättet i skolan svarade 83% (85% 2015) av åk 5 eleverna 2016 att det stämmer mycket eller ganska bra men när det gäller hur mycket samma elever KAN påverka arbetssättet svarade 73% (70% 2015) att det stämmer mycket eller ganska bra. När åk 8 fick samma påstående, jag VILL påverka arbetssättet i skolan svarade 85% (84% 2015) av åk 8 eleverna 2016 att det stämmer mycket eller ganska bra men när det gäller hur mycket samma elever KAN påverka arbetssättet svarade 57% (63% 2015) att det stämmer mycket eller ganska bra. Den här skillnaden mellan åk 5 och åk 8 och relationen mellan VILL och KAN har varit bestående de senaste åren. De insatser som görs för att öka elevernas upplevelse av att de får ta ansvar och ges inflytande över undervisningen är t.ex. elevledda utvecklingssamtal, delaktighet och inflytande i planeringsfasen, genomförandefasen och uppföljnings-/utvärderingsfasen i undervisningen. James Nottinghams bok "Utmanande undervisning" används i flera fall. Träning i förmågan att ta ansvar och utöva inflytande synliggörs i SKA-arbetena. Även mer formella former för inflytande fokuserar en del skolor extra på, såsom fritidsråd, klassråd och elevråd, elevens val och utarbetande av ordningsregler. I något skolområde genomförs ett samarbete övergripande i skolområdet kring frågor som rör elevers ansvar och inflytande. BFL-samtalsgrupper används till att samtala kring inflytande, förstelärare och specialpedagoger har särskilda uppdrag för att främja ansvar och inflytande. Att öka elevernas ansvar i samband med processen med den individuella utvecklingsplanen (IUP) lyfts. Ett annat exempel på litteratur som används är John Steinbergs "Ledarskap i klassrummet", där flera exempel från skolforskning kring delaktighet och inflytande tas upp, med konkreta exempel. Dominerande i skolornas SKA inom utvecklingen av delaktighet och inflytande är inflytandeformer i undervisningen, såsom pedagogisk planering, genomförande och utvärdering av undervisningen.

Övergång och samverkan

Förskolan ska enligt lpfö98/10 samverka på ett förtroendefullt sätt med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar från förskolan till förskoleklassen, skolan och fritidshemmet. Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska enligt lgr11 samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar.

Styrdokumentet i respektive skolform uttrycker tydligt vikten av övergång och samverkan, beprövad erfarenhet i verksamhetsformerna vittnar också om detta. Under ht 2016 har en arbetsgrupp med skolområdeschef, rektorer, förskolechef och utvecklingsledare startat. Syftet med gruppen är att inventera det arbete som görs på de olika skolområdena och använda de goda exempel som kommer fram. Förutsättningar för arbetet är olika beroende av hur skolområdena organiserat förskola och skola. Förutsättningarna för arbetet är också olika när det gäller överlämningar grundskola till gymnasieskola beroende av var eleven väljer att studera. Utifrån detta och det som forskningen påvisar ska gruppen arbeta fram ett gemensamt arbetsmaterial för att kvalitetssäkra övergång och samverkan mellan de olika stadierna och skolformerna.

En av de viktigaste framgångsfaktorerna för en lyckad övergång är enligt Gudrun Löwendahl-Björkman (författare till det stödmaterial som Skolverket ger ut) att skapa förtroende mellan förskola/skola och vårdnadshavare, och att lyssna in barnet/eleven. En annan angelägen faktor är en god samverkan och synkronisering mellan avlämnande och mottagande verksamhet och andra inblandade parter. Sedan är det viktigt att dokumentation som överförs är professionell. Den ska ge relevant och saklig information, så att den blir ett redskap i hur skolan kan möta upp eleven. När detta finns är fler vårdnadshavare positiva till att information om barnet eller eleven lämnas över.

Förskolan/skolan och omvärlden

Studie- och yrkesvägledning, SYV

Förskolan arbetar med SYV-planen genom konkretisering av olika yrken. Barnens frågor och pedagogernas lyhördhet för dessa ger intressanta diskussioner gällande vilka yrken barnen är nyfikna på. I den dialogen kommer också fram om vem som kan arbeta med vad utifrån ett genusperspektiv. Pedagogerna använder också dessa diskussioner till att ge barnen förståelsen för att alla kan arbeta med allt och att det är individens val utifrån intresse och inte utifrån kön. Under 2016 har förskole- och skolenheterna utarbetat aktivitetsplaner för studie- och yrkesvägledningen utifrån ”Plan för studie- och yrkesvägledningen i Lunds kommun”. Kommunens övergripande plan borgar för likvärdighet i styrningen av arbetet med SYV.

Varje skolområde har i sin tur tagit fram en gemensam aktivitetsplan i ett 1-16 års-perspektiv. Förskolorna arbetar med aktiviteter som kopplas till förskolans läroplan. Aktivitetsplanerna uppdateras regelbundet utifrån verksamheternas förändrade förutsättningar och omfattar aktiviteter från framtidsdrömmar i förskolan till mer konkreta yrkesambitioner kopplade till gymnasieansökningar i årskurs 9. Aktivitetsplanerna är både kopplade till skolämnen och används tematiskt och integrerar SYV-frågorna i arbetsområden.

Återkommande aktiviteter som genomförs är exempelvis studier av närmiljön med frågor om samhället och hur det fungerar ur SYV-perspektivet, besök av vårdnadshavare aktiva inom olika yrken, litteraturläsning där genre väljs utifrån SYV-frågor, yrken ur ett historiskt perspektiv, information i samband med föräldramöten, samarbete med företag och föreningar i närområdet, samt flertalet samarbeten med Lunds Universitet.

Värdegrundsfrågorna är integrerade i arbetet med SYV. Exempelvis ger värdegrundsfrågor inom etik och moral och genus bättre möjligheter för våra barn/unga att göra framtida val baserade på intressen och förutsättningar, inte på exempelvis normer om olika yrkens könstillhörighet. Miljöfrågor integreras ur perspektivet hållbar framtid. Flertalet skolor har elevers inflytande och delaktighet som utvecklingsområden i det systematiska kvalitetsarbetet.

Livslång vägledning omfattar utbildning, information och vägledning som ses som centrala delar i det livslånga lärandet. Elever i Lunds stad har tillgång till vägledning i frågor som rör studie- och yrkesvägledning i enlighet med styrdokumentens krav. Frågor som rör

normkritiskt tänkande och valkompetens har fått större fokus efter att PRAO avskaffats. I flera skolområden har förstelärare/övergripande studie- och yrkesvägledare fått i uppdrag att utveckla arbetet med frågorna på ett skolområdesövergripande plan, bland annat ur perspektivet globalisering.

Samtliga skolor och förskolor arbetar enligt Lunds övergripande plan för studie- och yrkesvägledning och bedömningen är att Lunds stads förskolor och skolor uppfyller styrdokumentens krav på arbete med studie- och yrkesvägledning, där förskolan arbetar med förutsättningar för att göra framtida val och skolan fortsätter att öka konkretiseringen i frågorna allt efter ålder och mognad hos barnen.

Förskoleklass och fritidshem

För fritidshemmen år 4-6 har övergången från Kultur- och fritidsförvaltningen till barn- och skolförvaltningen genomförts under höstterminen. I en utvärdering av arbetet visas att kultur- och fritidsförvaltningen genomfört ett överlämningsarbete av god kvalitet till barn- och skolförvaltningen. Personal som varit anställda hos kultur- och fritidsförvaltningen har kunnat behålla sina tjänster i övergången mellan förvaltningarna. Medarbetarna lämnade önskemål om arbetsplats och i stort sett alla önskemål kunde tillgodoses. En övergång innebär också en del utmaningar. Några av medarbetarna valde att söka andra tjänster i samband med övergången. Att ta över en verksamhet ställer krav på skolledare och på skolans övriga personal. Innan alla beslut har tagits råder osäkerhet och det påverkar verksamheterna negativt. En del vårdnadshavare har reagerat på att rutiner har förändrats, i och med det tillsynsansvar som tillfaller fritidshemsverksamhet under skolans ansvarsområde. Byte av rutiner för hemgång och meddelande om frånvaro har fått ändras, och det tar tid innan nya rutiner fungerar fullt ut. Rutiner för frånvarorapportering har inte lösts fullt ut under höstterminen. En del utmaningar har funnits inom lokalområdet, då en del fritidshem befinner sig en bit från skolans område: Östratornskolans och Lineroskolans elever måste förflytta sig till sitt fritidshem. Vårfruskolan och Apelskolan har fritidshem på Järnåkraskolan, Prästängskolans elever blir bussade till sitt fritidshem, förflyttningar sker även på Gunnesboskolan. Även Vallkära/Stångby har haft en turbulent överflyttning. Här har ett flertal elever sagt upp sina fritidshemsplatser p.g.a. förändringen. P.g.a. sjukskrivning skedde inte introduktion i Lgr11 i tillräckligt god tid för de fritidsledare som skulle byta förvaltning. Verksamheterna har dock fungerat bättre allteftersom höstterminen har fortsatt.

Enligt styrdokumentet för fritidshemmet finns krav på samverkan mellan skola och fritidshem, och att lokaler finns långt ifrån skolan innebär utmaningar för samverkan. Även ekonomiska utmaningar har framförts. Skolområden behöver omfördela tilldelade medel så att fritidshemmen för äldre barn kan bedrivas med hög kvalitet. Tjänster kan behöva fördelas mellan skola och fritidshem, helt i enlighet med den utbildning som nu ges på högskolorna, lärare i fritidshemmet. Fortbildningsbehovet för personalen har framförts, och insatsen med Ann S Pihlgren med fokus på uppdraget enligt skolans styrdokument är ett led även i detta arbete. I mycket små fritidshem finns svårigheter att anordna en verksamhet med hög kvalitet, då antalet barn är litet. Här kan finnas behov av att sammanvända lokaler tillsammans med någon annan skola. En utvärdering av lokalbehoven görs. Positivt är att fritidshem 1-6 nu är förvaltningsgemensam och kan arbeta utifrån gemensamma mål i skolområdena, det gynnar samverkan. Utvärderingar som gjorts med elever och vårdnadshavare har övervägande positivt gensvar.

Den risk- och konsekvensanalys som gjordes inför förändringen kommer att följas upp igen för att följa processen och stötta där det finns behov av andra åtgärder. En utmaning är svårigheter att rekrytera behöriga fritidspedagoger.

Referensgruppen för fritidshemsutveckling, bestående av områdeschef, rektorer för

fritidshemmet samt utvecklingsledare, planerade och genomförde en utbildningsinsats för fritidspedagoger/lärare i fritidshem tillsammans med lärare i skolans tidigare år den 21 november 2016. 490 personer deltog i konferensen som hölls på Scandic star i Lund. Inbjudna föreläsare var Ann S Pihlgren, forskare och filosofie doktor i pedagogik som varit delaktig i framtagandet av fritidshemmets nya läroplansdel, kapitel 4, samt Skolverkets allmänna råd för fritidshemmet, samt Emma Hedström, förstelärare i fritidshemmet. Ann S Pihlgrens föreläsning var mycket uppskattad och lärde personalen både den pedagogiska historiken kring fritidshemmets och skolans lärandeidé samt gav exempel på lärandesituationer i fritidshemmet på ett tydligt sätt. Hon visade exempel på planeringar i fritidshemmet och gav inspiration på sätt att samverka mellan skola och fritidshem. En fortsättning av arbetet kommer att ske som en del av nätverket av rektorer för F-5 (6) under skolledarforum.

Förskoleklassen har fått ett eget kapitel i Lgr11, kapitel 3, under hösten 2016. I september 2016 startades ett nätverk för förskoleklasslärare i Lunds stad kring förskoleklassutveckling. Referensgruppen i arbetet består av rektorer för F-5 samt utvecklingsledare på Barn- och skolförvaltningen. Nätverket startades på initiativ av verksamheterna. Vid första nätverkstillfället fokuserades matematik och svenska, en del av det centrala innehållet i det nya tillägget för förskoleklassen. Grupper samtalande enligt en samtalsmodell och kollegialt utbyte kring arbetssätt och arbetsformer skedde. Dagen var mycket uppskattad av lärare i förskoleklassen och önskemål om en fortsättning framfördes. Ett beslut om att nätverk anordnas två dagar per läsår har tagits. Ett samarbete med Kristianstad högskola har inletts i detta arbete, och även med Skolverket. Kommentarsmaterialet till det nya tillägget har kommit under senhösten 2016 och det är utifrån detta material som fortsättningen av insatsen utgår.

Sammanfattning

BSF Lunds stads verksamheter präglas av genomgående god måluppfyllelse. De olika framgångsfaktorerna undervisning, utveckling och lärande grundar sig på forskning och beprövad erfarenhet. Den avgörande faktorn för god måluppfyllelse är kompetenta skolledare i förskola/skola, skickliga pedagoger, barn och elever med stor nyfikenhet och lust att lära samt ett välfungerande samarbete med vårdnadshavarna.

Förskolans resultat kopplat till måluppfyllelsenkäten, det systematiska kvalitetsarbetet och kvalitetsdialoger visar en fortsatt positiv bild av vardagsarbetet med barnen. De insatser som gjorts både under 2016 och under tidigare år ger effekter i verksamheterna, pedagogernas medvetenhet om vikten av ett professionellt förhållningssätt är än tydligare. Satsningen med BFFL har ökat kvaliteten i förskolan, det synliggörs både i vardagsarbetet och i det systematiska kvalitetsarbetet. Samtalsgrupperna har varit och är en viktig del i detta omfattande utvecklingsarbete med aktiva pedagoger och kollegialt lärande. Detta kunnande lyfts och synliggörs nu ytterligare i användandet av det digitala verktyget Unikum. Synliggörandet av lärprocesser både för det enskilda barnet och för hela förskolans verksamhet och den tydliga kopplingen till Lpfö-98/10 ökar medvetenheten och bidrar till att kvaliteten höjs.

Även förskolechefer och rektorer deltar i samtalsgrupper 3-4 gånger per termin, samtalsunderlagens fokus är frågeställningar ur ett ledarperspektiv. Grupperingar med förskolechefer och rektorer från de olika skolområdena ger samtalsgrupperna en bredd i samtalen då många olika infallsvinklar synliggörs. Förskolecheferna och rektorerna vittnar om vikten av att vara i samtalsgrupper med kollegor från olika områden och fokusera på frågeställningar ur ett ledarperspektiv.

Utifrån de resultat skolorna redovisar görs en sammanställning som presenteras för nämnden vid årets början. Det underlaget tar sedan utvecklingsledare vidare till de olika skolområdena

för en resultatdialog. Resultaten visas i sin helhet och även skolområdesspecifikt, det är ett värdefullt underlag för diskussion och analys. Syftet med resultatdialogen är att jämföra resultat från tidigare år, skillnader på pojkar och flickor, om resultaten höjs/sänks i de olika årskurserna vad det beror på och vad för åtgärder som krävs.

Elevers välmående är grunden för att ta till sig kunskap och i LUNK synliggörs att en hel del elever känner stor stress. Ett samarbete med psykologiska institutionen är pågående, att inventera och arbeta vidare med hur skolorna kan arbeta för att förebygga ohälsosam stress är centralt i det samarbetet.

Utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet sker kontinuerligt, en referensgrupp med skolledare i de olika skolformerna ser tillsammans med utvecklingsledare över underlaget för det systematiska kvalitetsarbetet. Former för att underlätta arbetet i vardagen och att ytterligare utveckla analysarbetet är centralt i denna grupps uppdrag.

Nya utvecklingsområden för 2016/2017

| Utvecklingsområden: | Förslag till åtgärder: |
|---|---|
| Likvärdiga förutsättningar för alla barn och elever samt likvärdighet vid bedömning vid betygssättning. | Kompensatoriska åtgärder såsom språkutvecklande och interkulturellt arbete. BFL, fortbildningsinsatser, erfarenhetsutbyte, samrättning/sambedömning (inom skolor och mellan skolor) och bedömningsdiskussioner vid nationella prov. |
| Motivation för lärande ska öka hos barn och elever. | Fler riktade insatser i förskola, närvarande och aktiva pedagoger som utforskar tillsammans med barnen och tar fasta på barnens nyfikenhet, behov av intressen. Insatser för ökat ansvar och inflytande för elever. |
| Minska elevernas upplevelse av negativ stress. | Stressförebyggande åtgärder på skolnivå. Övergripande forskning kring orsaker och åtgärder kopplat till målet i samarbete med psykologiska institutionen, personal och elever. |
| Förbättra analysarbetet för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet ytterligare. | Utveckla analysarbetet bland annat genom fortsatt kollegialt lärande och ökat analysstöd. |
| Använda feedback som grund för utveckling av undervisningen och lärande (BFFL/BFL). | Kollegialt lärande i samtalsgrupperna (pedagoger och skolledare). |
| Kvalitetssäkra övergångarna mellan förskola och skola samt mellan olika stadier så att det gagnar barn och elever på allra bästa sätt | Inventering av goda exempel på arbetet med övergångar som ska mynna ut i stödmaterial för arbete med övergångar. |
| Minska förekomsten av elever med långvarig problematisk frånvaro. | Identifiera frånvaro tidigt i åldrarna. Ta fram stödmaterial till rektorer för arbete med elever som riskerar att hamna i/eller redan befinner sig i långvarig frånvaro från skolan. |



Ann-Britt Svensson
046-35 83 19
ann-britt.svensson@lund.se

Barn- och skolnämnd Lund stad

Barn- och skolnämnd Lunds stads begäran om överföring av budgetavvikelse från 2016 till 2017

Sammanfattning

Ansökan om överföring av budgetavvikelse skall redovisas till kommunstyrelsen. Huvudregeln är att uppkomna budgetavvikelse överförs i form av tilläggsbudget eller som eget kapital.

Bokslutet 2016 visar en budgetavvikelse om 9,0 mnkr i förhållande till ramen på 1 723,3 mnkr. Den budgetavvikelse som önskas balanseras är 10 196 tkr varav 8 960 tkr önskas balanseras till år 2017 som tilläggsbudget för redan planerad verksamhet och resterande 1 236 tkr som eget kapital.

Beslutsunderlag

Barn- och skolförvaltning Lunds stads tjänsteskrivelse den 27 januari 2017 dnr BSL 2017/0150

Barnets bästa

Kommunens resurser måste användas på ett sådant sätt att de kommer till bäst nytta för barnen. Möjligheten att föra över medel från ett år till ett annat finns för att underlätta planeringen över årsskiftena. Skolåret följer inte kalenderåret och därför är det ytterst viktigt för barnens bästa att inte göra avvikelser från huvudregeln. Redan planerad verksamhet för läsåret kan inte brytas vid årsskiftet utan stora konsekvenser för barnen.

Ärendet

1. Budgetavvikelsen totalt: + 8 974 tkr

Budgetavvikelsen fördelas på verksamhetsområden enligt följande:
Nettokostnad (tkr)

| Verksamhetsområde | Budget | Redovisat | Avvikelse |
|-------------------------|----------------|----------------|--------------|
| Nämndens förfogande | 42352 | 36405 | 5947 |
| Särskild verksamhet | 404191 | 410256 | -6065 |
| Förskolan o Grundskolan | 1276743 | 1267651 | 9092 |
| Summa | 1723286 | 1714312 | +8974 |

Nämndens förfogande

Budgetavvikelse (+ 5 947 tkr)

Nämnden avsatte 775 tkr till ”Oförutsedda behov/nämndens initiativ” samt 4030 tkr för ”Lågstadiesatsning F-3”. Medel har finansierat tillfällig utvecklingsledare inom skolbarnomsorgen och ohälsosam stress bland elever samt omfördelning av resurser till skolor F-3 i samband med ansökan om statsbidraget Lågstadiesatsning för att nå upp till samma personaltäthet som F-3 hade höstterminen 2014. Grundförutsättning för att kunna söka statsbidraget Lågstadiesatsning F-3 är att personaltätheten ej får minska från läsåret 14/15 till läsåret 15/16 och 16/17.

Nämnden avsatte 2370 tkr för projekt vilket lämnar ett överskott (75 tkr) vid årets slut. Vidare visar ”Läraryftet” ett överskott (1745 tkr) och särskild satsning på elevhälsan (318 tkr). Överskott finns också inom politisk verksamhet (352 tkr) och skolkontoret (292 tkr). Årets avvecklingskostnad blev lägre än beräknat (1612 tkr) då förvaltningen kunnat lösa de förflyttningsbehov som funnits inom förskolan och grundskolan utan att det medfört någon extra kostnad. Likaså har kostnader för uppstart av nya förskoleavdelningar blivit lägre (1265 tkr) jämfört med budget. Övriga kostnader inom nämndens förfogande har ett överskott (288 tkr) .

Särskild verksamhet

Budgetavvikelse (-6 065 tkr)

Förberedelseklasser

Förberedelseklasserna redovisar en budgetavvikelse på (-8 tkr). Det totala elevantalet för året uppgick till 220 elever, 83 med uppehållstillstånd/137 asylsökande. Årets merkostnad för nyanlända elever har finansierats med ökad ersättning för flyktingspecifika kostnader och statens tillfälliga statsbidrag för mottagning av flyktingar. Statsbidrag har täckt kostnaderna för 137 asylsökande elever.

God inomhusmiljö

Kostnaden för en god inomhusmiljö i skol- och förskolelokaler har uppgått till (-1406 tkr) och saknar finansiering.

Lokalanpassning

Lokalanpassning inom förskolan och skolan lämnar ett underskott (-3237 tkr) som avser driftkonsekvenser för nya objekt. Under året har lokaler avvecklats vilket medfört ett överskott (+917 tkr) .

Totalhyra

Lokalkostnader i form av ökad hyra till följd av totalhyra i kommunens skol- och förskolelokaler visar ett underskott (-708 tkr). År 2013 införde Lundafastigheter totalhyra för interna hyror. År 2015 införde de även totalhyra för externa hyror, vilket tillsammans har ökat bl a administrationskostnaden för hyresgästen.

Övrigt

Skolskjutsresorna har ökat och lämnar ett underskott (-556 tkr)

Likaså visar specialskolorna ett underskott (-942 tkr) på grund av ett ökat antal elever med särskilda behov.

Bokslutet för Lunds skolors resurscentrum slutade med en negativ budgetavvikelse (-1629 tkr) som till den större delen beror på att fler elever med tyngre problematik, än budgeterat, placerats under året. Särskolan lämnar ett överskott (1536 tkr) på grund av färre elever än budgeterat.

Övriga kostnader inom särskild verksamhet visar ett underskott (-32 tkr).

Förskolan och Grundskolan**Budgetavvikelse (+ 9 092 tkr)**

Resultatenheterna har ett överskott (8960 tkr) vid de fem skolområdena, vilket motsvarar 0,83 % av deras budget. En bidragande orsak till överskottet är positiva effekter av tilläggsbudgeten för skolors särskilda behov och riktade statsbidrag till "Mindre barngrupper i förskolan" samt "Lågstadiesatsning och Fritidshemssatsning". På grund av statens korta framförhållning angående de riktade statsbidragen och osäkerheten inför framtida ekonomi har det genererat en försiktighet i verksamheterna och därför har detta bidragit till ett överskott.

BSN Lunds stads målsättning om god ekonomisk hushållning genom decentraliserat budgetansvar, effektivt nyttjande av personal och lokaler har medfört en budget i balans.

Volymförändringar vad gäller faktiskt antal barn och elever under år 2016 finns redovisat i bilaga. I förhållande till tilldelad ram har BSN Lunds stad haft 32 fler förskolebarn, 16 färre elever samt 208 färre i skolbarnomsorg.

Nämnden ska återbetala 2 504 tkr för volymförändringar enligt regelverket för direkt skolpeng.

Övrigt

Särskoleverksamhetens *utförare* har totalt ett underskott (- 2 372 tkr) fördelat på fyra skolor. Underskottet avser i huvudsak elever med mycket grava funktionshinder.

2. Avgår för ej genomförd verksamhet: - 3 421 tkr

- Direkt skolpeng, att återbetala -2504 tkr

Lokaler avveckling; ej erlagd hyra

- Gunnesboskolans paviljong - 227 tkr
- Tornastugans förskola o pav - 690 tkr

3. Tillkommande verksamhet utanför ram: + 4 643 tkr

- God inomhusmiljö 1406 tkr
- Kultur & Fritid, hyra fd fritidsklubbar 749 tkr

Driftkonsekvenser till följande lokalanpassning

- Lergökens förskola 166 tkr
- Backens förskola paviljong 888 tkr
- Lilla Järnåkra 60 tkr
- Gåsatofte 24 tkr
- Vårfruskolan 51 tkr
- EOS-idrottshall 591 tkr
- Tornahallen 708 tkr

4. Budgetavvikelse som önskas balanseras: + 10 196 tkr

- varav 8 960 tkr önskas balanseras till år 2017 som tilläggsbudget för redan planerad verksamhet inom resultatenheterna och resterande 1236 tkr som eget kapital.

Med utgångspunkt från kommunens osäkra ekonomiska läge måste förvaltningen långsiktigt stärka förskolors och skolors ekonomi för att klara de ekonomiska utmaningarna 2018. Det är därför viktigare än någonsin att förskolor och skolor får överföra sitt ekonomiska resultat från 2016 till 2017 och därefter till 2018. Det är också av största vikt att den högre bemanningen kan bibehållas för att inte riskera att förlora något av de riktade statsbidragen.

Förvaltningens förslag till beslut

Barn- och skolnämnd Lund stad föreslås besluta

att föreslå kommunstyrelsen att 8 960 tkr balanseras som tilläggsbudget för BSN Lunds stad år 2017 för redan planerad verksamhet och resterande 1 236 tkr som eget kapital

Mats Jönsson
Skoldirektör

Ann-Britt Svensson
Ekonom

Beslut expedieras till:

Kommunstyrelsen
Kommunkontoret, ekonomiavdelningen